

EUROJUST

Aastaruanne 2016

Criminal justice across borders

© Eurojust, 2017

See aruanne hõlmab ajavahemikku 1. jaanuarist 2016 kuni 31. detsembrini 2016.

Katalooginumber: QP-AA-17-001-ET-N

ISBN: 978-92-9490-107-1

ISSN: 2443-6496

DOI: 10.2812/973818

Lisateave:

Telefon: + 31 70 412 5000

E-post: info@eurojust.europa.eu

Veebileht: www.eurojust.europa.eu

Eurojusti aastaaruanne 2016

Sisukord

12

26

40

Eessõna.....	7
Kokkuvõte	9

1. Eurojusti tegevus

1.1 Eurojusti II taseme nõupidamised.....	14
1.2 Eurojusti koordineerimisnõupidamised...	15
1.3 Eurojusti koordineerimiskeskused	17
1.4 Eurojust ja ühised uurimisrühmad	18
1.5 Eurojusti teabehaldus	22
2016 ajajoon	24

2. Eurojusti juhtumikorraldus

2.1 Sissejuhatas.....	27
2.1.1 Terrorism.....	28
2.1.2 Küberkuritegevus.....	30
2.1.3 Sisserändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine	32
2.1.4 Inimkaubandus.....	33
2.1.5 Pettus.....	34
2.1.6 Korruptsioon	35
2.1.7 Narkokaubandus.....	35
2.1.8 Liikuvate kuritegelike organisatsioonide toi- mepandud varavastased kuriteod.....	36
2.1.9 ELi finantshuve mõjutavad kuriteod.....	36

2.2 Eurojusti juhtumikorraldus maffia tüüpi kriminaalsete organisatsioonidega seoses.....	36
---	----

Operatsioon Avalanche: lähem vaatlus	38
--	----

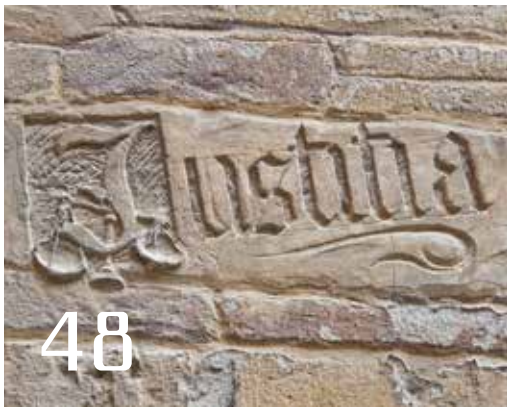
3. Eurojusti partnerid

3.1 Koostöö Europoliga.....	41
3.2 Koostöö OLAFiga	41
3.3 Eurojusti suhted kolmandate riikide ja organisatsioonidega.....	42
Koostöölepingud.....	42
Eurojusti kolmandate riikidega seotud juhtumikorraldus.....	42
Sideprokurörid Eurojustis	42
Eurojusti kontaktpunktid kolmandates riikides....	43
Koostöö Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga....	43

4. Väljakutsed ja parim praktika

4.1 Telekommunikatsiooni pealtkuulamine...	49
4.2 Maksupettuse juhtumitega seotud raskused	49
4.3 Euroopa vahistamismäärus	50

Aasta fookus: Kohtualluvuse konfliktid	54
--	----

48

54

64

5. Administratsioon

- 5.1. Tugi operatiivsele ja strateegilisele tööle ...61
- 5.2. Administratsiooni ümberkorraldused ...61
- 5.3. Personal ja eelarve61
- 5.4. Organisatsioonilised arengud62
- 5.5. Uued tööruumid63

6. Eurojust ja õigustöötajate võrgustikud

- 6.1 Euroopa õiguslase koostöö võrgustik65
- 6.2 Ühiste uurimisrühmade võrgustik66
- 6.3 Genotsiidivõrgustik66
- 6.4 Konsultatiivfoorum.....67

Graafikud

Juhtumikorraldus 2002–2016.....	10
Kahepoolsed/mitmepoolsed juhtumid 2012–2016	10
Kahepoolsed/mitmepoolsed juhtumid	11
Taotluse esitanud ja taotluse saanud liikmeriigid	11
Koordineerimisnõupidamised	16
Koordineerimisnõupidamistesse kaasatud kolmandad riigid, koostööpartnerid ja rahvusvahelised organisatsioonid.....	16
Koordineerimiskeskused	17
Eurojusti toetatud uurimisrühmad koos põhiliste kuriteotüüpidega	19
Toetust saanud uurimisrühmad liikmesriikide kaupa	19
Artikli 13 juhtumid	23
Eurojusti jaoks prioriteetsed kuriteotüübid	27
Aastatel 2012–2016 käsitletud juhtumid sideprokuröride järgi	43
Eurojusti juhtumikorralduses enim osalenud kümme kolmandat riiki	45
Euroopa vahistamismäärused	51

Eurojust College of National Members 2016

Michèle Coninx, Belgium

Kamen Mihov, Bulgaria

Lukáš Starý, Czech Republic

Jesper Hjortenbergh, Denmark

Klaus Meyer-Cabri, Germany

Raivo Sepp, Estonia

Frank Cassidy, Ireland

Nikolaos Ornerakis, Greece

Francisco Jiménez-Villarejo, Spain

Frédéric Baab, France

Josip Čule, Croatia

Filippo Spiezia, Italy

Katerina Loizou, Cyprus

Gunārs Bundzis, Latvia

Laima Čekelienė, Lithuania

Olivier Lenert, Luxembourg

László Venczl, Hungary

Vincienne Vella (Deputy NM), Malta

Han Moraal, Netherlands

Gabriela Hornbeck, Austria

Mariusz Skowroński, Poland

António Cluny, Portugal

Daniela Buruiană, Romania

Malči Gabrijelčič, Slovenia

Ladislav Hamran, Slovak Republic

Piia Vottonen, Finland

Leif Görts, Sweden

Frances Kennah, UK

Akronüümid ja lühendid

CBRN-EEL	Keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaainete alane julgeolek
CJEU	Euroopa Liidu Kohus
CJM	Küberkuritegude õiguslane ülevaade
CMS	Juhtumite haldussüsteem
EAW	Euroopa vahistamismäärus
EC3	Küberkuritegevuse vastase võitluse Euroopa keskus
ECTC	Euroopa terrorismivastase võitluse keskus
EJTN	Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustik
EJN	Euroopa õiguslase koostöö võrgustik
EJTN	Euroopa õiguslase koolituse võrgustik
ENCS	Eurojusti siseriiklik koordinatsioonisüsteem
EMPACT	Kuritegevusega seotud ohte käsitlev valdkondadevaheline Euroopa platvorm
EMSC	Sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastane Euroopa keskus
EPPO	Euroopa Prokuratuur
FTF	Terroristist välisvõitlejad
ICC	Rahvusvaheline Kriminaalkohus
IIS	Sisserändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine
IPR	Intellektuaalse omandi õigused
ISP	Internetiteenuse osutaja
JIT	Ühine uurimisrühm
MLA	Vastastikune õigusabi
MOCG	Liikuv kuritegelik organisatsioon
OAP	Operatiivne tegevusplaan
OCG	Kuritegelik organisatsioon
OPC	Organiseeritud varavastane kuritegevus
PIF	Euroopa Liidu finantshuvide kaitse
TCM	Terrorismialaste kohtuotsuste ülevaade
THB	Inimkaubandus
VAT	Käibemaks

Eurojusti käsitlev nõukogu otsus

Eurojusti käsitlevaks nõukogu otsuseks nimetatakse selles aruandes nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsust, millega moodustati Eurojust, et tugevdada võitlust raskete kuritegude vastu, ning mida on viimati muudetud nõukogu 16. detsembri 2008. aasta otsusega 2009/426/JSK, millega tugevdatakse Eurojusti. Nõukogu peasekretariaat on koostanud Eurojusti käsitleva nõukogu otsuse [konsolideeritud versiooni](#), millel on ainult informatiivne eesmärk.

Aruandes sisalduv statistika Eurojusti kohta oli koostatud Eurojusti juhtumite haldussüsteemist saadud andmete põhjal. Arvud võeti 16. jaanuaril 2017 ning peegeldavad sel hetkel olemasolevaid andmeid. Juhtumite jätkuva olemuse tõttu võib esineda võimalikke lahknevusi varem esitatud arvudest.

Eurojusti väljaanded ja infograafikud on kättesaadavad [meie veebilehel](#).

Põhiosa Eurojusti tööst moodustavad õigusalane koostöö, koordineerimine ja teabevahetus Eurojusti, liikmesriikide pädevate asutuste, JSK ametite ja kolmandate riikide vahel.

Mul on hea meel esitleda teile 15. aastaaruan-
net, mis annab ülevaate Eurojusti tegevustest
võitluses raske piiriülese kuritegevusega.

2016. aasta on olnud julgeoleku seisukohast katsumus-
terohke. Oleme silmitsi uue normaalsusega ja peame
suurendama oma pingutusi võitluses terrorismi, kü-
berkuritegevuse ja raske organiseeritud kuritegevusega,
sealhulgas sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toime-
tamise ja inimkaubandusega. ELi julgeolekuliidu volini-
ku sõor Julian Kingi visiit oli oodatud võimalus arutada
Eurojusti kesksel toetavat rolli ELi laiaulatuslikumas ter-
rorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses
ja selle olulisust turvaahela lülina. Nõukogu järeldused
Eurojusti 2015. aasta aruande kohta kinnitasid, et terro-
rism, sisserändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine ja
küberkuritegevus on kesksed prioriteedid, mis vajavad tä-
helepanu ja Eurojusti rolli ning parimate tavade kogumist
ja jagamist, et õiguslast koostööd veelgi tugevdada.

Eurojusti töö põhiosa on juhtumikorraldus. Liikmesrii-
gid taotlesid 2016. aastal Eurojusti abi 2306 juhtumis,
mis on neli protsenti rohkem kui 2015. aastal. Põhi-
osa Eurojusti tööst moodustavad õiguslane koostöö,
koordineerimine ja teabevahetus Eurojusti, liikmesrii-
kide pädevate asutuste, JSK ametite ja kolmandate riik-
ide vahel. Aruandes on kirjeldatud juhtumi elutsükli,
Eurojusti koordineerimismeetodite tõhusust põhitä-
helepanuga II taseme nõupidamistel ning aina kasva-
vat ühiste uurimisrühmade kasutamist.

Eurojust on sildade looja. See ühendab enda alla 28 riik-
likku liiget, mis toetavad vastavaid liikmesriike uurimistes
ja vastutuselevõtmistes ning parimate tavade jagamises.
Tunnustades ka Eurojusti siseriiklike kontaktisikute
olulist rolli terrorismiküsimustes, tugevdame me nüüd-
seks ametlikult paikapandud küberkuritegevuse vasta-
se õiguslaste võrgustikuga seotud sidemeid ja toetust.
Samuti otsime viise, kuidas tugevdada osalust Europoli
juures asuva Euroopa terrorismivastase võitluse kesku-
ses, toetudes EC3 ühiskoostöö kogemusele.

Kuritegevus ei tunnista riigipiire ja koostöö kolmandate
riikidega on hädavajalik. Aastate vältel oleme me mär-
ganud kolmandate riikide kasvavat osalust Eurojusti
juhtumites, koordineerimise nõupidamisel ja ühistes
uurimisrühmades. Eurojust sõlmis 2016. aastal uusi
koostöölepinguid ja laiendas veelgi oma ülemaailmset
õiguslaste kontaktpunktide võrgustikku. Eurojustis on
kolm sideprokuröri, kes on lähetatud Norrast, Amee-
rika Ühendriikidest ja Šveitsist. Selles aruandes annab
Šveitsi sideprokurör ülevaate oma tööst ja Eurojustiga
toimuva tiheda koostöö loodud lisaväärtusest.
Eurojusti oluline eesmärk on pidev areng Euroopa

Liidu kohtu- ja õiguslaste oskusteabe keskusena.
Eurojust avaldas 2016. aastal muuhulgas kaks esi-
mest *Küberkuritegevuse õiguslast ülevaadet*, raporti
Euroopa vahistamismääruse alase juhtumikorral-
dusest ning uuendatud juhised kohtualluvuse konf-
liktide ennetamiseks ja lahendamiseks õigustöötajate
ning ELi institutsioonide teavitamiseks.

Võttes arvesse muutuvat julgeolekuohtude maastikku
ja Eurojustiga seotud õigusraamistikku, oleme võtnud
nii organisatsioonilise struktuuri kui ka siseprotsessi-
de ülevaatamisel olulisi samme Eurojusti põhitegevuse
ja strateegiliste prioriteetide optimeerimiseks, et vas-
tata liikmesriikide ootustele piiratud eelarve tingimus-
tes. Järgmisel aastal kolime oma uutesse ruumidesse,
mis on järjekordne teetähis Eurojusti ajaloos.

Eurojust loob lisaväärtust, reageerides operatiivselt
abipalvetele, aidates minimaalse ajakuluga üle riigi-
piiride teavet vahetada, toetades keeruliste juhtumite
korral õiguslaste ja praktiliste takistuste ületamist
ning toetades ja rahastades ühiseid uurimisrühma-
sid. Ma olen kindel, et Eurojust suudab koos minu
asepresidentide, vastvalitud hr Klaus Meyer-Cabri ja
taasvalitud hr Ladislav Hamrani ning kolleegiumi ja
administratsiooniga veelgi kasvada oma keskses rol-
lis õiguslaste koostöö ja kriminaalvaldkonna koostöö
ja koordineerimise alal, et oma täispotentsiaal saavu-
tada.

Michèle CONINSX
Eurojusti president

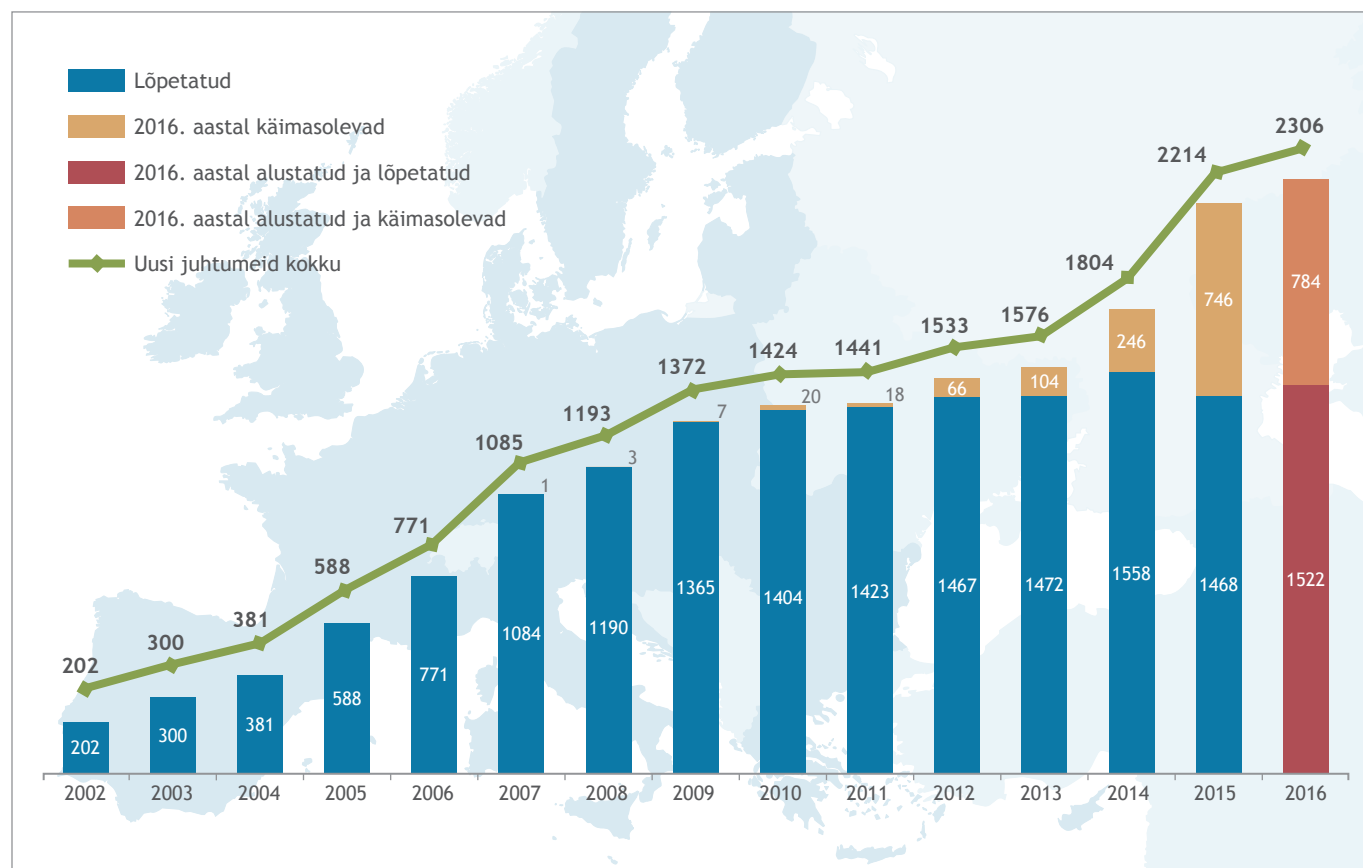

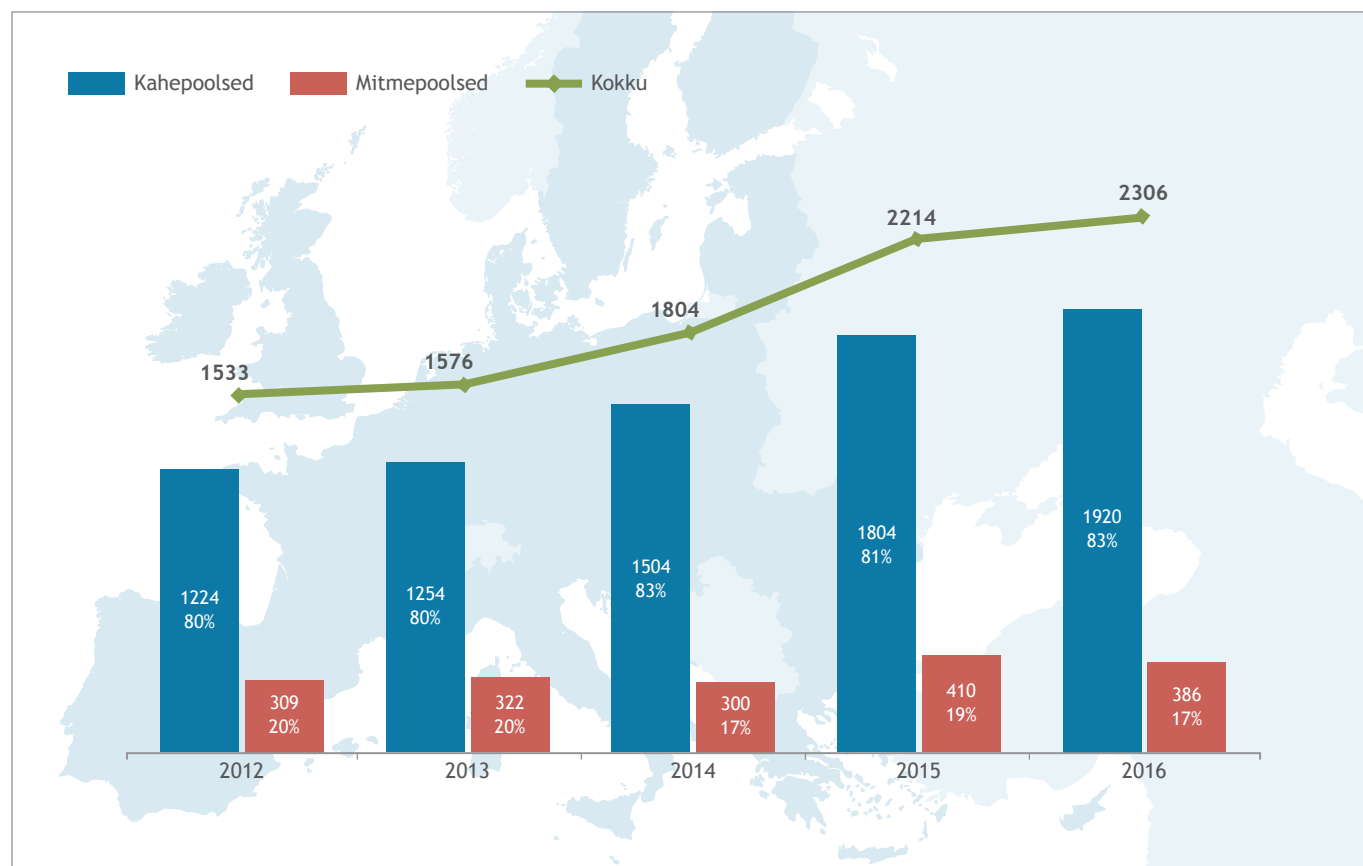
Kokkuvõte

- ▶ **Juhtumite hulk**, mille puhul liikmesriigid taotlesid võitluses raske piiriülese kuritegevusega Eurojusti abi, kasvas neli protsenti, 2214 juhtumilt 2015. aastal 2306 juhtumile 2016. aastal. **Kolmandad riigid** olid kaasatud 300 juhtumisse.
- ▶ **Juhtumikorraldus** kasvas järgmistes valdkondades: terrorism, sisserändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine, inimkaubandus, pettus ja rahapesu.
- ▶ Vaadeldakse lähemalt juhtumi elutsükli ja eriti **II taseme nõupidamiste** tõhusust, mida selgitatakse ka läbi näidisjuhtumite.
- ▶ Eurojust korraldas 249 **koordineerimisnõupidamist**, mis puudutasid 288 juhtumit, milles osalesid Europol (87), OLAF (4) ja 10 **koordineerimiskeskust**. **Kolmandad riigid** osalesid 50 koordineerimisnõupidamisel ja kahe koordineerimiskeskuse töös.
- ▶ Eurojust toetas 148 **ühist uurimisrühma**, mis on võrreldes 2015. aastaga 23-protsendine kasv, ja millest 69 olid uued. **Kolmandad riigid** olid kaasatud 14 ühisesse uurimisrühma.
- ▶ Eurojust pakkus finantstuge 90 ühisele uurimisrühmale, mis on võrreldes 2015. aastaga 32-protsendine kasv, üheksasse ühisesse uurimisrühma olid kaasatud Ameerika Ühendriigid.
- ▶ Eurojust abistas 315 korral **Euroopa vahistamismääruse** täideviimisel.
- ▶ **Euroopa õiguslane küberkuritegevuse võrgustik** loodi nõukogu 9. juuni 2016 järeldusega. Võrgustikku toetab Eurojust.
- ▶ Toimunud **nõupidamised**:
 - sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise alane taktikaline nõupidamine veebruaris
 - strateegiline seminar *Küberraumi võtmed* juunis
 - konsultatiivfoorumi ühine nõupidamine Hollandi ja Slovakkia ELi eesistumisel juunis
 - taktikaline nõupidamine terrorismi teemal juunis
 - EMPACTi seminar organiseeritud varavastase kuritegevuse teemal juunis
 - taktikaline nõupidamine *Õiguslane koostöö maksuküsimustes* oktoobris
 - Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustiku avakoosolek novembris
- ▶ Eurojust **avaldas**:
 - *Terrorismialaste kohtuotsuste ülevaated* ja kohtupraktika *ad hoc* analüüsid
 - Neljas raport *Terroristist välisvõitlejad*
 - Kolmanda raporti *Terroristist välisvõitlejad* kokkuvõte
 - *CBRN-E käsiraamat*
 - *Küberkuritegude õiguslased ülevaated* ja kohtupraktika *ad hoc* analüüsid
 - Sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise alase siseriikliku kohtupraktika analüüs (ES, FR, IT)
 - Eurojusti-EMCDDA raport *Uued psühhoaktiivsed ained Euroopas: seadusandlus ja vastutuselevõtmine – hetkeprobleemid ja lahendused*
 - Juhiseid otsustamiseks, *milline kohtualluvus peaks süüdistuse esitama*
- ▶ Eurojustis on kolm **sideprokurööri**, kes on lähetatud Norrast, Ameerika Ühendriikidest ja Šveitsist. Lähemalt tutvustatakse Šveitsi sideprokurööri tööd.
- ▶ Eurojust allkirjastas **koostöölepingud** Montenegro ja Ukrainaga ning **vastastikuse mõistmise memorandum** EUIPOga. Leping Moldova Vabariigiga jõustus 21. oktoobril.
- ▶ Eurojust on laiendanud **oma ülemaailmset õiguslase kontaktpunktide võrgustikku kolmandates riikides** kokku 41 kolmandasse riiki.
- ▶ Selleks, et õiguslast koostööd veelgi parandada, tegeles Eurojust õiguslase ja praktiliste raskustega **telekommunikatsiooni pealtkuulamise, maksupettuse juhtumite ja Euroopa vahistamismääruse** valdkonnas ning avaldas läbivaadatud juhised kohtualluvuse konfliktide kohta.
- ▶ Kolleegium võttis vastu administratsiooni jaoks **uue organisatsioonilise struktuuri**.
- ▶ **Eurojusti 2016. aasta eelarve** oli 43 539 miljonit eurot. Eelarve täitmise määr oli 99,89 protsenti.

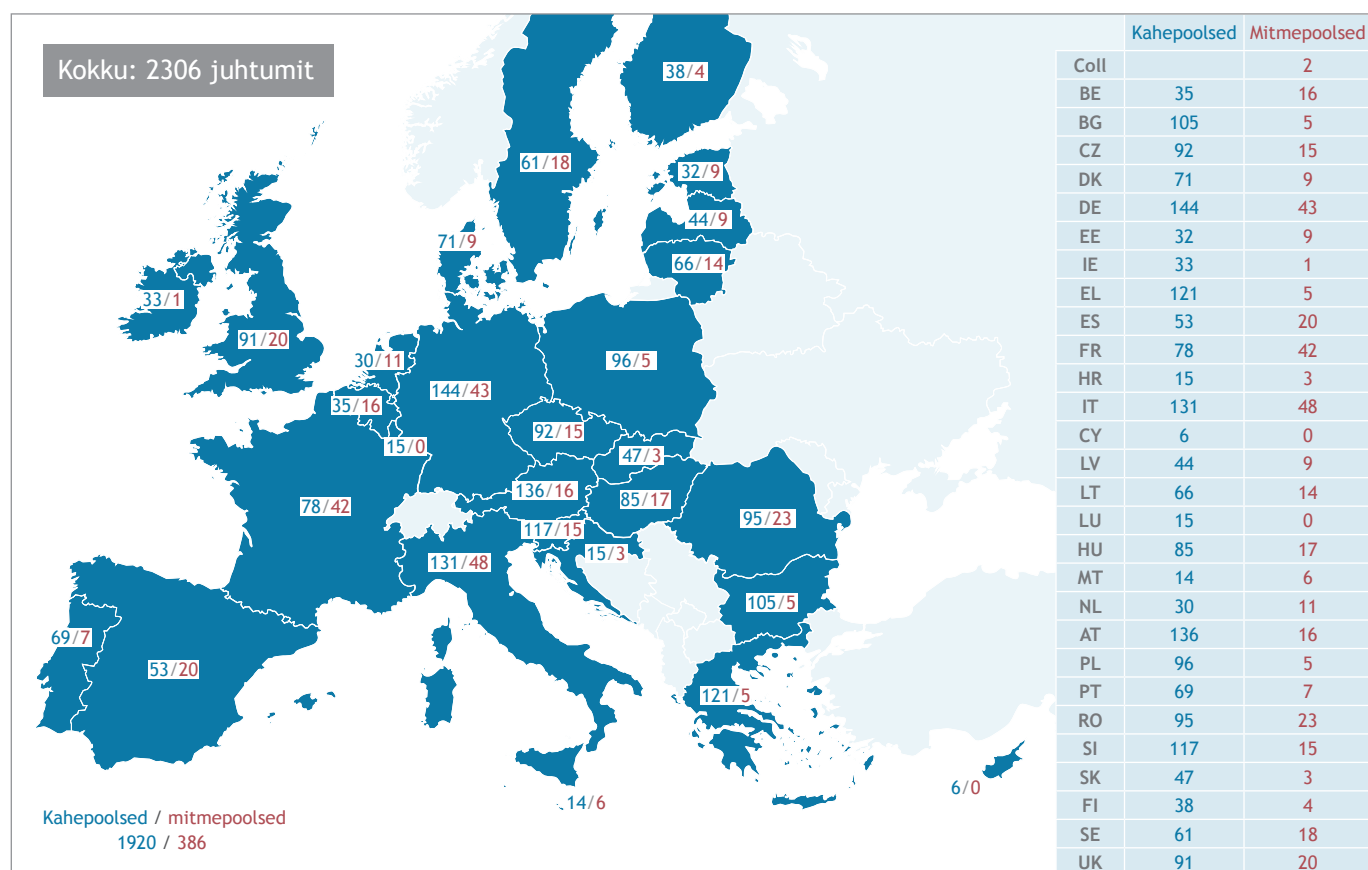
Juhtumikorraldus 2002-2016

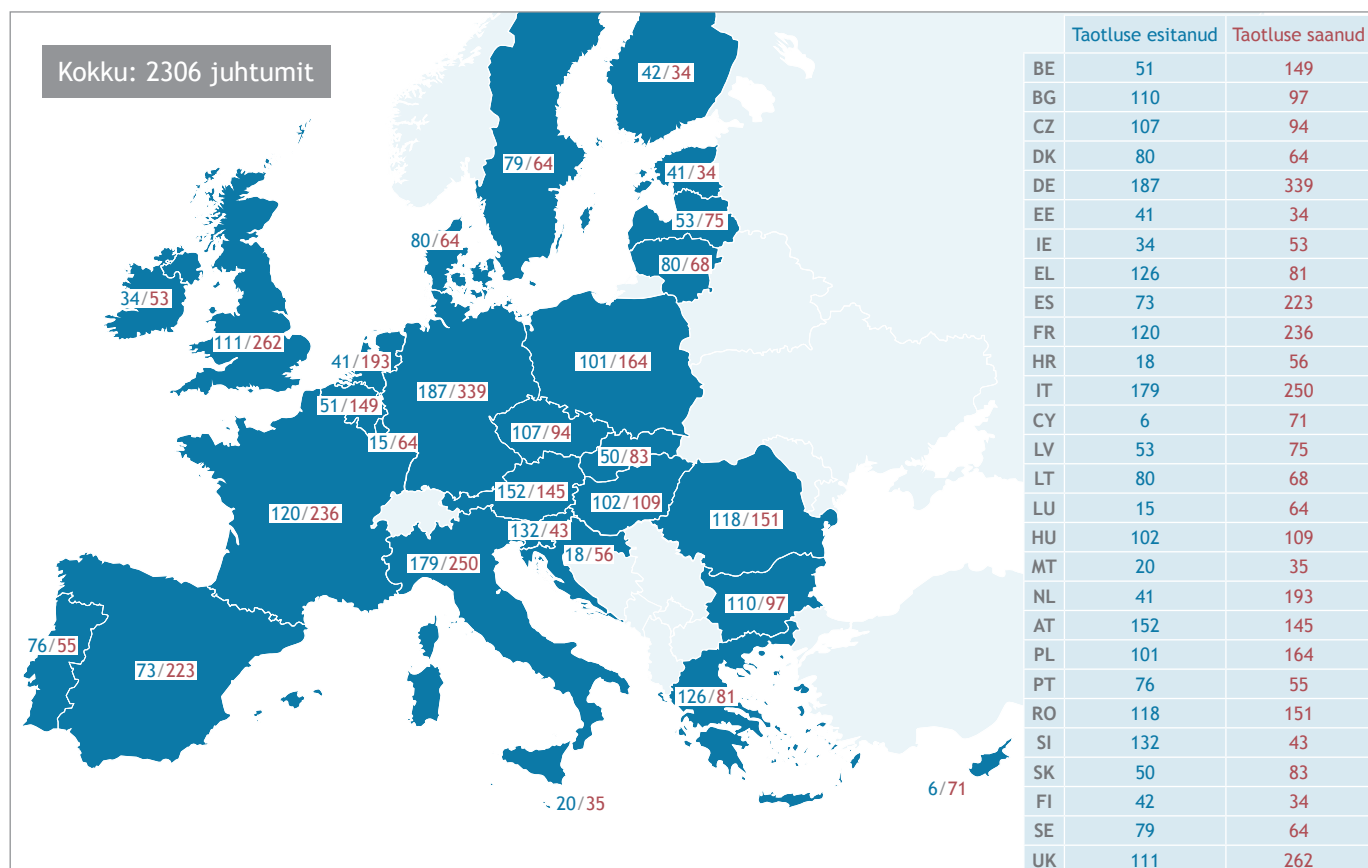
Kahepoolsed/mitmepoolsed juhtumid 2012-2016

Kahepoolseid/mitmepoolseid juhtumeid

Taotluse esitanud ja taotluse saanud liikmeriigid

Eurojusti tegevus

Mis? Eurojust on 2002. aastal asutatud Euroopa Liidu õigusalse koostöö üksus, mille eesmärk on stimuleerida ja parandada liikmesriikide pädevate asutuste omavaheliste uurimiste ja vastutuselevõtmiste koordineerimist ning omavahelist koostööd seoses raskete piiriüleste kuritegudega ja eriti organiseeritud kuritegevusega.

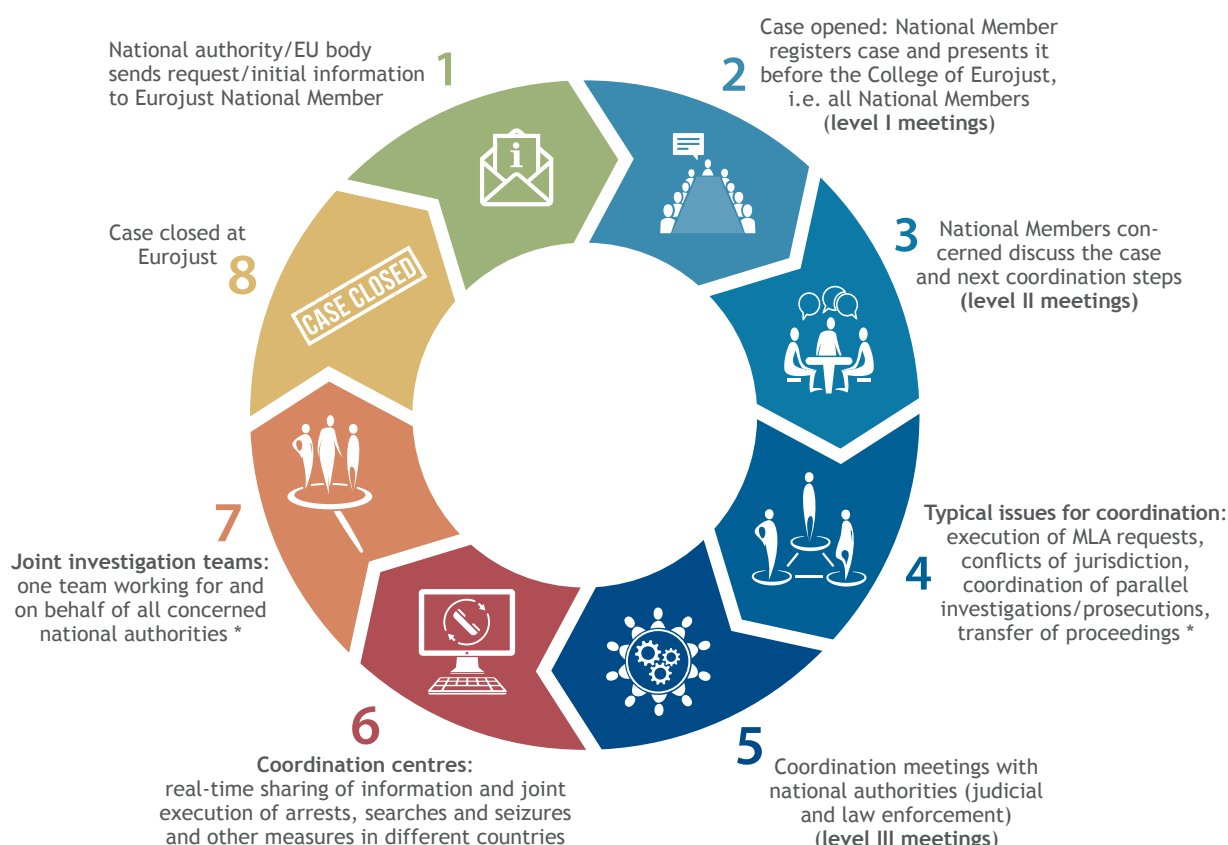
Liikmesriigi taotlusel võib Eurojust pakkuda abi ka uurimiste ja vastutuselevõtmiste korral, mis on seotud kindla liikmesriigi ja kolmanda riigiga, kui sõlmitud on koostöölepe Eurojusti ja nimetatud kolmanda riigi vahel või kui on olemas oluline huvi sellist abi pakkuda.

Liikmesriigi või komisjoni taotlusel võib Eurojust pakkuda abi ka uurimiste ja vastutuselevõtmiste korral, mis on seotud ainult konkreetse liikmesriigi ja Euroopa Ühendusega.

Kes? Eurojusti kolleegium koosneb 28 riiklikust liikmest, üks igast liikmesriigist, kes on oma ametilt prokurörid ja kohtunikud. Riiklike liikmete igapäevane töökoht asub Eurojusti peakontoris Haagis. Enamikul riiklikel liikmetel on abiks asetäitja ja/või assistent. Lisaks on Eurojusti lähetatud sideprokurörid Norrast, Šveitsist ja Ameerika Ühendriikidest.

Kuidas? Eurojusti võtmerollide ja volituste hulka kuulub liikmesriikide pädevate siseriiklike asutuste abitaotlustele vastamine. Eurojust saab omakorda taotleda liikmesriikidelt spetsiifiliste kuritegude uurimist või nende eest vastutuselevõtmist. Riiklikud liikmed teostavad Eurojusti volitusi koordineerida siseriiklike asutuste tööd kriminaaluurimiste ja vastutuselevõtmiste igas staadiumis. Eurojust haldab oma juhtumikorralduse alaseid nõupidamisi kolmel tasemel (vt jaotisi 1.2 ja 1.3).

Eurojust case cycle

* May also occur at different stages of the cycle

1.1 Eurojusti II taseme nõupidamised

Eurojusti töö põhialuseks on koostöö, koordineerimine ja teabevahetus. Toimiv ja ajakohane kommunikatsioon, eriti siseriiklike ametiasutuste vahelise lülina toimivate riiklike büroode vahel, on Eurojusti tegevuse alus. Nende liikmesriikide ettepanekul, mille ametiasutused on Eurojustilt abi palunud, otsustab Eurojusti kolleegium oma operatiivnõupidamistel, nn **I astme nõupidamistel** juhtumite registreerimise ning ka juhtumite sulgemise üle, kui Eurojusti osaluse eesmärk on saavutatud.

Kui Eurojust on juhtumi vastu võtnud ja registreerinud, võivad sellega seotud riiklikud bürood kokku kutsuda II taseme nõupidamise, kui see on vajalik juhtumi koordineerimiseks. **II taseme nõupidamised** on liikmesriikide vahelised nõupidamised, kuhu on vahel kaasatud ka Eurojusti juurde lähetatud sideprokurörid. Neid saab korraldada lühikese etteteatamisega. Selline paindlikkus on kiiret reageerimist nõudvates olu-

des väga väärtuslik. Juhtumi avanud riiklik büroo selgitab juhtumi üksikasju ning kõnealuse õiguslase koostöö õiguslaseid ja/või praktilisi asjaolusid ning teistelt kaasatud liikmesriikidelt oodatavalt tuge. II taseme nõupidamine võib olla juhtumi vajaduste seisukohast piisav.

II taseme nõupidamised on eeltingimuseks III taseme nõupidamistele, mida nimetatakse ka koordineerimisnõupidamisteks (vt jaotis 1.2), ja tähistavad üleminekut sisetevusele välisest. Kui riiklik büroo kavatseb korraldada koordineerimisnõupidamist, kasutatakse II taseme nõupidamist koordineerimisnõupidamise vajaduse, otstarbe ja eesmärkide hindamiseks. II taseme nõupidamisi kasutatakse ka selleks, et kokku leppida meetodites, välisosalusel, konfidentsiaalsuses ja avaldamiskohustustes ja turvaküsimustes ning videokonverentside kasutamises. Lisaks võivad II taseme nõupidamise osalised hinnata

Sisserändajate ebaseaduslikku üle piiri toimetamist puudutavad kohtualluvuse küsimused lahendatakse II taseme nõupidamistega.

Pärast umbes 300 sisserändaja traagilist surma Vahemerel 2016. aasta juunis alustasid Itaalia ametiasutused surmade põhjuseks olnud laevahuku asjaolude osas kriminaaluurimist. Uurimine näitas, et Kreeka ametivõimud märkasid ülerahvastatud puupaadis Itaalia rannikule jõuda püüdvaid rändajaid ning aluse lähedal asuv Norra naftatanker saadeti neid päästma. Puupaat paiskus ümber enne, kui rändajad tankeri pardale jõudsid. Rasketemereoludetõttu paiskusrändajate aluskorduvalt vastunaftatankerikeretjappus.

Juhtum tõstatas mõningaid Itaalia ametivõimude tegevust puudutavaid kohtualluvuse küsimusi. Laevahukk toimus avamerel ja seetõttu väljaspool Itaalia ametivõimude kohtualluvust. Naftatanker sõitis Norra lipu all ja selle kapten oli Hispaania kodanik. Nende faktide põhjal olid juhtumiga seotud nii Norra kui ka Hispaania huvid.

Erinevalt enamikust eelmistest juhtumitest, mille puhul Eurojusti abi paluti selleks, et kindlaks teha, millist kohtualluvust oleks parim rakendada uurimise ja kriminaalmenetluse läbiviimiseks, seisnes selle juhtumi omapära võimalikus negatiivses kohtualluvuse konfliktis. Itaalia kohtualluvus välistati ülaltoodud põhjustel ning ei olnud selge, kas rakenduv kohtualluvus oleks sel juhul Norra või Hispaania. Nii tekkis risk, et juhtumile ei rakenduks ükski kohtualluvus.

Võimaliku kohtualluvuse konflikti vältimiseks paluti Eurojusti abi, et kindlaks teha, millist kohtualluvust oleks parim rakendada uurimise ja kriminaalmenetluse läbiviimiseks. Juulis toimunud Itaalia riikliku liikme korraldatud **II taseme nõupidamisel** jõudsid Hispaania riiklik liige ja Norra sideprokurör kohtualluvuse küsimuses ühisele arusaamisele ning leppisid kokku, et lähenevad vastavatele siseriiklikele ametiasutustele eelistatava lahendusega. Eurojusti koordineerimistegevuse tulemusena võtsid Norra kui lipuriigi ametivõimud juhtumi osas vastu esmase kohtualluvuse, põhinedes selles ÜRO 1982. aasta mereõiguse konventsioonile (Montego lahe konventsioon), millega oli tagatud kriminaalmenetluse ühine strateegia ja ühtne lähenemine.

vajadust läbi viia analüüs ning kaasata Europol või üles seada ühine uurimisrühm. Koordineerimisnõupidamised on kulukas meede ja II taseme nõupidamised

sed tagavad, et need nõupidamised toimuksid ainult siis, kui need loovad õiguslase koostöö probleemide lahendamisel lisaväärtust. Mõned koordineerimisnõupidamised tegelevad ka rohkem kui ühe juhtumiga.

1.2 Eurojusti koordineerimisnõupidamised

Koordineerimisnõupidamise või nn **III taseme nõupidamise** eesmärk on anda liikmesriikide ametiasutustele stiimul koostööks ja/või uurimistegevuse ja vastutuselevõtmise koordineerimiseks liikmesriikide tasemel, võttes arvesse õiguslaseid ja praktilisi raskuseid, mis tulenevad Euroopa Liidus eksisteeriva 30 õigussüsteemi erinevustest.

Koordineerimisnõupidamised on sagedasti kasutatav operatiivne vahend. Eurojust korraldab keskmiselt tööpäevas ühe koordineerimisnõupidamise ja 2016. aastal oli nõupidamisi kokku 249, millest 31 toimus väljaspool Eurojusti töo ruume kas mõnes liikmesriigis (näiteks Kreekas, Tšehhi Vabariigis ja Sloveenias) või kolmandas riigis (Bosnia ja Hertsegoviina, Šveits). Juhtumid olid seotud praktiliselt kõigi raske piiriülese kuritegevuse valdkondadega, millest sagedasemad olid rahapesu, pettus ja narkokaubandus. Nendel 249 koordineerimisnõupidamisel käsitleti 288 juhtumit. 2016. aastal korraldas Eurojust oma suurima koordineerimisnõupidamise, kus oli 93 osalejat 23 liikmesriigist ja Europolist.

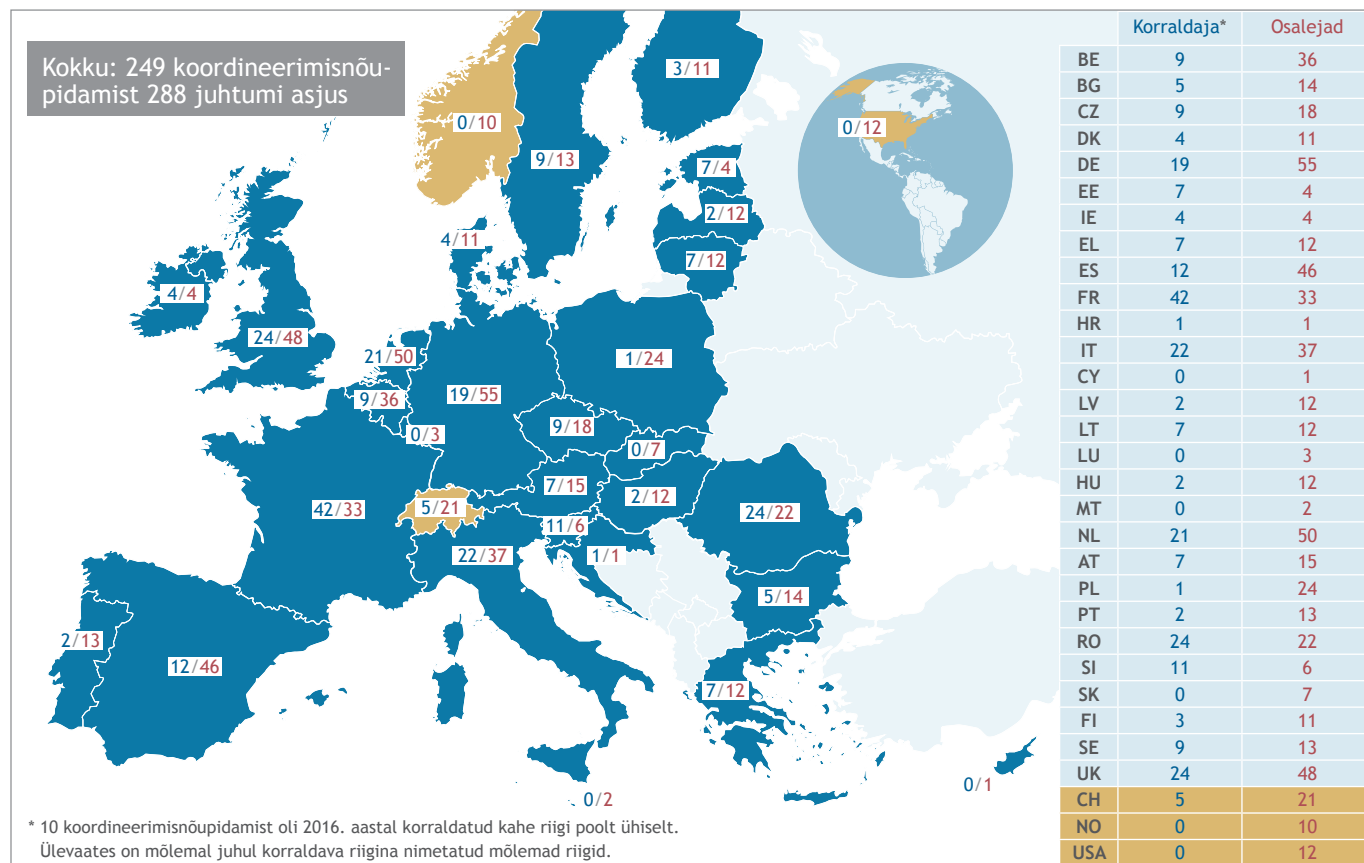
Nendel nõupidamistel on esindatud ka välisosalisel, st liikmesriikide siseriiklikud kohtu- ja õiguskaitseasutused. Kutsuda võib ka kolmandatest riikidest pärit esindajaid ning koostööpartnerite, nagu Europoli ja OLAFi, ning rahvusvaheliste organisatsioonide, nagu INTERPOLi, ametnikke.

Üks koordineerimisnõupidamistel pakutavaid olulisi teenuseid on sünkroontõlge, mis võimaldab osalejatel otse vastaspooltega suhelda ning esitada kriminaaluurimiste või vastutuselevõtmistega seotud õiguslase koordineerimist puudutavaid küsimusi oma emakeeles.

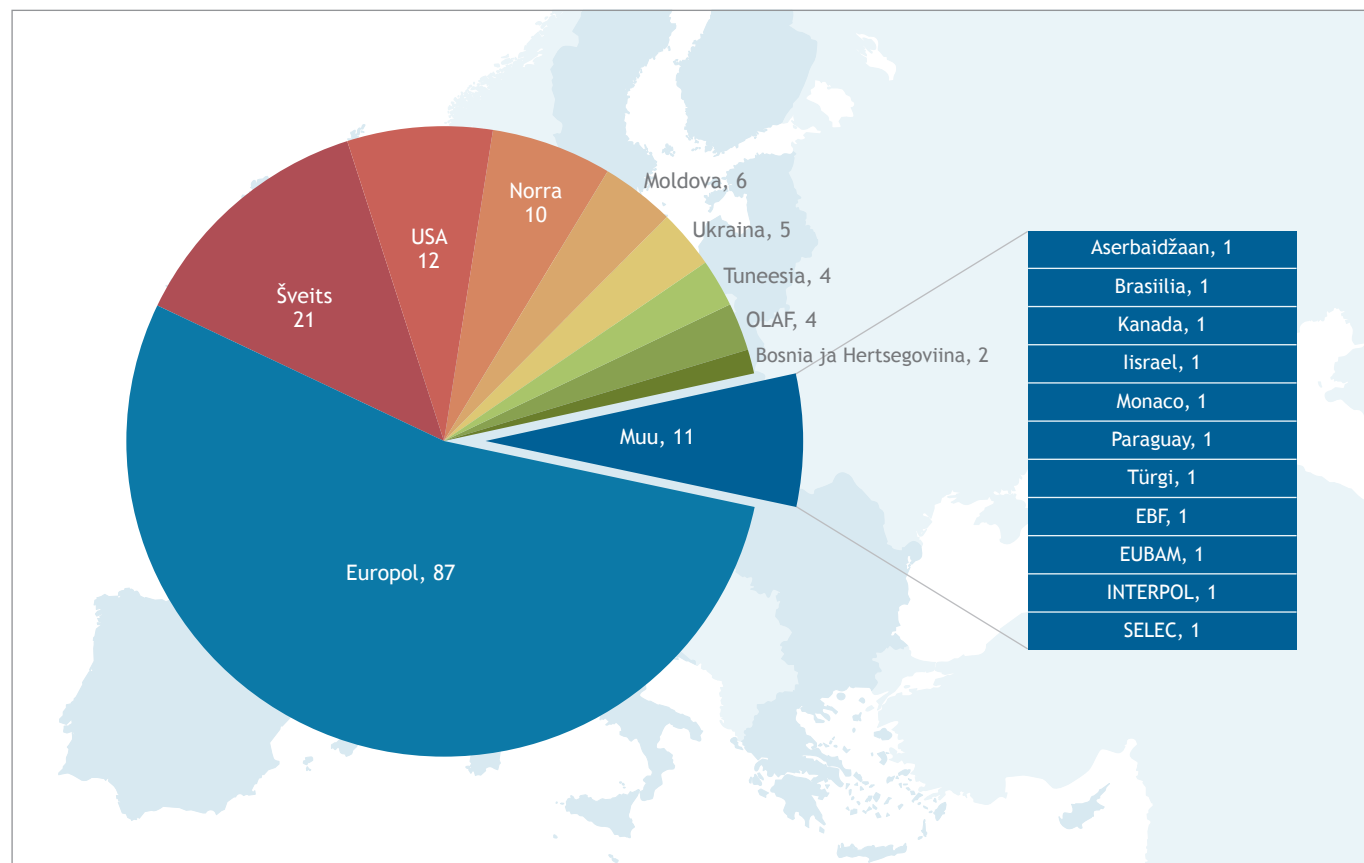
Koordineerimisnõupidamisi kavandatakse eesmärgiga hõlbustada infovahetust, tuvastada ning juurutada vahendeid ja meetodeid vastastikuse õigusabi taotluste täitmise ning sunnimeetmete (näiteks läbiotsimismääruste ja vahistamismääruste) toetamiseks, ühise uurimisrühma loomiseks ja käivitamiseks, käimasolevate uurimiste ja vastutuselevõtmiste koordineerimiseks ning kohtualluvuse konfliktide avastamist, ennetamist või lahendamist, *ne bis in idem* põhimõttega (ladina keeles „sama teo eest ei saa kaks korda karistada”) seonduvaid teemasid ja muid õiguslikke ning tõenduslikke probleeme.

Koordineerimisnõupidamised

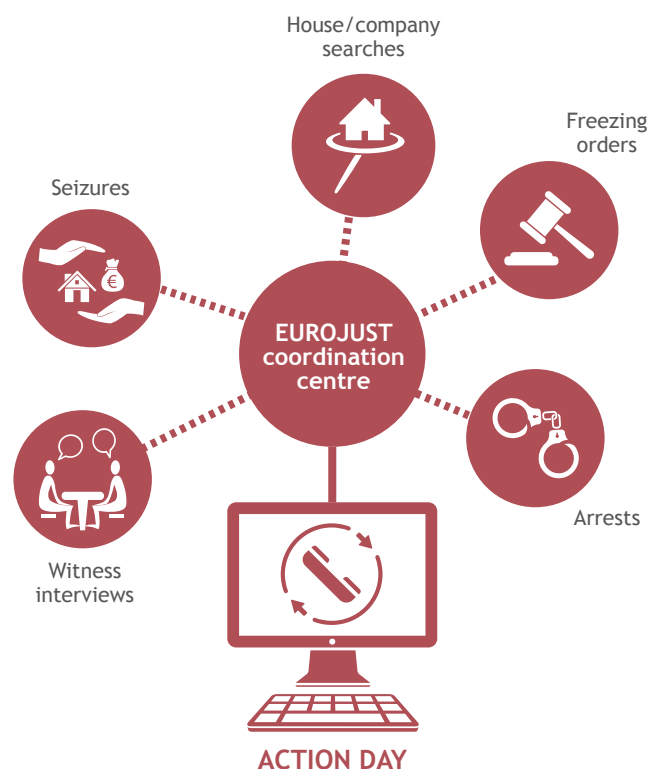
Koordineerimisnõupidamistesse kaasatud kolmandad riigid, koostööpartnerid ja rahvusvahelised organisatsioonid

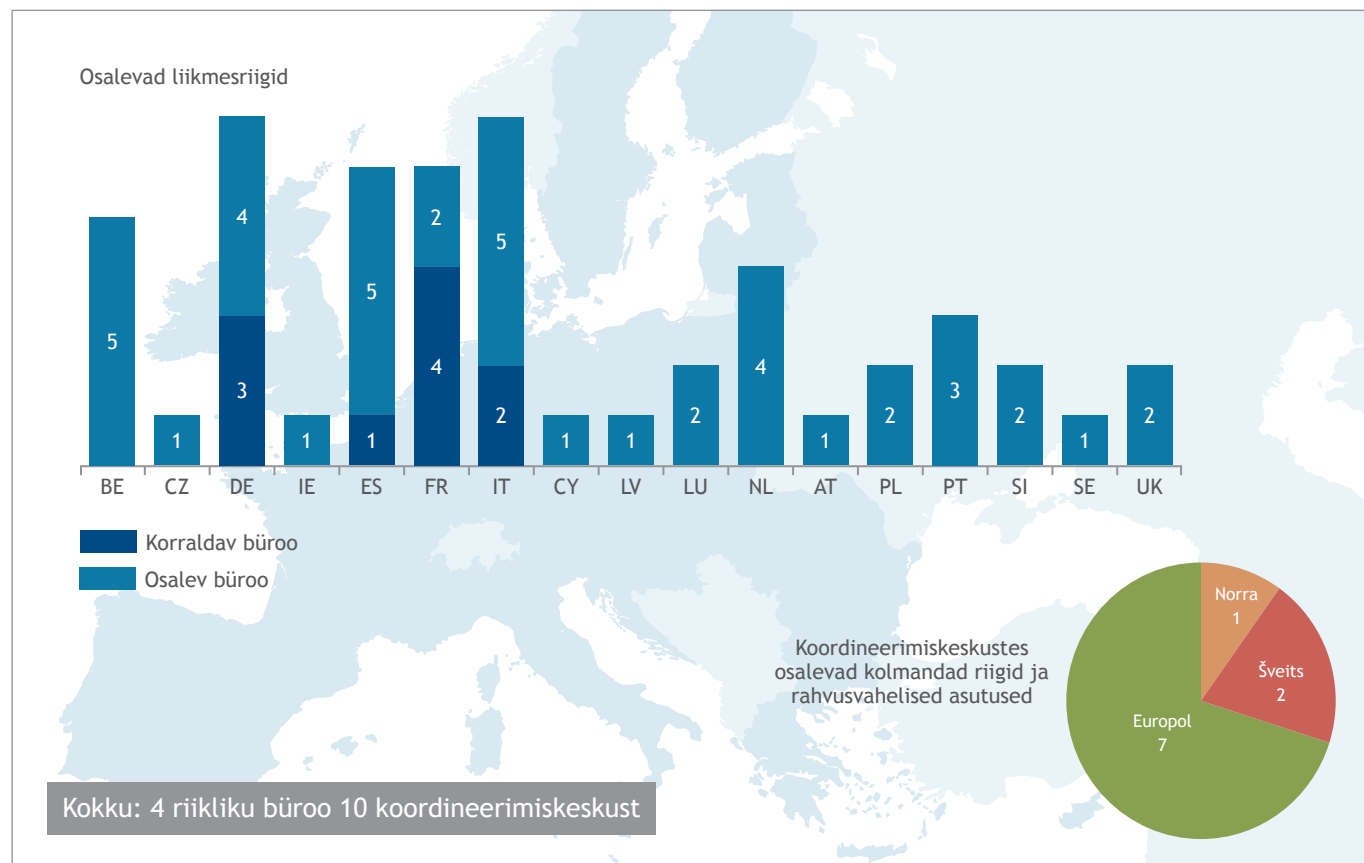
1.3 Eurojusti koordineerimiskeskused

Kui keerukad juhtumid nõuavad reaajas teabevahetust ja suuremahulist mitmepoolset tegevust (nt mitmete vahistamismääruste täitmine eri riikides), võib Eurojust toetada asjaomaseid liikmesriikide ametiasutusi enda all tegutseva koordineerimiskeskuste loomisega. Koordineerimiskeskused on mõeldud olema reaajas toimuva teabevahetuse keskmeks ning koordineerima ühiste kohtu- ja õiguskaitsemeetmete läbiviimist eri riikides (arestimised, vahistamised, hoonete/büroode läbiotsimised, arestimisotsused ja tunnistajate intervjuerimised).

Koordineerimiskeskuste tegevuse ajal on kõik osalevad ametiasutused alati vastastikku kontaktis selleks loodud telefoniliinide ja arvutiühenduste kaudu ning ametiasutused saavad üksteisele Eurojusti kaudu kiiresti teavet edastada. Meetmete ühist täideviimist jälgitakse ja koordineeritakse pidevalt eesmärgiga ette näha ja lahendada võimalikke tegevuslikke ja õiguslaseid takistusi, mis võivad operatsiooni edukust mõjutada.

Koordineerimiskeskused

Lisaks annab Eurojust enne koordineerimiskeskuse loomist kõigile osalevatele ametiasutustele ülevaate kogu ühistegevuste sihtmärke puudutavast teabest, sealhulgas nende olemasolul telefoninumbrid, asukohad ja pangakontod.

Seitse kümnest 2016. aastal tegutsenud koordineerimiskeskusest tegeles eelkõige finantskuritegedega (st pettus ja rahapesu). Neljal korral tegelesid koordineerimiskeskused juhtumitega, mille jaoks oli loodud ühine uurimisrühm.

1.4 Eurojust ja ühised uurimisrühmad

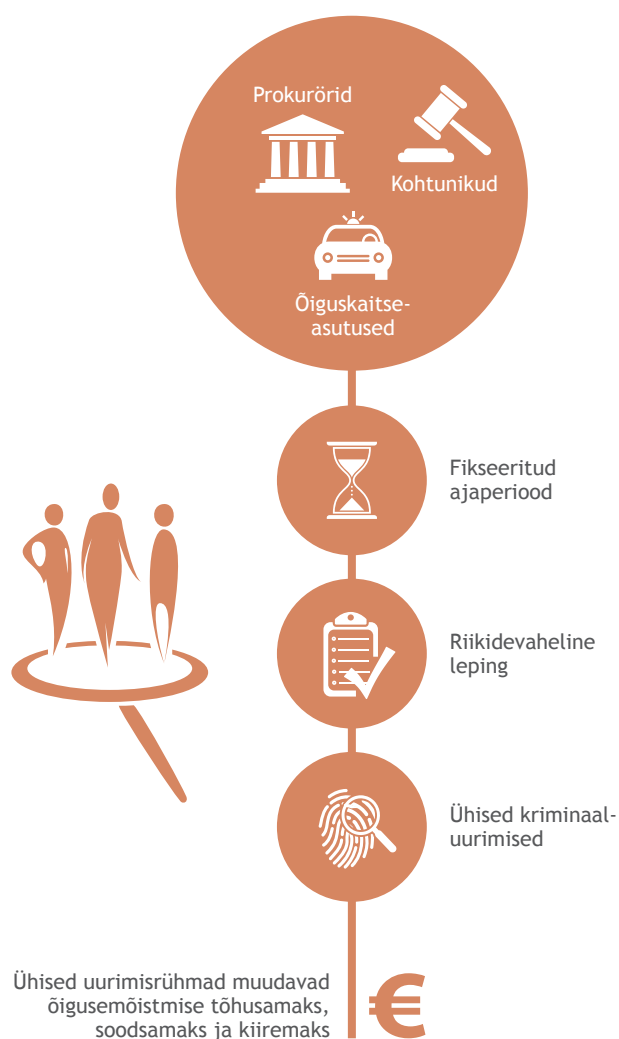
Eurojust mängib selles valdkonnas kohtu- ja õigus- alase oskusteabe keskusena olulist rolli nii vastavate ühiste uurimisrühmade toetamisel kui ka õigustöotajate nõustamisel. 2016. aastal toetati Eurojusti riiklike liikmete poolt 148 ühist uurimisrühma, millest 69 olid värskest asutatud. Pärast seda, kui Itaalias jõustus 2016. aasta märtsis nõukogu raamotsus 2002/465/JSK, abistas Eurojust liikmesriikide ametivõime kaheksas Itaaliat kaasavas vastloodud ühises uurimisrühmas. Eurojust toetas ka 14 kolmandaid riike hõlmavat ühist uurimisrühma, millest kolm loodi 2016. aastal (Bosnia ja Hertsegoviina (2), Moldova (2), Norra (3), Serbia (3), Šveits (2), USA (1) ning Ukraina, Austraalia ja Malaisia (kaasosalus 1 ühises uurimisrühmas)).

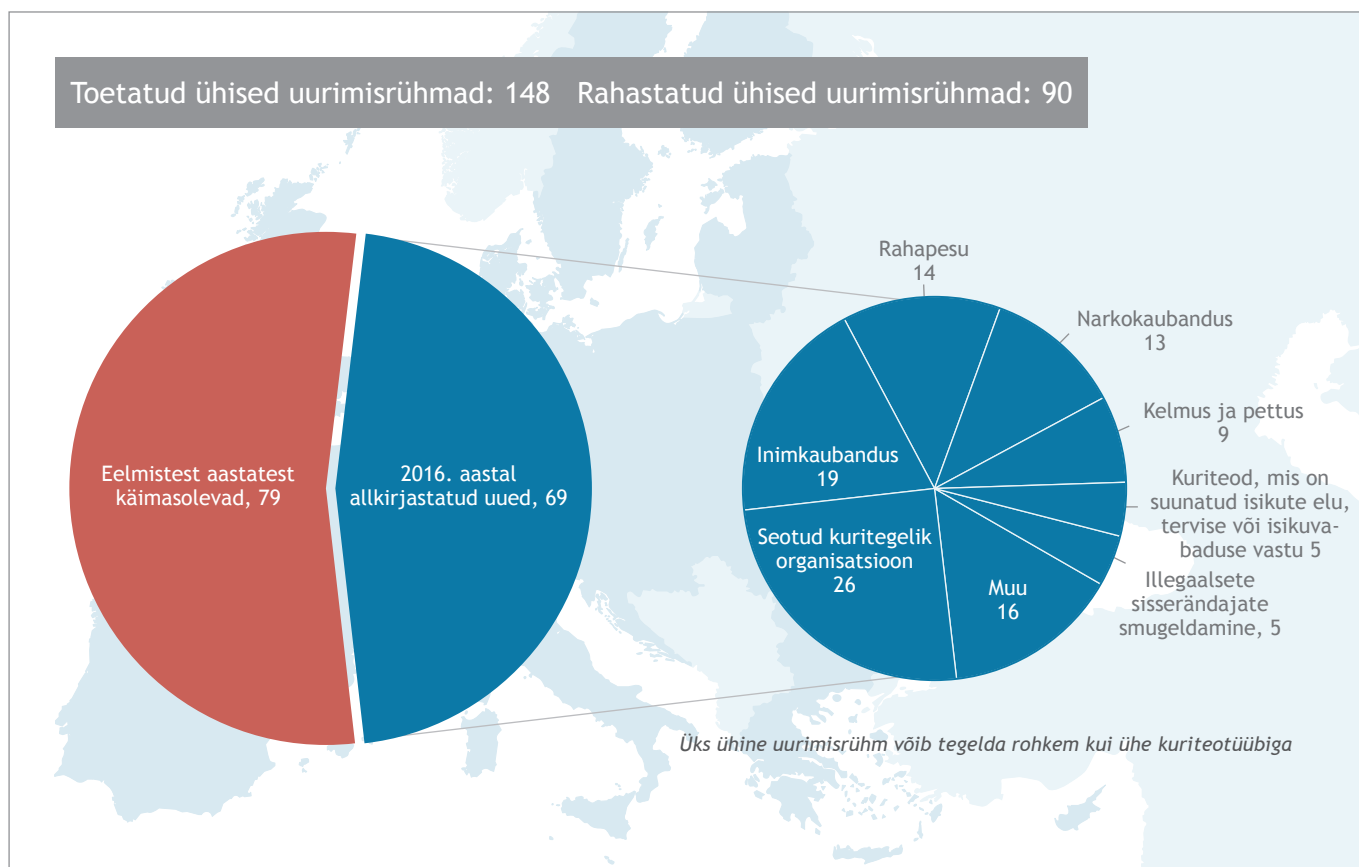
Euroopa Liitu saabuvate sissetöötajate enneolematult suure hulga kontekstis ja arvestades kuritegelike organisatsioonide aina kasvavat osalemist kriisis seoses sissetöötajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisega, aitas Eurojust kaasa õigustöötajatega toimuvatele aruteludele tuvastamiseks õiguslikke ja praktilisi raskusi, jagamaks parimaid tavasid ja tõhustamaks ühiste uurimisrühmade tööd. Sissetöötajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise valdkonnaga tegeles 11 ühist uurimisrühma, millest 5 olid uued ning 1 hõlmas Serbiat.

Sissetöötajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisega seotud õiguslaseid probleeme käsitleval taktikalisel nõupidamisel ja 12. iga-aastaselt sissetöötajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ekspertide nõupidamisel arutati sissetöötajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise alal ühiste tööühikute kasutamise seotud katsumusi ja võimalusi, sealhulgas võimalikku strateegiat, millega õigustöötajad saaksid algatada piiriüleseid uurimisi ja kasutada ebaseadusliku üle piiri toimetamise võrgustike lammutamiseks parimini ära ühiseid uurimisrühmasid. Rõhutati kolmandate riikide ühistesse uurimisrühmadesse kaasamise lisaväärtust. Sellise kaasamise lihtsustamiseks on Eurojust ja ühiste uurimisrühmade võrgustik iga kolmanda riigi jaoks välja töötanud meetme, mis võimaldab tuvastada õigusliku aluse vastavas valdkonnas ühiste uurimisrühmade loomiseks ja praktiliste kogemuste jagamiseks. Iga-aastaselt nõupidamisel tutvustatud meetet, mida kasutatakse seal, kus ühiste uurimisrühmade võrgustik ei ulatu, uuendatakse regulaarselt.

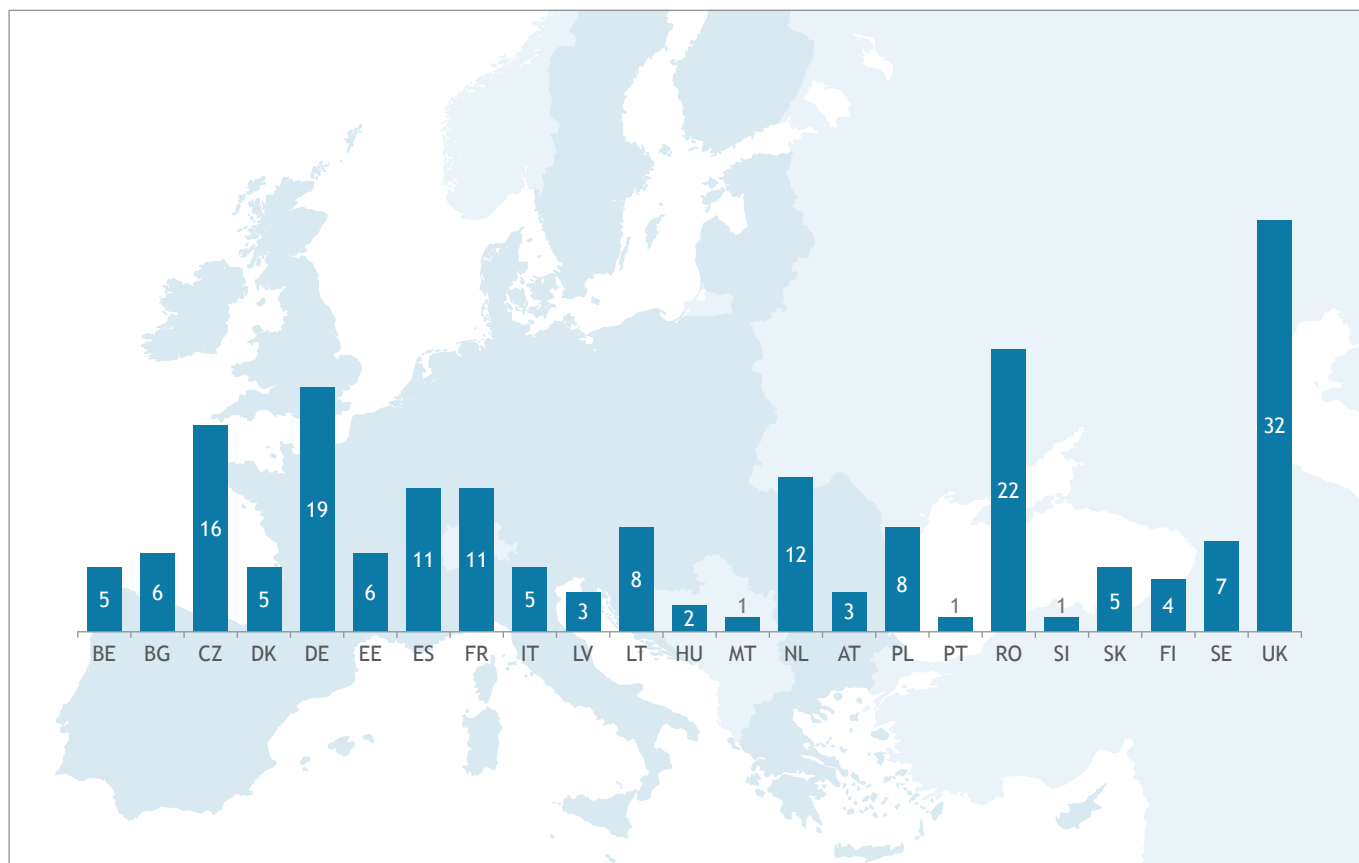
Ühiste uurimisrühmade hindamise käigus koguti tagasisidet ühiste uurimisrühmade eelistest kolmandate riikide jaoks. Bosnia ja Hertsegoviina ning Prantsusmaa vahel inimkaubanduse juhtumiga tegelemiseks loodud ühise uurimisrühma (vt [Eurojusti aastaaruanne 2015](#), lk 51) puhul leiti, et ühine uurimisrühm on kõige tõhusam viis sobivalt reageerida kuritegeliku organisatsiooni liikmete liikuvusele, et lühikese aja jooksul läbi viia koordineeritud operatsioon ning võimaldada ühiselt läheneda ohvrite toetamisele.

2016. aastal Hollandi, Belgia, Ukraina, Austraalia ja Malaisia vahel seoses 17. juuli 2014 MH17 lennuõnnetusega (vt [Eurojusti aastaaruanne 2014](#), lk 22) loodud ühine uurimisrühm jõudis uurimise esmaste tulemuste esitamiseks olulise teetähiseni. Juhtumile aitas kaasa

Toetust saanud uurimisrühmad liikmesriikide kaupa

Who can apply?

- ▶ Judicial and/or law enforcement authorities
- ▶ JITs between EU States and JITs between EU/non-EU States
- ▶ Eurojust's National Members invited to participate in the JIT

What is not covered?

- ✗ Costs prior to the JIT
- ✗ Domestic costs
- ✗ Purchase of equipment
- ✗ Pre-financing of costs

What is covered?

Costs of cross-border operations

- ✓ Travel and accommodation
- ✓ Interpretation and translation
- ✓ Transport of evidence/ seized items

Logistical support

- ✓ Loan of smartphones, laptops, mobile scanners & printers
- ✓ Communication costs

JIT funding process

How to submit

- ▶ Access the JIT portal and fill in the web form
- ▶ Include needs of all JIT partners
- ▶ Attach JIT agreement, extensions and, where applicable, financial identification form (FIF)
- ▶ Submit within set fifteen-day period

Evaluation & award

- ▶ Evaluation by Eurojust staff and practitioners
- ▶ Decision within 15 days

Action

- ▶ Planned actions to be performed within three-month period

6

Claim

- ▶ Send form & supporting documents to jits@eurojust.europa.eu
- ▶ Within one month after end of action period
- ▶ Individual claims by each institution/agency

teabevahetuse paindlikkus ja kiirus, mille tegi võimalikuks ühine uurimisrühm. Nii kõrge profiiliga ja keeruka uurimise puhul, mille suunda on raske ette ennustada, oleks vastastikuse õigusabi meetodi kasutamine äärmiselt koormav ja ebapraktiline. Kohapeal aitas ühine uurimisrühm kaasa tunnistajaid intervjuerima lähetatud liikmete (Hollandi ja Austraalia teenistujate) tegevusele Ukrainas ja asitõendite analüüsimisele, millest samuti suur osa asus Ukrainas. Ühise uurimisrühma kaudu loodud usaldus võimaldas Hollandi ametiasutuste koordineerimisel rakendada ühtset lähenemist ohvritele. Pärast algusfaasi tegutses ühine uurimisrühm Eurojusti rahastamisel iseseisvalt, mis lihtsustas kohtumiste korraldamist ja Ukraina ametivõimudega suhtlemist.

Ühiste uurimisrühmade laiendamist kolmandatesse riikidesse võeti arvesse õigustöötajatele ühiste uurimisrühmade kasutamise toetamiseks mõeldud praktiliste vahendite, [ühiste uurimisrühmade näidislepingu](#)

ja [ühiste uurimisrühmade praktiliste juhiste](#) läbivaatamisel. Uus näidisleping ei põhine ainult ELi õiguslikel vahenditel, vaid hõlmab ka teisi ühiste uurimisrühmade õiguslikke aluseid ning peaks lihtsustama kolmandate riikide osalusega ühiste uurimisrühmade loomist. See võimaldab tulevikus kiiremini lepinguid koostada. Ühiste uurimisrühmade praktilised juhised on mõeldud parandama eriti kolmandatest riikidest pärit õigustöötajate ligipääsu ühistele uurimisrühmadele.

Eurojusti finantstoetus ühistele uurimisrühmadele

Ühiste uurimisrühmade kasvavat kasutust näitab Eurojusti saadud finantstoetuste avalduste hulk: ühiste uurimisrühmade võrgustiku sekretariaat menetles 180 rahastamisavaldust (144 avaldust 2015. aastal). Kolmandate riikide osalusega ühistelt uurimisrühmadelt saadud avalduste arv (18) järgis seda kasvusuundumust

(13 avaldust 2015. aastal). Toetust anti viieteistkümnel korral üheksale ühisele uurimisrühmale, kus osalesid ka Serbia (2), Šveits (2), Norra (2), Moldova (1), Bosnia ja Hertsegoviina (1) ning Ukraina, Austraalia ja Malaisia (kaasosalus 1 ühises uurimisrühmad). Kokku said finantstoetust 90 ühist uurimisrühma (68 aastal 2015). Neist 58 said sel aastal toetust esimest korda.

Ühiste uurimisrühmade edusamme kontrolliti, et vastata nende tegevusega seotud vajadustele ja parandada tõhusust, ning võeti kasutusele järgmised meetmed:

- ▶ uue kulukategooria lisamine (tõendusmaterjali / arestitud esemete üle piiri toomine);
- ▶ finantsabi laiendamine ühiste uurimisrühmade piirilestes operatiivtegevustes osalevatele isikutele,

kes ei ole ametlikult liikmeteks määratud (nt tölgid, kohtueksperdid jt);

- ▶ ühe kategooria (reisi- ja majutuskulud) kuluühikute kasutusele võtmine hüvitamise kiirendamiseks;
- ▶ eelarves määratletud eraldiste rakendamine väljantava raha kasutamise ja taaskasutamise paindlikumaks muutmiseks ning;
- ▶ hüvitamise aluseks oleva dokumentatsiooni lihtsustamine.

Õigustöötajatel aitavad rahastamismenetlustes orienteeruda meie veebilehel enamikus Euroopa keeltes saadavalolev [teabegraafik](#) ja [ühiste uurimisrühmade rahastamisjuhised](#).

Serbia osaleb raha võltsimisega seotud ühistes uurimisrühmades.

Tšehhis võltsitud USA dollarite ja eurode kohta algatatud uurimine paljastas peamiselt Serbia kodanikest koosneva kuritegeliku organisatsiooni, mis tegeles ka narkokaubandusega. Kuritegelik organisatsioon pakkus peamiselt Prahast müügiks suures koguses võltsitud paberraha. Uurijad avastasid Serbias Belgradi lähedal asuva trükikoja. Usuti, et peamine organiseerija oli teistes liikmesriikides asuvate kurjategijate kontaktisik. Kuritegelik organisatsioon kasutas võltsitud rahatähtede transpordiks peidikuid. Rahatähtede müügihind oli 15–20 protsenti nimiväärtusest püsiklientidele ja 30 protsenti kõigile teistele.

Tihe koostöö Tšehhi Vabariigi, Ungari, Austria ja Serbia politsei ning Europoliga vahel algas 2014. aasta detsembris. Europol kinnitas, et võltsitute kattuvate seerianumbritega rahatähti leiti mitte ainult Tšehhi Vabariigis, vaid ka Austrias, Ungaris, Saksamaal, Slovakkia Vabariigis, Sloveenias, Rumeenias, Horvaatias ja Lätis, kuid ka USAs. Kõik arestitud võltsitud rahatähed olid väga hea kvaliteediga.

Eurojustil paluti 2015. aasta alguses abi Tšehhi Vabariigi, Austria, Ungari, Serbia ja Slovakkia Vabariigi ametivõimude vahelise õiguslase koostöö korraldamiseks ning ühise uurimisrühma loomiseks. Märtsis toimunud koordineerimisnõupidamise tulemusel leppisid Tšehhi ja Serbia delegatsioonid kokku, et luuakse ühine uurimisrühm ja Eurojusti kaudu esitatakse rahastamistaotlus. Kuna Slovakkia Vabariik ja Ungari ei olnud uurimist alustanud ja Austria ametivõimude uurimine oli alles väga varajases staadiumis, ei liitunud need liikmesriigid ühise uurimisrühmaga, kuid pakkusid oma abi. Ungari tegi vastastikuse õigusabi taotluse alusel koostööd Tšehhi ametiasutustega salajases operatsioonis, kus salaagent ostis Ungaris ühelt kahtlusaluselt võltsitud dollareid.

Eurojust mängis olulist rolli Tšehhi ja Serbia ametiasutuste vaheliste kontaktide ja usalduse loomises. Alguses oli poolte lähenemine ettevaatlik ja teabevahetus aeglane. Ühise uurimisrühma kohtumised ja teine koordineerimisnõupidamine aitasid riikide ametiasutuste omavahelisi suhteid kiiresti parandada ja muutsid võimalikuks ühise uurimisrühma eduka koostöö. Tšehhi politsei kontaktametnik Serbias osales aktiivselt kõigil nõupidamistel ja aitas ületada keelebarjääri. Töötamine ühises uurimisrühmas lihtsustas oluliselt mõlema osapoole tööd eriti tõendusmaterjali vahetuse ja selle vastuvõetavuse tagamise alal. Serbias kogutud tõendusmaterjal, sealhulgas hoonete läbiotsimiste tulemused ja sõrmejäljed jm, edastati kiiresti Tšehhi ametiasutustele.

Hoolimata heast koostööst olid ühise uurimisrühma osalised silmitsi teatavate õiguslaste katsumustega seoses tõendusmaterjali vastuvõetavusega. Tšehhi kohus oli alguses salaagendi tegevust puudutavate politseitoimingute osas ettevaatlik, kuna politseipoolne provokatsioon on Tšehhi Vabariigis ebaseaduslik.

Lõpuks otsustas kohus, et tõendusmaterjal koos Serbias viibivate kahtlustatavate jälgimisandmetega, mida ühine uurimisrühma tegevusraamistikus jagati, on vastuvõetavad.

Teine probleem oli see, et üks Serbias arreteritute pidi Tšehhi menetluses esinema tunnistajana, kuid oli Serbias kahtlusalune. See, et isik pidi lõpuks üle kuulatama kahtlusalusena, kujutas endast õiguslikku takistust ja Tšehhi kohus kuulutas tunnistuse vastuvõetamatuks. Õnneks oli olemas süüdimõistmiseks piisav kogus tõendusmaterjali.

Kahe kahtlusaluse arreterimine ja 130 000 USA dollari ulatuses võltsitud rahatähtede arestimine toimus Tšehhi Vabariigis 2015. aasta septembris. Serbias arreteriti veel seitse isikut ja toimus hoone läbiotsimine. Selle käigus leiti täisvarustuses trükikoda ning 33 000 USA dollari väärtuses jaotamisvalmis võltsitud rahatähti, ettevalmistuses olevaid rahatähti ja võltsimiseks vajalikke materjale. Kohtu ette toodi kaks Tšehhi Vabariigis kahtlustatavat isikut. 2016. aasta septembris määrati neile kummalegi 8,5 aastat vanglakaristust. 2016. aasta lõpuks ei olnud Tšehhi kohtuotsus veel lõplikult jõustunud. Serbias on mõnede kuritegelike organisatsioonide liikmete vastu algatatud uurimine jõudnud kohtusse.

1.5 Eurojusti teabehaldus

Eurojust on teinud tööd juhtumite haldussüsteemi funktsionaalsuse ja toimimise suurendamisel, mille puhul on tegemist organisatsioonisisese andmebaasiga, milles hoitakse juhtumitega seotud teavet ja mis lihtsustab andmekaitse-eeskirjade järgimise jälgimist.

Valmis kaks uuendatud juhtumite haldussüsteemi versiooni, millega suurendati andmetöötluskiirust ja seati sisse e-posti haldussüsteem, mis võimaldab kasutajatel juhtumite haldussüsteemi importida või sellega siduda suures mahus e-kirju riiklike büroode jagatud juhtumite haldussüsteemi meilikastidest.

Eurojust jälgis liikmesriikidelt saadud teadete voogu vastavalt Eurojusti käsitleva nõukogu otsuse artikli 13 lõigetele 5 kuni 7. Konsulteerides Eurojusti siseriiklike kontaktisikutega, kinnitas kolleegium artikli 13 vormi täiendatud versiooni. Vormi ülesehitus muudeti liikmesriikide jaoks lihtsamaks ja selle saab otse juhtumite haldussüsteemi importida.

Jätкус võrguühenduste loomine 28 liikmesriigi vahel, et parandada Eurojusti ja liikmesriikide vahel toimuva teabevahetuste üldist turvalisust. Toimima hakkas turvaline võrguühendus Austriaga, mis oli selleks ajaks üks 14st (BE, BG, CZ, ES, LV, LU, HU, NL, PL, RO, SI, FI, SE).

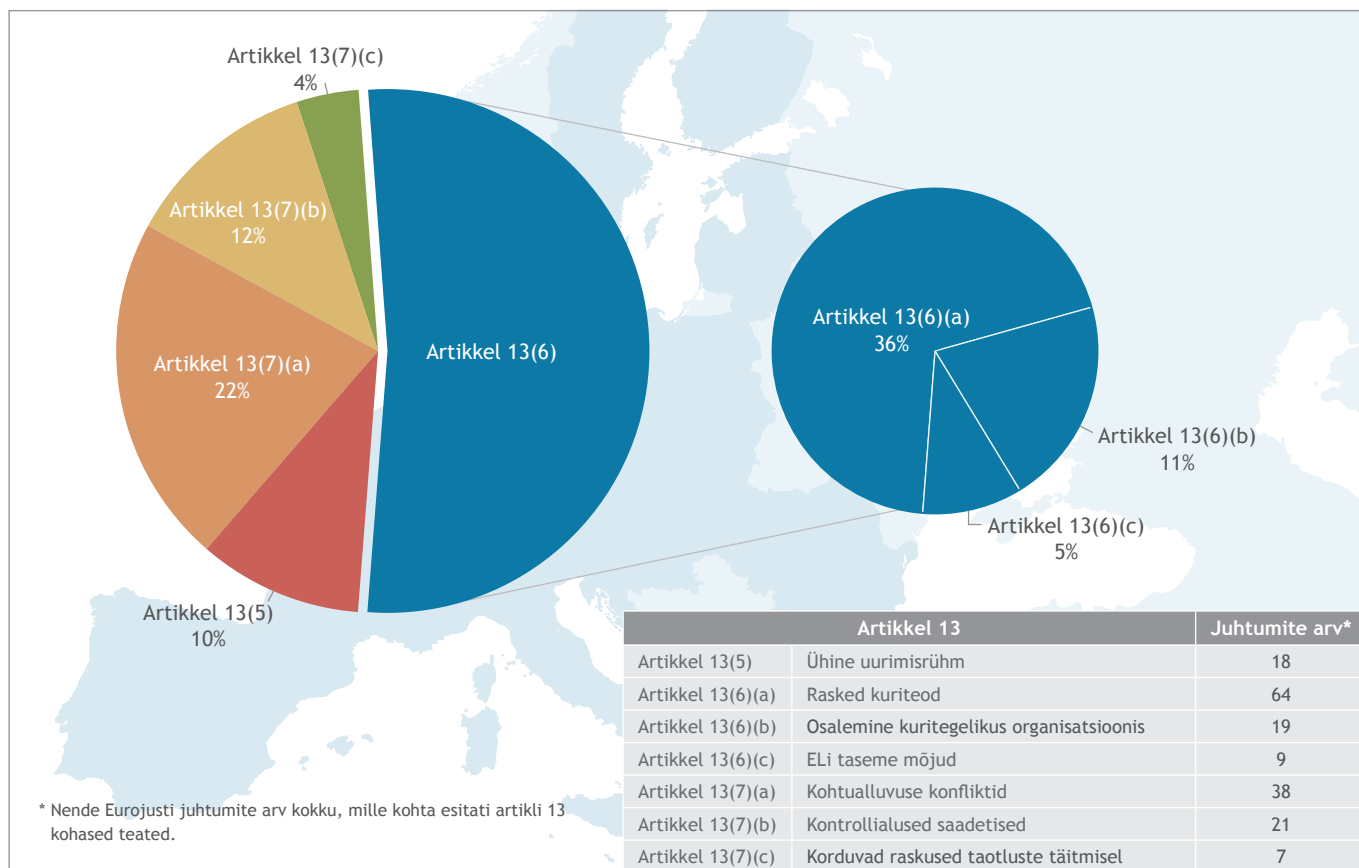
Liikmesriikides asuvate Eurojusti siseriiklike koordinatsioonisüsteemide juhtumite haldussüsteemiga ühendamiseks vajalike lahenduste väljatöötamine ja rakendamine pandi finantspiirangute tõttu ootele. Välja töötati uusi lähenemisi, et tõsta Eurojusti võime-

kust operatiivset ja strateegilist teavet säilitada: juhtumi infovorm Eurojusti juhtumite kohta kvalitatiivse teabe, välja arvatud isikuandmete kogumiseks; mustrite otsimine; parimad praktikad ja õppetunnid ning teabehaldusliides, mis koondab strateegilist teavet nagu juhtumikorralduse aruanded õiguslase koostöö vahendite ja prioriteetsete kuritegevusvaldkondade kohta ning Eurojusti nõupidamiste tulemused.

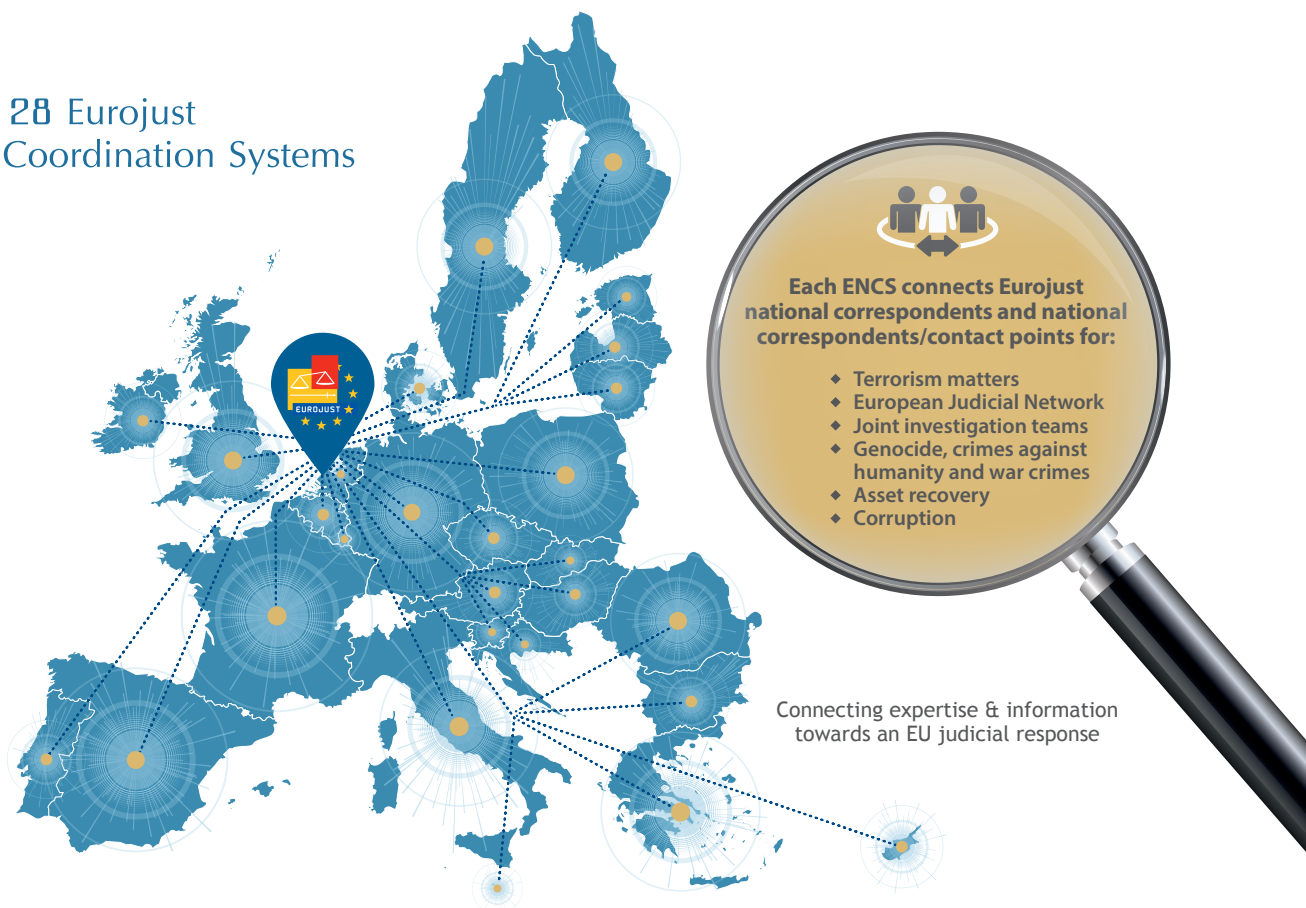
Fiches Suédoises

Eurojusti siseriiklik koordinatsioonisüsteem toimib praeguseks 25 liikmesriigis. *Fiches Suédoises* annab: 1) ülevaate Eurojusti siseriikliku koordinatsioonisüsteemi struktuurist ja toimimisest liikmesriikides ning 2) juhiste kogumi Eurojusti nõukogu otsuse artikli 13 rakendamiseks eesmärgiga parandada liikmesriikide ja Eurojusti vahelist teabevahetust ja tagada juhtumite jaotamine Eurojusti ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vahel. Vastamaks paremini õigustöötajate vajadustele, on Eurojust 2016. aastal välja töötanud uue malli, milles kirjeldab täies mahus kõigi liikmesriikide Eurojusti siseriiklike koordinatsioonisüsteeme. Lisaks sisaldab uus *Fiches* erijaotist kõigi liikmesriikide oskusteabe ja parimate tavade kohta. *Fiches*i uuendamine toimub regulaarselt ja see on Eurojusti siseriiklike kontaktisikutele kättesaadav Eurojusti piiratud ligipääsuga alas.

Artikli 13 juhtumid

28 Eurojust National Coordination Systems

2016

ajajoon

2. juuni, Haag

Strateegiline seminar Küberruumi võtmed
Hollandi ELi eesistumise raames

3. juuni, Haag

Ühine konsultatiivfoorum
Hollandi ja Slovakkia ELi eesistumisel

7.–9. juuni, Amsterdam/Haag

46. Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku plenaarühine ja
õpikoda koos Eurojusti riiklike büroodega

11.–15. aprill, Haag

Euroopa õigusalase koolituse võrgustiku õppevisiit

15.–16. juuni, Haag

12. iga-aastane ühiste uurimisrühmade riiklike
ekspertide aastakoosolek

JAANUAR

VEEBRUAR

MÄRTS

APRILL

MAI

JUUNI

4.–5. veebruar, Haag

Veebruaris korraldas Eurojust
sisserändajate ebaseadusliku
üle piiri toimetamisega seotud
õigusalaseid probleeme käsit-
leva taktikalise nõupidamise

3. mai, Brüssel

Eurojust ja Montenegro
allkirjastavad koostöölepingu

23. mai, Haag

1. ELi päev genotsiidi, inim-
susevastaste kuritegude ja
sõjakuritegude karistama-
tuse vastu

24.–25. mai, Haag

20. Euroopa genotsiidivõr-
gustiku nõupidamine

22.–23. juuni, Haag

Terroristist välisvõitlejatele tõhusa
õigusalase vastutoime kasvatamise
taktikaline nõupidamine

27. juuni, Haag

Eurojust ja Ukraina
allkirjastavad koostöölepingu

29.–30. juuni, Haag

EMPACTi organiseeritud
varavastase kuritegevuse
alane nõupidamine

12.–13. oktoober, Haag
21. Euroopa genotsiidivõrgustiku nõupidamine

28. oktoober, Haag
Slovakkia ELi eesistumisega taktikaline nõupidamine
Õigusalane koostöö maksukuritegevuse kohtuasjades

11. oktoober, Haag
Eurojusti külastab ELi julgeolekuliidu
volinik sõõr Julian King

9. november, Haag
Hr Klaus Meyer-Cabri valitakse
Eurojusti asepresidendiks

21.–23. november, Bratislava
47. Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku plenaarnõupidamine

12. juuli, Haag
Eurojust ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet
allkirjastavad vastastikuse mõistmise memorandumi

JUULI

AUGUST

SEPTEMBER

OKTOOBER

NOVEMBER

DETSEMBER

1. september, Haag
Norra lähetas Eurojusti sideprokuröriks
pr Hilde Stoltenbergi

24. november, Haag
Euroopa õigusalane küberkuritegevuse
võrgustiku nõupidamine

13. detsember, Haag
Mr Ladislav Hamran
valitakse uuesti ametisse
Eurojusti asepresidendiks

30. november, Haag
Hüvastijätt Eurojusti hoonega

Eurojusti
juhtumikorraldus

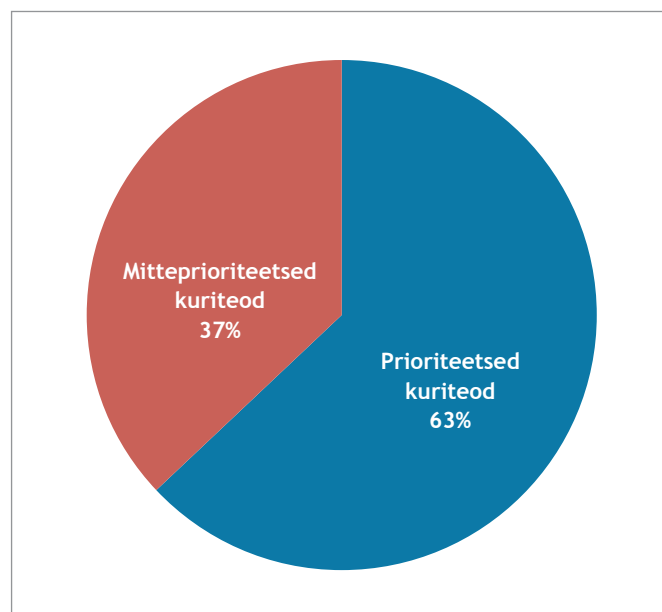
2.1 Sissejuhatatus

Eurojusti tegevuse fookus ühtib Euroopa Komisjoni 2015. aastal vastu võetud Euroopa turvalisuse ja rände tegevuskavade prioriteetidega. Turvalisuse tegevuskavas on perioodi 2015–2020 prioriteetideks võetud terrorism, küberkuritegevus ja organiseeritud kuritegevus nende aina kasvava ohu ning piiriülese ulatuse tõttu. Rände tegevuskava nõuab kohest tegutsemist ebaseadusliku üle piiri toimetamise võrgustike lammutamiseks. Lisaks paneb ELi tegevuskava rändajate üle piiri toimetamise vastu aastateks 2015–2020 paika konkreetsed tegevused, mis on vajalikud nende kahe tegevuskava rakendamiseks.

Eurojusti roll õigusalase koostöö ja koordineerimise alal on hädavajalik kuritegelike organisatsioonide lammutamiseks, kuritegevuse finantsteguritega tegelemiseks, eri kohtualluvustest tulenevate probleemide lahendamiseks ja süüdlaste kohtu ette toomiseks vajaliku lubatava tõendusmaterjali kogumiseks. Eurojust panustab ELi tegevuskavade rakendamisse ja on oma tegevused uuele tasemele viinud eriti just terrorismi, küberkuritegevuse ja organiseeritud kuritegevuse, sealhulgas sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse vastases võitluses. Pakutud operatiivne tugi hõlmas õiguslike probleemide analüüsi, parimate tavade väljatöötamist, koostööd kolmandate riikide ja ELi partneritega ning tihedat koostööd erinevate õigusspetsialistide võrgustikega.

Teadvustamaks aina kasvavat küberkuritegevuse ohtu, asutas nõukogu 2016. aastal oma 9. juuni 2016 järeldustega Euroopa küberkuritegevuse vastase õigusalase koostöö võrgustiku. Vastavale alale spetsialiseerunud prokuröride ja kohtunike ülesanne on vastata küberkuritegevusest, kübertoega kuritegevuse ja küberruumis läbiviidavate uurimistega seotud raskustele ning e-asitõendite kindlustamise ja omandamise ees seisvatele takistustele. Vastavalt nõukogu ootustele toetab Eurojust võrgustikku selle eesmärkides.

Eurojusti jaoks prioriteetsed kuriteotüübid

Prioriteetsed kuriteod	Juhtumid			Kordineerimis-nõupidamised			Ühised uurimisrühmad		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Terrorism	14	41	67	4	15	18	2	3	4
Küberkuritegevus	42	62	60	15	19	13	6	11	8
Sisserändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine	32	60	65	10	20	12	9	9	11
Inimkaubandus	71	79	93	12	32	33	18	21	32
Kelmus	560	647	654	60	76	44	32	34	35
Korruptsioon	55	90	74	9	10	15	4	4	2
Narkokaubandus	283	274	254	52	57	41	31	25	24
Liikuvad kuritegelikud organisatsioonid	128	201	199	13	21	19	13	13	12
ELi finantshuve mõjutavad kuriteod	70	69	41	7	11	11	2	5	5
Mitteprioriteetsed kuriteod									
Rahapesu	220	283	295	41	55	67	24	30	35
Keskonnakuriteod	5	5	6	0	1	0	0	0	0

Eurojusti operatiivprioriteetidid peegeldavad suures osas nõukogu prioriteete võitluses raske ja organiseeritud kuritegevuse vastu aastatel 2014–2017. Nõudmisest ja juhtumitest juhitud organisatsioonina sisaldavad Eurojusti prioriteetidid ka korrupsiooni ja terrorismi.

2.1.1 Terrorism

Euroopat tabanud ohvriterohkete terrorismirünnakute laine on rõhutanud liikmesriikide vajadust koordineeritult terrorismi vastu võidelda, et tagada tulemuslik uurimine ja vastutuselevõtmine ning toetada õigusala koostööd. Näha oli õigusasutuste aina kasvavat usaldust Eurojusti vastu ja suurenenud vajadust abi järele terrorismijuhtumites.

Eelmiseks aastaks oli võrreldes 2014. aastaga Eurojusti suunatud terrorismijuhtumite arv kasvanud pea viis korda ja toimusid märgatavad sammud Eurojustiga terroristlike süütegude kohase teabe vahetuse alal vastavalt nõukogu otsusele 2005/671/JSK. Eurojust pakkus võrreldes 14 juhtumiga 2014. aastal oma tuge 67 terrorismijuhtum, sealhulgas Brüsseli terrorirünnakud, ning korraldas 18 koordineerimisnõupidamist ja toetas nelja ühist uurimisrühma, millest üks oli vastasutatud.

Eurojustile edastati teavet terrorismiga seotud vastutuselevõtmistega 133 korral (30 korda 2014. aastal) ning läbiviidud kohtumenetluste kohta 275 korral (180 korda aastal 2014). Eurojustiga terrorismiga seotud teabe jagamine oli poliitilistes tegevuskavades tähtsal kohal ning oodata on teabevahetuse kiiremaks ja süsteemsemaks muutumist.

Eurojust jätkas *Terrorismialaste kohtuotsuste ülevaate* ja olulisimate terrorismialaste kohtuotsuste kohtupraktika *ad hoc* analüüside väljaandmist, et jagada õigustöötajatega parimaid tavasid, käsitleda mitmekülseid ja kompleksseid õigusküsimusi, kohtu seisukohti ja vaidlusi, ELi ja liikmesriikide taseme seadusandlikke arenguid ning kriitilisi elemente nagu uued värbamistehnikad ja radikaliseerumise varased märgid.

Üks olulisimaid kohtuotsuseid puudutas operatsiooni CESTO, mille viisid läbi Hispaania ametivõimud värbamise ja Süüriasse terroristist välisvõitlejate saatmise võrgustiku vastu. Õiguslane analüüs (piiratud levikuga Eurojusti dokument) võttis kokku kogetud arvukad õiguslased katsumused, sealhulgas luure raportite kasutamine kriminaalmenetlustes ja raskused grupi terroristliku olemuse määramisel. Analüüs annab inspiratsiooni teistes liikmesriikides edukate vastutuselevõtmiste läbiviimiseks.

Vastavalt nõukogu üleskutsele selle 2015. aasta järeldustes terrorismi ja vägivaldse ekstremismini

Terrorismialaste kohtuotsuste ülevaade

Terrorismialaste kohtuotsuste ülevaade (TCM) on piiratud ligipääsuga Eurojusti dokument, mida levitatakse terrorismijuhtumitega tegelevatele prokuröridele ja kohtunikele ning mida avaldatakse regulaarselt alates 2008. aastast. See annab ülevaate terrorismiga seonduvatest süüdimõistmistest ja õigeksmõistmistest kogu Euroopa Liidus, õiguslikest kaasajastustest ning ka vastavate kohtuotsuste õiguslasest analüüsist.

Terrorismialaste kohtuotsuste ülevaade tugineb avalike allikate infole ja siseriiklike asutuste poolt antavale infole terroristlike süütegudega seonduvatest kohtuotsustest nõukogu otsuse 2005/671/JSK juurutamisel. 2016. aasta väljaande analüütilised peatükid sisaldasid Belgia, Taani, Prantsusmaa, Rootsi ja Šveitsi kohtute terroristist välisvõitlejaid ja terroristide värbamist puudutavate kohtuotsuste analüüsi.

viiva radikaliseerumise kriminaalõigusliku vastutuse parandamise kohta jälgis Eurojust terrorismialaseid kohtuotsuseid, et teha kindlaks, kas kohtud rakendavad vanglakaristuse alternatiive ja rehabilitatsiooniprogramme. Aidati kaasa riiklike tavade ja kogemuste jagamisele eriti seoses riskihindamisvahenditega, mida kasutavad kohtunikud ja prokurörid terroristidest välisvõitlejatega seotud ohu hindamiseks, ning deradikaliseerimise programmidega.

Novembris andis Eurojust ülevaate oma tööst ja avastustest radikaliseerumise ennetamist ja vastutusevastusest käsitleval LIBE komisjoni nõupidamisel.

Eurojusti 2016. analüüs, milles käsitleti kriminaalõiguslikku lähenemist terroristidest välisvõitlejatele kui nähtusele, keskendus järgmistele küsimustele: i) terrorirünnakute puhul kättesaadavad eri- ja hädaabi jõud; ii) (välisriikidest) pärinevate luureandmete kriminaalmenetluses tõendusmaterjalina kasutamise lubatavus; iii) deradikaliseerimine ning alternatiivid vastutuselevõtmisele ja kinnipidamisele ning iv) seosed terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vahel.

Taktikalisel nõupidamisel *Terroristidest välisvõitlejate nähtusele tõhusa õigusliku vastutoime kavandamine*, kus osalesid Eurojusti terrorismiküsimuste siseriiklikud kontaktisikud, sealhulgas terrorismivastasele tegevusele spetsialiseerunud prokurörid Šveitsist, Norrast, USAst, Türgist, Montenegrost, Albaaniast, Serbiast ning Bosnia ja Hertsegoviinast, ning samuti

ELi terrorismivastase võitluse koordinaator, Euroopa terrorismivastase võitluse keskuse juht ja Euroopa Liidu luureandmete analüüsi keskuse direktor, jagati operatiivtöö kogemusi, käsitledes teemasid nagu värbamisvõrgustikud, piiriülesed lülid ja terrorismiakte ettevalmistav tegevus.

Detsembris avaldatud neljas terroristidest välisvõitlejaid käsitlev raport (klassifitseeritud kui ELi piiratud ligipääsuga), koondas endas Eurojusti poolt aasta jooksul kogutud asjaomaseid andmeid, selle seisu kohta kriminaalõigusliku vastutoime kohta välismaiste terroristlike võitlejate nähtusele, seadusandlikke arenguid liikmesriikides ning hulka soovitusi Euroopa Liidule ja liikmesriikidele ja ka Eurojusti järeltegevusi.

Eurojust avaldas ka kokkuvõtte peamistest leidudest teises 2015. aasta raportis terroristidest välisvõitlejate kohta 2016. aastast, mis avaldati piiratud ligipääsuga Eurojusti dokumendina. Järgides 2014. ja 2015. aasta terroristidest välisvõitlejaid käsitlevate raportite soovitusi uuendada terrorismi käsitlevat ELi õigusraamistikku ja põhinedes operatiivtegevuste kogemusel, esitas Eurojust aprillis LIBE komisjoni varinõupidamisel oma panuse terrorismivastast võitlust käsitleva direktiivi ettepanekusse.

Eurojustil on põhiroll liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelise õigusala koostöö korraldamisel eriti Lääne-Balkani ja MENA piirkondades. Eurojust on loonud kontaktpunktid Alžeerias, Egiptuses, Iraagis, Iisraelis, Jordaania, Liibanonis, Palestiina omavalitsuses, Saudi Araabias ja Tuneesias. 8. juunil osales Eurojust ELi ja Türgi vahelises terrorismivastases dialoogis, milles korraldati uuesti vajadust suurendada kiiresti ühistegevusi terroristidest välisvõitlejate ohu vastu ning kinnitati Türgi võetud kohustust teha Eurojusti ja teiste ELi ametitega tihedat koostööd sellele nähtusele vastutoime osutamiseks.

Eurojusti terrorismiasjade siseriiklike kontaktisikute võrgustik toimis esmase kontaktpunktina 2016. aasta Brüsseli terrorirünnakutele reageerimisel. 22. märtsi rünnakutele, mis koosnesid koordineeritud enesetapupommirünnakutest metroos ja Brüsseli Zaventemi lennujaamas ning surmasid 32 inimest ja vigastasid sadu, reageeris Eurojust esimese tunni jooksul, aktiveerides oma terrorismiküsimusega tegelevate siseriiklike kontaktisikute võrgustiku tagamaks, et kõigi liikmesriikide pädevad õigusasutused oleksid ööpäev läbi valmis vastu võtma ja töötleva mis tahes kiireloomulikke päringuid või õigusalast koostööd puudutavaid otsuseid.

Võrgustiku aktiveerimine lihtsustas kiire ja põhjaliku abi osutamist Belgia-poolsele suuremahulise terrorirünnaku uurimisele, toetades ja täiendades tehtavat

tööd siseriiklikul tasemel, keskenduses rünnakute rahvusvahelisele mõõtmele ning kuritegelike võrgustike ja omavahel seotud kuritegeliku tegevuse tuvastamisele. Eurojust viidi ka valmisolekusse vastata kiiresti kõigile pädevate siseriiklike ametivõimudele abi- ja koordineerimispalvetele.

Belgias toimunud uurimine paljastas kõrgetasemelise terroristliku võrgustiku, mis omas sidemeid nii teiste liikmesriikide kui ka Pariisi rünnakutega, kus enesetapupommirünnakute toimepanijaid abistasid mitmed isikud ning eksisteerisid sidemed teiste raskete kuritegude ja võrgustikega, relvavedude ja dokumentide võltsimisega. Isik, keda on näha Brüsseli metroo turvakaamera salvestatud videos ühe enesetapupommirünnaku toimepanija kõrval, põgenes mõni minut enne pommide detoneerimist ja tuvastati kui tuntud Süüria terroristist välisvõitleja. Tema DNA, mida leiti mitmetest terroristliku võrgustiku turvamajadest ja autodest, aitas avastada sidemed teiste liikmesriikidega ja tema osalemise Pariisi rünnakutes.

Belgia riiklik prokuratuur palus Eurojustilt kiireloomulist abi teisele liikmesriigile õigusabitaotluse saatmiseks. Eurojusti kiire reaktsioon võimaldas minimaalse ajaga tuvastada õige ametiasutuse, millega piiriülest koostööd teha, et taotlus viivitamatult rahuldada ning õigusasutuste taseme teabevahetust kiirendada.

Eurojusti abi aitas kaasa ühe Brüsseli rünnakute kaasosalise asukoha kindlakstegemisele ja tabamisele. Ta arreteeriti 8. aprillil, kui toimus nii turvakaameral nähtud „mütsiga mehe“ kui ka sündmuskohalt põgenenud lennujaama enesetapupommirünnaku toimepanija arreteerimine.

CBRN-E käsiraamat

CBRN-E käsiraamat on regulaarselt uuendatav Eurojusti väljaanne, mis annab ELi õigustöötajatele spetsialiseeritud sektoriteülest õigusabi uurimistes ja vastutuselevõtmistes, mis on seotud keemiliste, bioloogiliste, kiirgus-, tuuma- ja lõhkematerjaliohtudega (CBRN-E) seotud piiriüleste kuritegudega.

See sisaldab ülevaadet kõige olulisemast ELi ja rahvusvahelisest seadusandlusest, mis käsitleb CBRN-E teemat, samuti riigiülestest ettevõtetest, süsteemidest ja andmebaasidest CBRN-E valdkonnas. Uuendus ilmus 2016. aastal.

2.1.2 Küberkuritegevus

Õiguslane koostöö küberkuritegevuse vallas hõlmab palju spetsiifilisi raskusi, millest enamik tuleneb selle kuritegevusliku nähtuse piiriülesest olemusest ja liikmesriikide tasemel eksisteerivatest suurtest erinevustest seaduste vahel. Eurojust pakkus oma tuge 60 juhtumi, 13 koordineerimisnõupidamise ja 8 ühise uurimisrühmaga, millest 2 olid vastasutatud.

Lisaks operatiivsele toele aitasid Eurojusti teised küberkuritegevuse valdkonna tegevused liikmesriikide õigustöötajatel jagada kogemusi ja oskusteavet kriitilistes valdkondades nagu koostöö USAs asuvate internetiteenuse osutajatega ja andmete krüptimine.

Eurojustil oli oluline roll küberkuritegevusele spetsialiseerunud õigustöötajate kogukonna loomisel ja seega tervitati Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustiku loomist. Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustik koosneb igast liikmesriigist pärit vähemalt ühest vastava pädevusega õigusasutuse esindajast.

Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustik lihtsustab ja soodustab pädevate õigusasutuste vahelist koostööd oskusteabe, parimate tavade ja muu asjaomase teabe jagamiseks, mis on seotud küberkuritegevuse uurimise ja süüdlaste vastutuselevõtmisega. Võrgustik soodustab dialoogi erinevate osaliste ja sidusrühmade vahel, kes aitavad tagada õigusriigi põhimõtteid ka küberruumis. Eurojusti ülesandeks on teh-

Küberkuritegude õiguslane ülevaade

Eurojust alustas 2016. aastal küberkuritegude õiguslase ülevaate avaldamist. Küberkuritegude õiguslane ülevaade on kord aastas avaldatav piiratud ligipääsuga Eurojusti dokument, mis on mõeldud aruandevahendiks, mis toetab õigustöötajaid küberkuritegevuse juhtumite uurimisel ja toimepanijate vastutuselevõtmisel. Küberkuritegude õiguslane ülevaade kajastab küberkuritegevuse ja kübertoega kuritegevuse valdkonna seadusandlikke arenguid. Samuti sisaldab see valitud küberkuritegevuse juhtumite siseriiklike kohtulahendite põhjalikku analüüsi ning selgitab olulist huvipunkti käsitlevas peatükis käimasolevate arutelude või uute suundumuste aluseid.

Eelmises küberkuritegude õiguslases ülevaates käsitleti kaht huviväärset teemat: Belgia Yahoo! juhtumi kohtulahendeid ja kaugligipääsu andmetele või arvutisüsteemidele.

tud võrgustiku toetamine ja koostöö tagamine. Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustiku avakoosolek novembris keskendus krüptimist ja internetis toimuvaid varjatud uurimisi puudutavatele tehnilistele, õiguslastele ja praktilistele takistustele.

Eurojusti eksperdid osalesid elektroonilist tõendusmaterjali käsitlevatel nõupidamistel, mille komisjon korraldas järeltegevusena nõukogu 9. juuni 2016 järeldustele, milles käsitletakse küberruumi kriminaalõiguse parandamist, tegeldes kolme valdkonnaga, mida õigustöötajad soovivad parandada: vastastikuse õigusabi andmine, otseine koostöö internetiteenuse osutajatega ja mehhanismid küberruumi kohtualluvuse määramiseks. Eurojust jagas olemasolevat teavet sagedasemate õigustöötajaid puudutavate raskuste kohta ning parimaid tavasid nende raskuste ületamiseks, sealhulgas küberruumis kohtualluvuse rakendamisega seotud probleemides.

Eurojust jätkas tihedat koostööd teiste sidusrühmadega ja institutsioonidest partneritega, et tagada küberkuritegude tõhus uurimine ja nende sooritajate vastutuselevõtmine. Just Eurojusti lähetatud siseriikliku küberkuritegevuse ekspert aitas moodustada silda Eurojusti ja Europol'i vahel, lihtsustades teabevahetust ning toetades ja koordineerides koostööd EC3ga.

EMPACTi küberkuritegevuse ja laste seksuaalse ärakasutamise raamistikus viis Eurojust läbi analüüsi, mis käsitles Eurojusti juhtumeid, mis olid seotud internetis toimuva laste seksuaalse ärakasutamisega, tuues välja laste seksuaalse ärakasutamise uurimiste ja selle eest vastutuselevõtmise raskused ning lahendused ja parimad tavad.

2016. aasta jaanuarist märtsini oli USA küberkuritegude prokurör lähetuses Eurojustis, et töötada koos riiklike büroode ja EC3ga, et panna alus tihedamale operatiivsele koostööle USA esindajaga küberkuritegevuse juhtumites ja USA kriminaalõigussüsteemi paremale mõistmisele. Nii Eurojust kui ka USA ametivõimud ter-
vitasid seda algatust, mis viis väga heade tulemusteni.

Eurojust ühines kasvava avalike ja eraõiguslike üksuste koalitsiooniga, mis toetas projekti „No more ransom”, millele olid aluse pannud Hollandi ametivõimud, EC3 ja kaks eraõiguslikku küberturbeettevõtet. Projekti eesmärk on pakkuda lunavara ohvritele aktiivset abi kriminaaluurimiste käigus avastatud dek-
rüptimisvõtmete jagamisel teel.

Eurojust on 2015. aasta maailma majandusfoorumil asutatud küberkuritegevuse projekti juhtkomitee liige, mille eesmärk on arendada avaliku ja erasektori koostöö rolli küberkuritegevuse vastases võitluses. Selle projekti raames avaldati 2016. aastal „Soovitused küberkuritegude vastastele avaliku ja erasektori partnerlustele”.

Hr Branislav Boháčik, Slovakkia Vabariigi peaprokuratuuri prokurör, ütles:

Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustiku asutamine täidab õigustöötajate pikaajalise soovi. Võrgustik võimaldab neil oma kogemusi ja oskusteavet vahetada ja teha tihedat koostööd teiste ELi liikmesriikide kolleegidega, et toime tulla nende arvukate katsumustega, mida pakuvad küberkuritegude ja kübertoega kuritegevuse, näiteks krüptimisega seotud uurimised.

2.1.3 Sisserändajate ebaseaduslik üle piiri toimetamine

Liikmesriigid olid jätkuvalt silmitsi sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise järsust kasvust tulenevate suurte katsumustega ning vaatasid ELi institutsioonide ja ametite poole, et tuvastada ja rakendada tõhusamaid meetmeid selle enneolematu humanitaarkriisiga toimetulekuks. Eurojust suurendas oma pingutusi tõstmaks liikmesriikide võimet ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse võrgustike taga olevaid kuritegelikke organisatsioone lammutada ja vastutusele võtta.

Eurojust registreeris 65 juhtumit, mis näitab võrreldes 2015. aasta humanitaarkriisi tipuga väikest kasvu, korraldas 12 koordineerimisnõupidamist ja toetas 11 ühist uurimisrühma, millest 5 olid uued. Ühte ühisesse uurimisrühma oli kaasatud kolmas riik (Serbia). Ühiste uurimisrühmade kasutamine sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise juhtumites ja kolmandate riikide osalemine ühistes uurimisrühmades olid ühiste uurimisrühmade ekspertide iga-aastase nõupidamise põhiteemad (vt jaotisi 1.4 ja 6.2).

Eurojust toetab eeslinil olevaid liikmesriike, kelle välispiiridele ränne tugevat survet avaldab. Kriisipunktides läbiviidavad tegevused keskenduvad eelkõige rändajate

Sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise juhtumi kohtualluvus

2015. aasta augustis leiti Austria maanteelt Ungari piiri lähedalt mahajäetud veok. Selle seest leiti 71 rändaja surnukehad. Juhtumile järgnes kohe uurimine Ungaris ja Austrias. Ungaris tuvastati ja arreteeriti mõne päeva pärast neli Bulgaaria kodakondsusega kahtluselust ja üks afgaanist kahtluselune, kes kõik kuulusid sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisega seotud kuritegelikku organisatsiooni. Väidetavad kuriteole kaasaaitajad arreteeriti hiljem Saksamaal ja menetlusi algatati ka Bulgaarias ja Serbias viibivate kahtluseluste suhtes.

Ungari ametiasutused taotlesid Eurojusti abi osalevate riikide vahelise kiire õiguslase koostöö tagamiseks. Taotluse esitamisest 48 tunni jooksul korraldati Europoli operatiivnõupidamisele järgnev koordineerimisnõupidamine. Eurojusti koordineerimisnõupidamisel selgus, et Saksamaal on käimas 10 rändajate planeeritud transpordi uurimist, mille puhul oli tegemist sama kuritegeliku organisatsiooniga, mis rõhutab veelgi, kui vajalik on koostöö ja teabevahetus. Kaaluti Ungari, Austria ja Saksamaa ühise uurimisrühma loomist, kuid osalejad leppisid kokku, et vastastikuse õigusabi taotlustel põhinev koostöö on sobivam. Austria oli juba saatnud Ungarile mitu vastastikuse õigusabi taotlust ja väljastanud nii Ungarile kui ka Bulgaariale Euroopa vahistamismääruseid.

Pärast koordineerimisnõupidamist jälgis ja toetas Eurojust Ungari poolt Serbiale, Slovakkia Vabariigile ja Itaaliale juhtumitega seotud teabe ja tõendusmaterjalide kogumiseks esitatud vastastikuse õigusabi taotluste täitmist. Ilmnes andmete säilitamisega seotud õiguslane takistus, kui Slovakkia Vabariigile saadeti Ungari vastastikuse õigusabi taotlus telekommunikatsiooniandmete saamiseks. Kuna Euroopa Liidu Kohus tunnistas 2015. aastal andmete säilitamise direktiivi kehtetuks, ei kehtinud juhtumi toimumise ajal andmete säilitamist puudutavad õigusaktid. Kui 2016. aastal jõustus Slovakkias uus kuuekuulise säilitamiskohustusega seadus, oli siseriiklikel ametiasutustel tänu Eurojusti abile võimalik tagada taotluse õigeaegne täitmine.

Vältimaks võimalikke kohtualluvuse konflikte, mis võivad tekkida mitme paralleelse uurimise ja vahistamismääruse väljastamisega, tagas Eurojust, et juhtumi menetlemiseks lepitaks kokku tõhus strateegia. Kuritegelike organisatsioonide laiaulatusliku tegevuse tõttu oli edukaks vastutuselevõtmiseks vajalik ülesannete jaotamine. Kuna uurimine näitas, et väidetavad mõrvad ja inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine leidsid aset Ungari territooriumil, arutati Austria menetluse üleandmist, kuna menetluse koondamine ühte liikmesriiki oleks tõhusam ja muudaks kuritegeliku organisatsiooni liikmete vastu algatatud kohtuasja tugevamaks. Paralleelne uurimine jätkus kuni 2015. aasta novembrini, mil toimus Austria menetluse üleandmine ja Ungari ametiasutused nõustusid tegelema kõigi süüdistuste osadega. Selleks esitati Austrias kogutud tõendusmaterjal, sealhulgas ekspertide seisukohas, lahkamiste ja DNA-testide tulemused, menetlemiseks Ungarile. Samal ajal andis Austria Ungari ametiasutustele üle ka teise seotud juhtumi menetlemise. Saksa ametivõimude kohuseks jäi Saksamaal arreteeritud kaasaaitavate isikute vastutuselevõtmine. Hõlbustamaks juhtide ja kuritegelikku organisatsiooni kuuluvate korraldajate eristamist edastasid Ungari ametiasutused Saksamaa vastaspooltele seadusesätteid, mille põhjal Ungaris kriminaalsüüdistused esitati. 2016. aasta lõpuks olid menetlused nii Ungari kui ka Saksamaal jõudnud kohtueelsesesse etappi.

tuvastamisele, registreerimisele ja taustauuringutele. Eurojust ei ole kriisipunktides füüsiliselt esindatud, kuid on loonud vastavad õigusalsed kontaktpunktid Kreekas ja Itaalias, et toetada kriisipunkte ning suunata asjakohast infot ja juhtumeid Eurojusti riiklikele büroodele õigusalsaks järeltegevuseks ning koordineerimiseks ELi tasandil

2015. aastal loodud sisserändajate ebaseaduslikku üle piiri toimetamist käsitlev temaatiline rühm abistab õigustöötajaid illegaalsete sisserändajate üle piiri toimetamise valdkonnas. Eurojust koostas sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise alase siseriikliku kohtupraktika ning Hispaanias, Itaalias ja Prantsusmaal sellega seoses toimepandud süütegude analüüsi, milles tuvastatakse uurimiste ja vastutuselevõtmisega seotud õigusalsed ja praktilised probleemid ja parimad tavad. Eurojust kogub teavet ja töötab välja õigustöötajatele mõeldud vahendeid, kuidas sisserändajate ebaseaduslikule üle piiri toimetamisele ja teistele sellega seotud rikkumistele liikmesriikide seaduseid kohaldada, mis hõlmavad ka selliste seaduste tugevusi ja nõrkusi, et abistada õigustöötajaid tõhusate prokuratuuristrateegiade kujundamisel. Eurojust toetas ka komisjoni nende töös hindamaks ebaseaduslikule rände kaasaaitamist käsitlevaid ELi seaduseid nn „kaasmeetmete paketi“ näol, millega anti panus vastutuselevõtmise aspektist.

Veebruaris korraldas Eurojust *sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise alase taktikalise nõupidamise*. Osalejad andsid ülevaate Euroopa partnerite vahelisest operatiivsest koostööst võitluses sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu ja kontaktpunktide ja teistesse liikmesriikidesse lähetatud side-täitevametnike kogemustest ning Itaalias ja Kreekas asuvatest kriisipunktidest. Keskenduti teabe jagamisele ja kogumisele ning tõendusmaterjali vastuvõetavusele ning teistele õigusalsast koostööd puudutavatele praktilistele küsimustele. Arutati ka suulist ja kirjalikku tõlget puudutavaid küsimusi, mis liikmesriikide ametiasutustele suuri raskusi põhjustavad, nt sertifitseeritud ja usaldusväärsete tõlkide leidmine rändajate ja kuritegelike organisatsioonide kasutatavate haruldaste keelte ja dialektide jaoks, sealhulgas suured kulud ja tõendusmaterjali suur maht. Ühe nõupidamisel arutatud näite puhul ei olnud prokuröri võimalik teisest liikmesriigist pärinevat tõendusmaterjali kasutada, kuna tõlkekulud oleksid olnud tohutud ja selleks vajalik raha puudus. Rahapuudus oli tegur ka ühes Eurojustis registreeritud komplekses sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise juhtumis, kus katta oleks tulnud enam kui 350-leheküljese kohtuelse vahistamiskorralduse tõlkekulud. Tõlge oli vastavates kohtualluvustes uurimiste algatamiseks vältimatu tähtsusega. Seetõttu ei algatanud kõik liikmesriigid uurimisi. Nõupidamiste tulemuste aruanne avaldati kui ELi dokument 9456/16.

Aprillis kogunesid Eurojusti õigustöötajad ja õiguskaitsetöötajad Prantsusmaalt, UKst, Belgiast ja Hollandist Põhja-

mere piirkonnas toimuvale sisserändajate ebaseaduslikku üle piiri toimetamist käsitlevale operatiivnõupidamisele. Osalejad rõhutasid vajadust parema teabevahetuse järele, et lihtsustada finantsala uurimisi, mille eesmärk on arestida arvestatav osa ebaseadusliku üle piiri toimetamisega teenitud kasumist, suurendada tähelepanu võltsitud ametlike dokumentide kasutamisele ja parandada piiriüleseid luureoperatsioone, et kaardistada paremini ebaseadusliku üle piiri toimetamisega seotud süütegusid, et esitatud süüdistused oleksid tugevamad.

Eurojust jätkas oma tööd kolmandate riikide ja teiste institutsiooniliste partneritega toimuva operatiivse koostöö alal ja osales komisjoni ELi rändajate üle piiri toimetamisega tegelevate ametite kontaktrühmas.

Juulis külastas Eurojusti kõrgetasemeline EUNAVFOR MEDi delegatsioon, kellega arutati selle osalust kolleegiumi töös, vahetati mõtteid õigusalsatest küsimustest ja teabevahetuse kvaliteedist ning püüti leida veel viise, kuidas vastastikuseid suhteid oktoobris 2015 allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandumiga raames tugevdada. Europolis toimusid regulaarsed nõupidamised, kus arutati osalust prioriteetsetes juhtumites ja ühise operatiivmeeskonna MARE edusamme. Eurojust osales EMPACT FII (ebaseaduslikule sisserändele kaasaaitamine) tegevustes.

2.1.4 Inimkaubandus

Eurojusti operatiivne tugi siseriiklikele uurimistele ja vastutuselevõtmistele inimkaubanduses suurenes. Eurojust registreeris aastal 93 juhtumit ja pidas 33 koordineerimisnõupidamist. Esimest korda oli taotletud juhtumitesse ka kahe Ladina-Ameerika riigi, Colombia ja Paraguay kaasamist. Täheledati olulist ühiste uurimiserühmade kasutamise kasvu: 32 ühist uurimiserühma olid seotud inimkaubanduse juhtumitega (2015. aastal 21), millest vastasutatuid oli 2016. aastal 19.

Eurojust ühendas oma operatiivse toe strateegiliste tegevustega, et tõsta rahvusvahelise õigusalsase koostöö tõhusust ja tugevdada partnerlust teiste EL institutsioonide ja ametitega eesmärgiga kiirendada tegevusi ja optimeerida ressursse võitluses inimkaubandusega.

Juunis külastas Eurojusti ELi inimkaubanduse vastase võitluse koordinaator, et arutada selliste siseriiklike seaduste mõju, millega kriminaliseeritakse lõpptarbijate, inimkaubanduse ohvrite ärakasutamise tulenevate teenuste või tegevuste tarbijate tegevus, nagu näeb ette inimkaubanduse vastase direktiivi 2011/36/EL artikkel 18. Ta esitas kolleegiumile ka komisjoni raporti leiud inimkaubanduse alal tehtud edusammude kohta ja *töölase ärakasutamise seotud inimkaubanduse alast kohtupraktikat käsitleva uuringu*, mis avaldati 2015. aasta oktoobris.

Eurojust andis oma panuse ELi 2016. aastale järgneva *Inimkaubanduse tõkestamise strateegia*, mis järgib *Inimkaubanduse kaotamist käsitlevat ELi strateegiat aastateks 2012–2016*. Eurojust tuvastas järgmised prioriteedid: õiguslase koostöö parandamine piiriülese inimkaubanduse juhtumites, sealhulgas koostöö kolmandate riikidega; inimkaubanduse ja sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamine vaheliste seoste uurimine ning lapsohvritega inimkaubanduse juhtumite iseloomulike joontega tegelemine.

Eurojust toetas projekti *TeamWork! Valdkonnaülese koostöö tugevdamine tööjõu ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastases võitluses* ja modeeris õpikoda, milles käsitleti *tööjõu ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse alaseid vastutuselevõtmisi*. Tulemuseks oli spetsialistidele mõeldud juhend, milles käsitleti valdkonnaülest koostööd tööjõu ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse alal, mis nõuab tuge, mida Eurojust saab prokuröridele piiriülese inimkaubanduse juhtumites pakkuda.

Eurojust panustas ka aprillis Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti korraldatud JSK ametite võrgustiku ekspertide õpikoja järel valminud raske ja organiseeritud kuritegevuse ohvreid käsitlevasse raportisse *Kuidas saavad JSK ametid muuta oma töö raske ja organiseeritud kuritegevuse ohvritega tõhusamaks?* Eurojust rõhutas, et tähtis on mitte ainult inimkaubanduse ohvrite, vaid ka päritolumaale jäänud perekondade kaitse ning prokuröride teadlikkuse tõstmine ohvrite alal.

2.1.5 Pettus

Pettusejuhtumeid oli registreeritud juhtumitest kõige enam (654) ning kaasatud olid koordineerimisnõupidamised (44), koordineerimiskeskused (5) ja ühised uurimisrühmad (35, millest 9 olid uued). Eurojust toetas siseriiklikke ametiasutusi oma oskusteabega, eriti käibemaksupettuste ja maksukuritegude, kuid ka intellektuaalse omandi õiguste kaitse alal.

Käibemaksupettuse juhtumid (nn karussellpettus) on eriti keerukad ja seotud petturlike kauplejatega, kes impordivad ja ekspordivad kaupu käibemaksuvabasid kaupu eri liikmesriikide vahel. Igas selle petturliku äri etapis lisandub käibemaks (vahel kuni 25 protsenti) ning karussellis osalevad ettevõtted kaovad. Viimane eksportija taotleb riigilt käibemaksutagastust ja kaob siis samuti.

Jätкус koostöö sidusrühmade ja institutsiooniliste partneritega. Juunis allkirjastasid Eurojust ja Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO), mis oli varem tuntud kui Siseturu Ühtlustamise Amet (OHIM) vastastikuse mõistmise memorandum, et laiendada senist viljakat koostööd toetamaks intellektuaalse omandi õiguste rikkumistega töötavaid Euroopa prokuröre. Vastastikuse mõistmise

memorandum võimaldab veelgi edasi arendada konkreetseid koostööprojekte nagu ühised seminarid, koolitused ja teadmised prokuröride toetamiseks. Samuti tõstab vastastikuse mõistmise memorandum Euroopa intellektuaalomandiõiguse prokuröride võrgustiku (EIPPN) suutlikkust.

Oktoobris toimus Eurojustil koostöös Slovakkia ELi eesistumisega taktikaline nõupidamine *Õiguslase koostöö maksukuritegevuse kohtuasjades*, kus osalesid liikmesriikidest, Šveitsist ja USAst pärit pettuste vastasele võitlusele spetsialiseerunud kõrgetasemelised prokurörid (vt jaotist 4.2).

Eurojust osales Euroopa Parlamendi avalikul kuulamisel *Rahapesu ja maksudest kõrvalehoidmise vastu: kes tagab vastavuse seadustele ja nende jõustamise?*, mis toimus novembris.

Eurojustist sai 2016. aasta juulis Europolis asutatud intellektuaalomandivastaste kuritegude koordineeritud koalitsiooni sidusrühmade nõukogu liige, mille eesmärk on ühendada avaliku ja erasektori sidusrühmad ja luua sünergiaid erinevate tegevuste vahel, mida intellektuaalomandivastaste kuritegude vastase võitlusega seotud üksused läbi viivad.

II taseme nõupidamisel kokku lepitud korruptsioonijuhtumi strateegia

Hispaanias algatati 2013. aastal rahvusvahelises kaubandustegevuses toimuva korruptsiooni ja sellega seotud rahapesu uurimine vastusena Luksemburgi vastastikuse õigusabi taotlusele, millest nähtus, et osa selles liikmesriigis toimunud kriminaalsest tegevusest võis olla juhitud Hispaaniast. Ebaseadusliku tegevusega olid seotud Angola riigiasutused ning Hispaania avaliku- ja erasektori ettevõtted. Süüteod panid väidetavalt toime juhtivtöötajad Hispaania riigiettevõttest, millele oli antud tellimus Angola riiklikule politseile sõidukite, vormide ja muu varustuse tarnimiseks. 2014. aasta oktoobris sulges Luksemburgis juhtumiga tegelev kohtunik ametlikult juhtumi ja andis selle Hispaania ametiasutustele 2000. aasta vastastikuse õigusabi konventsiooni artikli 7 põhjal omaalgatusliku teabevahetuse vormis üle.

Uurimised Luksemburgis ja Hispaanias olid paljastanud, et Angola ametiasutused maksid Hispaania ettevõttele Hiinas asuva pangakonto kaudu enam kui 150 miljonit eurot. Kõnealune Hispaania ettevõtte tarnis politseivarustust

Angolasse vaid umbes 50 miljoni euro väärtuses. Ülejäänud 100 miljonit eurot omastasid ebaseaduslikult väidetavalt Angolast ja Hispaaniast pärit isikud. Kahtluselused löid Angolas, Euroopas ja Aasias pangakontode ja riilufirmade võrgustiku, et varjata varastatud raha lõppsihtmärki, järgides selleks klassikalist rahapesu tegevuskäiku: paigutamine, kihitamine ja integreerimine.

Tunnistajate ütluste ja Angolas kasutatud pangakontodega seotud teabe kogumiseks saatsid Hispaania ametiasutused 2015. aasta veebruaris ÜRO 2003. aasta korruptsioonivastase konventsiooni alusel Angolale vastastikuse õigusabi taotluse. Kuna kriminaalkuritegudes osales väidetavalt mitmetest Euroopa riikidest pärit panku ja üksikisikuid, pöördusid Hispaania ametiasutused 2015. aasta juunis Eurojusti poole, soovides algselt saada teavet varem Luksemburgile, Belgiale ja Šveitsile rahvusvahelistes äritehingutes välisriigi ametnikele antava altkäemaksu vastu võitlemist käsitleva OECD konventsiooni alusel esitatud vastastikuse õigusabi taotluste kohta.

Hispaania riiklik büroo pidas **II taseme nõupidamise** Belgia riikliku büroo ja Šveitsi sideprokuröriga, et kokku leppida koostööstrateegia. Selle tulemusena aitas Eurojust kaasa Šveitsile ja Belgiale mitme vastastikuse õigusabi taotluse kiirele esitamisele, et saada teavet kahtluselustele kuuluvate pangakontode kohta ja kontod kiiresti külmutada. Juhtumi arenedes ja täiendava tõendusmaterjali kogunedes esitas Hispaania 2015. aasta oktoobris vastastikuse õigusabi taotlused Prantsusmaale, Itaaliale, Portugalile ja UK-le. Täiendavate koostöövajaduste kindlaksmääramiseks esitas Eurojust rakendatud rahapesumustrite ja asjasse segatud kahtluseluste analüüsi ning ülevaate taotluste täitmise käigust.

Eurojust abistas Hispaania ametiasutusi, kui Angolale esitati täiendav vastastikuse õigusabi taotlus, milles paluti Angola ametiasutustel neljale kahtluselusele süüdimõistvad otsused esitada. Lihtsustamiseks esmas- te ja täiendavate vastastikuse õigusabi taotluste täitmist, soovitas Portugali riiklik büroo kasutada Angola prokurööri abi, kes oli kontaktpunktiks portugali keelse riikide ühenduses (CPLP) toimivas rahvusvahelises õigusalas koostöös. Sellega saavutati edukas koostöö Angola ametiasutustega ja 2016. aasta oktoobriks olid vastastikuse õigusabi taotlused täidetud.

Läbi Eurojusti toimunud edukate uurimiste ja rahvusvahelise õigusalse koostöö algatati 2016. Hispaanias mõnede kahtluseluste suhtes menetlused.

2.1.6 Korruptsioon

Korruptsioon õhnestab usaldust nii avalikus kui ka erasektoris. Eurojust on võtnud oma eesmärgiks liikmesriikide prokuratuuride ja õigusasutuste toetamise korruptsioonivastases võitluses ja tegeles 74 korruptsiooniga seotud juhtumiga, korraldas 15 koordineerimisnõupidamist ja toetas kahte ühist uurimisrühma, millest üks oli uus.

Teavitamiseks operatiivpartnereid Eurojusti tööst korruptsiooniga, võttis Eurojust vastu esindajad organisatsioonist Corruption Hunters' Network ja kahest Ukraina ametiasutusest: riiklikust büroost, mis on õiguskaitseasutus, mis vastutab oma pädevusalas kõrgete riigiametnike korruptsioonijuhtumite uurimise eest, ning korruptsioonivastasest eriprokuratuurist, mis vastutab riikliku büroo uuritavate juhtumite juures vastutuselevõtmise eest.

Eurojust on osalenud vaatlejana Camdeni vahendite sissenõudmise ametitevahelise võrgustiku (CARIN) ja vahendite sissenõudmise büroode platvormi (ARO) tegevuses vastavalt aastatest 2004 ja 2008.

2.1.7 Narkokaubandus

Eurojust tegeles arvestatava hulga narkokaubanduse juhtumitega (254), mis hõlmasid koordineerimis-

nõupidamisi (41), koordineerimiskeskuseid (üks) ja ühiseid uurimisrühmasid (24, millest 13 olid uued). Eurojust tegi institutsioonidest partneritega tihedat koostööd tugevdamaks liikmesriikide võimekust tegelda tõhusalt uute psühhoaktiivsete ainete seotud ohtude ja kontrollialuste saadetistega.

Novembris avaldasid Eurojust ja EMCDDA raporti *Uued psühhoaktiivsed ained Euroopas: seadusandlus ja vastutuselevõtmine – hetkeprobleemid ja lahendused*. Raporti eesmärk oli aidata liikmesriikide ametivõime toime tulla Euroopas kiiresti areneva uute psühhoaktiivsete ainete turuga, mis nõuab neilt sobivate ja tõhusate kontrollimeetmete leidmist. Raport ühendab Eurojusti kogemuse narkootikumidega seotud piiriülese vastutuselevõtmisega ja Euroopa Kohtu 10. juuli 2014. aasta otsuse ravimite kohta (liidetud kohtuasjad C-358/13 ja C-181/14) EMCDDA narkootikumide alase jälgimis- ja analüüsivõimekusega.

Eurojust nõustab liikmesriikide ametiasutusi selles, kuidas muuta kontrollialuse saadete kohta teadaolev info tõendusmaterjaliks, ning lihtsustab vastastikuse õigusabi taotlusele järgnevat teabe ja dokumentide vahetust. 2015. aasta oktoobris korraldas kolleegium temaatilise arutelu, mis käsitles kontrollialuste saadetistega seotud õigusalseid nõudeid ja operatiivküsimusi (vt *Eurojusti aastaaruanne 2014*, lk 60). Eurojust

säilitas oma kontaktid Euroopa Nõukogu ja Europoliga, et tuvastada võimalikud sünergiad, ja jagas oma raportit *Eurojusti tuvastatud kontrollialuste saadetistega seotud õigus- ja operatiivküsimused* vastavates EMPACTi projektides. Eurojust annab oma panuse eeldatavasti 2017. aastal avaldatava kontrollialuseid saadetisi käsitleva käsiraamatu koostamisse, mille puhul on tegemist Pompidou rühma (Euroopa Nõukogu) juhitava algatusega.

2.1.8 Liikuvate kuritegelike organisatsioonide toimepandud varavastased kuriteod

Liikuvate kuritegelike organisatsioonide kategoorias toimepandud organiseeritud varavastased kuriteod katavad laia süütegude skaalat, nagu näiteks mootorsõidukitega seonduvad kuriteod, metallivargused, taskuvargused, röövimised ja sarisisseseisemised. Eurojust pakkus oma tuge 199 juhtumisel 19 koordineerimisnõupidamise ja 12 ühise uurimisrühmaga, millest 4 olid uued. Eurojust lõi kaks koordineerimiskeskust, mis tegelesid mootorsõidukitega seotud kuritegudega.

Eurojusti ja Hispaania poolt ühiselt välja töötatud kolmeaastane programm, mis viidi läbi EMPACTi organiseeritud varavastase kuritegevuse alase projekti operatiivtegevuste raames, lõppes juunis toimunud Eurojusti korraldatud seminariga, kus osalesid organiseeritud varavastase kuritegevuse alale spetsialiseerunud uurimisasutused ja prokuratuurid liikmesriikidest, Norrast ja Islandilt, komisjon, CEPOL ja Europol. Seminari eesmärgiks olid tõsta õiguskaitseametnike, prokuröride ja kohtunike teadlikkust

organiseeritud varavastase kuritegevuse ja liikuvate kuritegelike organisatsioonide uurimisest ja toimepanijate vastutuselevõtmise erielementidest, jagada teadmisi võimalikest seaduseaukudest ja praktilistest raskustest ning tuvastada parimad praktikad.

Detsembris avaldatud lõplikus aruandes võeti kokku arutelud ja järeldused ning kolmeaastase programmi tulemused. Aruandes leiti, et kuigi organiseeritud varavastase kuritegevuse uurimistes ja nende eest vastutuselevõtmises puudusid olulised seaduseaugud, peaksid liikmesriikide ametiasutused oma praegused praktikad ja strateegiad üle vaatama eriti seoses muude raskete organiseeritud kuritegude uurimises kasutatavate vahendite ja meetoditega (nt kohtuekspertiisi tulemusena saadud tõendid (DNA) või konkreetsete uurimistehnikatega (nt side pealtkuulamine)) ning suurendama rahvusvahelist koostööd muuhulgas Eurojusti ja Euroopa õigusala koostöö võrgustikuga.

2.1.9 ELi finantshuve mõjutavad kuriteod

Eurojusti operatiivne tugi juhtumites, mis tegelesid rikkumistega, mis kahjustavad või võivad kahjustada otseselt või kaudselt ELi finantshuve (ELi finantshuve mõjutavad kuriteod) jäi võrreldes 2015. aastaga samale tasemele koos 11 koordineerimisnõupidamisega ja 5 ühise uurimisrühmaga, millest 1 oli uus, kuigi 2016. vähenes registreeritud ELi finantshuve mõjutavate kuritegude hulk 69-lt 41-le. Eurojusti statistikas käsitletakse käibemaksupettust eraldi kategoorias.

2.2 Eurojusti juhtumikorraldus maffia tüüpi kriminaalsete organisatsioonidega seoses

Alates 2012. aastast on enam kui 145 Eurojusti juhtumit tegelnud Itaalia maffia tüüpi kuritegelike organisatsioonidega nagu Cosa Nostra, Camorra ja 'Ndrangheta. Eurojusti juhtumikorraldus kinnitab Itaalia maffia tüüpi kuritegelike organisatsioonide riikideülest mõõdet, mis on aastate jooksul kinnistanud nende ülemaailmsed partnerlussuhted teiste kriminaalsete rühmitustega, mis on suures osas hõivatud narkokaubanduse ja rahapesuga.

Lisaks Itaalias ebaseaduslikust tegevusest pärineva teenistuse välismaisele rahapesule on need kuritegelikud organisatsioonid infiltrteerunud sügavalt paljude riikide seaduslikku majandusse, näiteks Hispaanias (eriti soositud Itaalia Camorra poolt), Hollandis, Rumeenias, Prantsusmaal, Saksamaal ja UKs, muuhulgas nendes liikmesriikides viibivate ohtlike Itaalia tagaotsitavate isikute ning nendega seotud ja neile kaasaaitavate isikute võrgustike vahendusel. Selline infiltrteerumine toimub enamasti otse läbi kuritegeliku

organisatsiooniga seotud isikute või variisikute toimivate tegelike kinnisvarainvesteeringute ning osalusega avalikes ja eraõiguslikes lepingutes eelkõige ehituse, kommunaalteenuste ja jäätmekäitluse alal.

Itaalia kriminaalseadustiku järgi on rikkumine juba „kuritegelikus organisatsioonis osalemine”, mis on Itaalia kriminaalkoodeksi artiklite 416 ja 416 *bis* järgi karistatav pikaajalise vangistusega, nagu näeb ette organiseeritud kuritegevuse vastase nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK artikkel 2. Siiski ei ole kõik liikmesriigid võtnud vastu sarnaseid sätteid, mille kohaselt on osalemine kuritegelikus organisatsioonis eraldi rikkumine. Kui need siiski on vastu võetud, on suured erinevused nende rakendamise ulatuses ja seotud karistustes ning spetsiaalsete uurimismeetodite nagu pealtkuulamise kasutamise võimalustes ja sellega seotud nõuetes.

Kogemused näitavad, et erinevad õiguslikud määratlused ja Itaalia kriminaalkoodeksi artiklile 416 *bis* vastava

sätte puudumine toob kaasa tõhusa õigusalase koostöö ees seisvaid suuri õigusalaseid ja operatiivsed takistusi.

Eurojust on toetanud edukaid operatsioone, tuvastades õigusalased probleemid ja soovituslikud lahendused, sealhulgas ühiste uurimisrühmade suurem kasutus, võttes arvesse õigusraamistike ja prokuratuuride erinevaid liikmesriigi taseme lähenemisi Itaalia kuritegelikele organisatsioonidele. Itaalia ametiasutused on Eurojusti Itaalia riikliku büroo abiga teavitanud oma vastaspooli liikmesriikides, mis on mõjutatud nende territooriumil toimuvast Itaalia maffia tüüpi kuritegelike organisatsioonide tegevusest tingitud konkreetsest ohust, pakkunud oma abi eeltingimuseks oleva kuriteo (sageli rahapesu) tuvastamisel ja tõendusmaterjali kogumisel ning arutanud ja kokku leppinud koordineeritud operatiivsetes meetmetes, mis on vajalikud nende rühmituste lammutamiseks, kasutades spetsiaalseid uurimistehnikaid nagu pealtkuulamine ja hiljem ka ühised uurimisrühmad. Mitmed Itaalia riiklikus büroos registreeritud juhtumid on veel käimas. Raskused on välja toodud Eurojusti poolt edukalt toetatud juhtumi näitel.

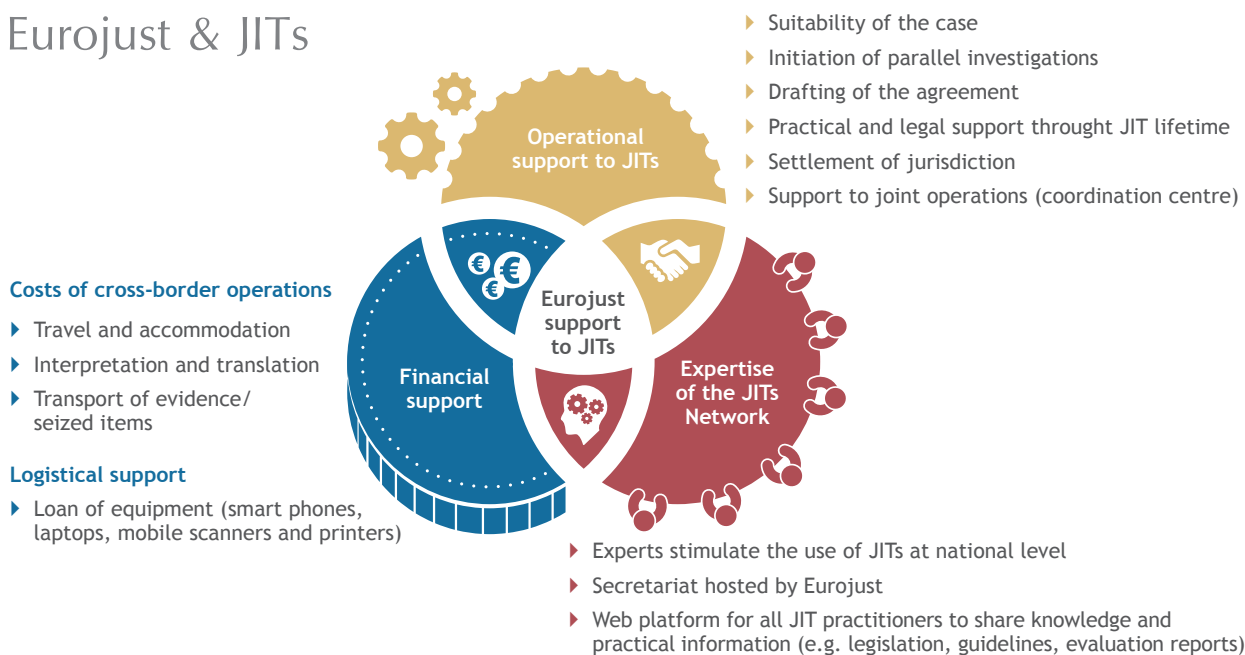
Itaalias uuriti Camorrage seotud kuritegelikku organisatsiooni, mis kauples mitmesuguste võltsitud kaupadega (nt elektrigeneraatorid, mootorsaed, puurvasarad ja rõivad). Ebaseaduslikud kaubad olid toodetud Hiinas ja tuntud ettevõtete võltsitud sildid lisati neile Itaalias. Kaupa saadeti kõikjale maailmasse Napoli sadama kaudu. Lisaks ei vastanud elektriseadmed ja tööriistad, millega kuritegelik organisatsioon kauples, ELi ohutusstandarditele. Kuritegevus oli äärmiselt

tulus (nt oli Hiinas toodetud elektrigeneraatori hind 35 eurot ja see müüdi 400 euro eest, samas kui seadusliku kaubamärgi toode maksaks 1250 eurot). Kuritegeliku organisatsiooni baas oli Napoli lähedal, kuid selle ebaseaduslik tegevus ulatus enam kui kahekümnesse Euroopa riiki ning ka Austraaliasse ja Islandile.

Eurojusti koordineerimistegevus aitas Itaalia ja teiste liikmesriikide ametiasutustel kuritegelik organisatsioon rekonstrueerida ning siseriikliku tegevuse tasemel ühisele seisukohale jõuda. Lepiti kokku ühine operatiivstrateegia ja koordineeritud tegevus. Strateegia keskmes oli liikmesriikides rahapesu alaste uurimiste algatamine ja läbiviimine, millega paralleelselt viidi Itaalias läbi esialgne uurimine maffia tüüpi kuritegelikus organisatsioonis osalemise uurimine. Eurojust toetas liikmesriikides paralleelselt toimunud uurimisi ja menetles enam kui 30 Itaalia vastastikuse õigusabi taotlust. Eurojusti poolt edukalt läbiviidud operatsioonid koos Europoli analüütilise toega kulmineerusid seitsmes liikmesriigis (CZ, DE, ES, FR, IT, SE, UK) korrigeeritud tegevuses, mille käigus arreteeriti 67 isikut, otsiti läbi 143 ladu ja arestiti enam kui 800 tonni võltsitud materjale ja konfiskeeriti vara enam kui 11 miljoni euro ulatuses.

Eurojust võttis arvesse Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni korruptsioonivastase võitluse kohta ja sellele järgnevat korruptsiooni ja rahapesu tõkestamise erikomisjoni resolutsiooni, mis kutsus komisjoni üles esitama raportit, millega hinnatakse organiseeritud kuritegevuse vastase nõukogu raamotsuse 2008/841/JSK ülevõtmist.

Eurojust & JITs

Operatsioon Avalanche: lähem vaatlus

Peamised ohud

Saksamaal algatati 2012. aastal uurimine pahavara, kalastuse ja spämmiga tegeleva kuritegeliku organisatsiooni Avalanche suhtes pärast krüptiva lunavara plahvatuslikku levikut arvukates arvutisüsteemides, mis need kasutajate jaoks blokeeris. Uurimine paljastas äärmiselt kõrgetasemelise tehnilise taristu, mida kasutati miljonite eraisikute ja ettevõtete arvutisüsteemide pahavaraga nakatamiseks (nt panganduse troojanid ja lunavara), millega võrgustikku juhtivad kurjategijad panga- ja e-postiparoole kogusid.

Selle teabega said kurjategijad ohvrite kontodelt pangaülekandeid teha. Tulu suunati seejärel kurjategijatele läbi spetsiaalselt kuritegeliku tulu kindlustamiseks loodud taristu. Lisaks ülemaailmsete massiliste pahavararünnakute algatamisele ja juhtimisele kasutati Avalanche'i võrgustikku rahamuulade värbamise kampaaniateks. Avalanche'i taristu oli loodud nii, et see oli mahavõtmiskatsetele ja õiguskaitse-tegevusele äärmiselt vastupidav (tänu niinimetatud topelt-kiirvahetuse tehnoloogiale).

Eurojust ja Europol

Vajadus laiapinnalise rahvusvahelise koostöö järele tekkis 2015. aastal. Saksamaa prokuratuuri- ja õiguskaitseasutused pöördusid abi saamiseks Eurojusti ja Europoli poole. Kuigi selleks ajaks olid aset leidnud teatavad aktsioonid võrgustiku üksikute osade vastu, ei olnud saavutatud laiapõhjalist koostööd ega tuvas-tatud süütegijaid.

Europolis ja Eurojusti tihedas koostöös peeti mitmeid operatiiv- ja koordineerimisnõupidamisi, milles osales suur hulk liikmesriike ja kolmandaid riike, sealhulgas USA ja Aserbaidžaan. Enne Eurojustis lõplikku koordineerimisnõupidamist korraldas Eurojust II taseme nõupidamise piiratud arvu riikidega, kes koordineerimisnõupidamises ei osalenud, ja kus osalesid erakorraliselt Saksamaa ja USA prokurörid ja õiguskaitseametnikud. Operatiiv- ja koordineerimisnõupidamiste eesmärk oli paika panna ülemaailmse ühisaktsiooni

Eurojust toetas osalevate õigusasutuste tööd, kaardistades õiguslased nõudmised vajaliku sekkumise korraldamiseks, ning toetas taotlus-kirjade koostamist ja õigeaegset täitmist.

Küberkuritegevuse vastase võitluse Euroopa keskus toetas uurimist teabe vahendamisega, pakkus süvaanalüüse ja kõrgetasemelist digitaalse kohtuekspertiisi tuge ning edendas koostööd õiguskaitseasutuste ja eraõiguslike partnerite vahel.

kava ning selgitada välja sellist tüüpi küberkuritegevusega seotud õigusküsimused ja kontseptsioonid.

Mõju

Avalanche'i taristut oli kasutatud alates 2009. aastast, millest alates oli see põhjustanud ainuüksi Saksamaal internetipankadele suunatud kontsentreeritud küberrünnakutega hinnanguliselt 6 miljoni euro ulatuses kahju. Lisaks oli Avalanche'i võrgustiku pahavararünnakutega seostatav hinnanguline ülemaailmne rahaline kahju sadu miljoneid eurosid, kuid täpsed arvutused olid raskendatud, sest platvormi kaudu hallati suurt hulka pahavaragruppe. Aktsioon pidi aset leidma 2015. aastal. Aktsioon lükati edasi 2016. aasta lõppu, et tihedas koostöös USA ametiasutustega kindlaks teha süüdlased.

Alguses tekkisid küll suveräänsusküsimused, kuna mahavõetavad serverid asusid erinevates kohtual-luvustes, kuid asjaomaste ametiasutuste aruteludes suudeti probleem lahendada. Probleeme tekitas ka see, et mõnede osalisriikide seadusandlus ei võimaldanud veel genereerimata domeenide arestimist. Eurojusti lähetatud küberkuritegevuse ekspert suutis siseriiklike ametiasutusi teavitada, et selle juhtumi korral nimetatud probleemi ei teki, kuna operatsiooni päevaks muutub kõnealuste veel genereerimata domeenide staatus juba genereerituteks. Ekspert säilitas riiklike büroosid ja siseriiklike ametiasutusi nõustava rolli kogu uurimise vältel. Lisaks jagas ta Eurojusti kontaktivõrgustikust väljapoole jäävate riikide õigusasutuste kontaktandmeid.

Erasektor

Algatati koostöö mitmete mittetulundusühingute ja erasektori parteritega, et analüüsida enam kui 130 TB ulatuses konfiskeeritud andmeid ja tuvastada robotvõrgu serveristruktuur, mis võimaldas lõpuks serverid sulgeda ja kogu kuritegeliku võrgustiku lammutada. Nende partnerite hulgas olid Saksamaa *Fraunhofer-Institut für Kommunikation, Informationsverarbeitung und Ergonomie*, Shadowserveri

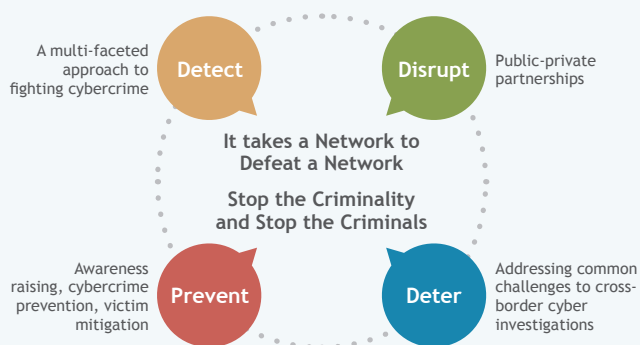
fond, Registrar of Last Resort ja interneti nimede ja numbrite määramise korporatsiooniga (ICANN). Olulist rolli mängisid eriti ühisaktsiooniks valmismisel ka teised partnerid, nagu INTERPOL ja Ladina-Ameerika rahvusvahelise õigusala koostöö võrgustik (IberRed). IberRed oli kontaktpunktiks enamjaolt Lõuna-Ameerikas asuvatele hispaaniakeelsetele riikidele.

Tulemused

2016. aasta novembris toimunud aktsioonis avati Europolis juhtimispunkt, kus osales ka Eurojust, pakkudes vahetut abi tegevuspäevas osalevatele õigusasutustele. Juhtimispunktis töötasid Saksamaa prokurör ja politseiametnikud koos asjaga seotud riikide esindajate ja erasektori partneritega, et tagada sedavõrd suuremahulise operatsiooni edu. Ülemaailmne pingutus võrgustiku lammutamiseks toimus 29 riigist pärit prokuröride ja uurijate asendamatu panuse abil.

Esmase tulemusena arreteeriti viis isikut, otsiti läbi 37 asukohta ja konfiskeeriti 39 serverit. Paha-varaga nakatunud ohvreid tuvastati enam kui 180 riigist. Lisaks eemaldati võrgust võrgumajutuse pakkujatele saadetud väärkasutuse teadete põhjal 221 serverit. Kõrvaldati enam kui 800 000 kriminaalse taristuga seostatavat domeeni ja loodi vastavad avalikud veebilehed, mis õpetasid pahavara arvutitest eemaldama ja edasist ebaseaduslikku ligipääsu tõkestama.

Omandatud õppetunnid

Eurojusti ja Europoli koostöös asjaga seotud riikide uurimises abistamiseks korraldatud ühised nõupidamised säästsid nii aega kui ka raha.

Operatsioon näitas, et suurt ja kõrgetasemelist kuritegelikkust võrgustikku on võimalik lammutada ainult avaliku- ja erasektori üksuste koostöös. Küberkuritegevus on tõeliselt ülemaailmse loomuga nähtus ja nõuab tihedat ametiasutuste vahelist koostööd, mida on vahel kõige paremini võimalik saavutada piirkondlike õigustöötajate võrgustike kaudu.

Iga eduka küberkuritegevuse juhtumi taga on ärimudel. Võttes sihtmärgiks Avalanche'i võrgustiku ärimudeli ja töötades välja viise, kuidas süütegude toimepanemisele ja tehnilisele taristule takistusi luua ning tuvastades ja toetades ohvreid, on üks viimaste aastate kõige kõrgetasemelisi küberkuritegevuse võrgustikke lammutatud. Operatsioonid andsid väärtuslikku teavet küberkuritegevuse ärimudeli kohta. Samal ajal on avaliku- ja erasektori koostöös üles ehitatud usaldus jätkuvas küberkuritegevuse vastases võitluses asendamatu väärtustega. Alates aktsioonist on juhtumi puhul kasutatud lähenemist loetud küberkuritegevuse uurijate ja prokuröride seas parimaks praktikaks.

Juhtiv prokurör hr **Frank Lange** ütles järgmist.

Avalanche'i edu jaoks oli asendamatu tähtsusega usaldusväärne ja kiire rahvusvaheline koostöö, mis ulatus traditsioonilisest õigusabi pakkimisest kaugemale. Eurojustil ja küberkuritegevuse vastase võitluse Euroopa keskusel oli oluline roll õigusvaldkonna osaliste ja politsei vahelise koostöövalmis õhkkonna loomisel. Eurojusti korraldatud koordineerimisnõupidamised ja Europoli operatiivnõupidamised ning nende tähendav tugi teabe edastamisel ja taotluskirjade õigetele adressaatidele saatmisel pani aluse tõelisele mitmeid riike kaasavale lähenemisele. Me oleme väga tänulikud.

Eurojusti partnerid

3.1 Koostöö Europoliga

Koostööd tugevdati Eurojusti-Europol operatiiv- ja strateegiaküsimuste juhtkomiteede tööga, mille raames arutati mitmeid teemasid, sealhulgas Eurojusti toetust Europol fookuspunktidele ja 2016. aasta aktsioonidele, CARINI süüdimõistva kohtuotsuseta toimuva konfiskeerimise põhimõttele, andmete säilitamisega seotud projektidele, ühiste uurimisrühmade rahastamisele ja vahetusprogrammidele. 2015. aasta ühine aastaaruanne esitati nõukogule ja komisjonile 19. mail.

Eurojust uurib Eurojusti ja Europol keskuste vahelise silla loomiseks vajalikke samme. Pärast Eurojusti-Europol kõrgetasemelist kohtumist toetati Eurojusti esindajate lähetamist Euroopa terrorismivastase võitluse keskuse ja sissērändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisevastase Euroopakeskuse juurde, võttes eeskujuks Eurojusti küberkuritegevuse eksperdi lähetamise küberkuritegevuse vastase võitluse Euroopa keskusesse.

Jätakuvalt toimus Europol juures toimuvate korraliste operatiivnõupidamiste ja Eurojusti koordineerimisnõupidamiste alane regulaarne teabevahetus. Europol osales 87 koordineerimisnõupidamisel.

Eurojust andis oma panuse kõigis EMPACTi prioriteetsetes kuritegevusvaldkondades ja fookuspunktides läbiviidavate operatiivsete tegevusplaanide raames

sooritatavatesse tegevustesse. Eurojust osales juhi, kaasjuhi ja osalejana operatiivsete tegevusplaanide koordineeritud uurimiste ja vastutuselevõtmistega seotud tegevustes ja aitas tuvastada õigusalaseid takistusi ja parimaid praktikaid. Kolleegium otsustas kohandada oma kontaktpunktide rolli ja ülesandeid vastavalt fookuspunktidele, ühitades neid Europolis vastu võetud uue struktuuri ning Eurojusti operatiiv- ja strateegiaprioriteetidega.

Eurojust lõi ametlikud sidemed APATE (pettus) ja HYDRAGA (islamiusust inspireeritud terrorism), viies Eurojusti toetatud Europol toimikute koguarvu 25ni.

Eurojust panustas strateegilistesse väljaannetesse nagu 2017. aastal avaldatav „*Raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud ohtude hinnang*” (SOCTA) ning „*Terrorismi olukorra ja suundumuste aruanne*” (TE-SAT) süüdimõistmisi ja karistusi käsitlevasse osasse ja vastavasse statistilisse lisasse.

Europol haldusnõukogus Hollandi juhtimisel tehtud algatuse järgselt korraldati detsembris haldusnõukogu ja Eurojusti ühisnõupidamine, et arutada ühiseid nägemusi koostööst, parandada arusaama Eurojusti ja Europol vastavatest volitustest ja suurendada liikmesriikide ametiasutuste paremaks teenindamiseks vastastikust täiendavust.

3.2 Koostöö OLAFiga

Eurojust ja OLAF jätkasid koostööd kelmuste, korruptsiooni ja muude Euroopa Liidu finantshuve kahjustavate kuritegude vastu võitlemisel, tuues piiriüleste juhtumiste kontekstis välja vajaduse tõhusa ametkondadevahelise lähenemise järele eriti just teabevahetuse ja mitmepoolse osaluse kaudu. OLAFi ametnikud tegid Eurojustiga koostööd nelja juhtumi asjus ja osalesid

neljal koordineerimisnõupidamisel. Koostöö toimimise tagas Eurojusti ja OLAFi kontaktrühm kõige muu hulgas läbi regulaarse juhtumite kokkuvõtete jagamise ja ühiste praktilise koostöö alaste koolituste, kasutades juhtumeid selleks, et õigustöötajatele demonstreerida, kuidas OLAFi ja Eurojusti vaheline koostöö ja parimad praktikad Euroopa Liidu finantshuve kaitsta aitavad.

Teabetuurid ja turundusseminarid

Eurojust korraldas koostöös vastavate siseriiklike ametiasutustega *turundusseminare* Leedus (mai), Bulgaarias (juuni) ja Iirimaa (juuli) ning ühe *teabetuuri* Hispaanias, et tutvustada Eurojusti ülesandeid, tööd ja lisaväärtust operatiivtegevustes ning Eurojusti rolli Euroopa Liidu kohtu- ja õigusalase oskusteabe valdkonnas.

Seminaridel osalevad prokurörid, kohtunikud ja/või õiguskaitseasutused.

Eurojust ja koolitused

Eurojusti temaatilistel nõupidamistel osalevad õigustöötajad ning need võimaldavad jagada kogemusi ja parimaid tavasid. Neid nõupidamisi saab pidada praktiliseks koolituseks. Täpsemalt öeldes toetab Eurojust koolitusi õigusalaselt koostööks kriminaalasjades, tehes seda Euroopa õigusalaselt koostöö võrgustikuga (EJTN) allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandumil alusel.

EJTNi vahetusprogrammi raames osales 16 prokuröri/kohtunikku 9 liikmesriigist (BE, BG, ES, IT, HU, AT, PL, PT, SI) pikaajalistel koolituskursustel (kolm või neli kuud) Eurojusti riiklike büroode juures, toetades nende operatiivset tööd. Eurojust korraldas aprillis ka ühenädalase õppevisiidi, kus osalesid 27 prokuröri/kohtunikku 17 liikmesriigist.

Lisaks osalesid Eurojusti riiklike büroode liikmed aktiivselt kuuel EJTNi seminaril kriminaalõiguse projekti I raames: *Rahvusvaheline õiguslane koostöö kriminaalasjade praktikas: Euroopa vahistamismääruse ja vastastikuse õigusabi taotluse simulatsioonid*. Eurojusti esindajad jälgivad nendel seminaridel õigustöötajate tegevust ning jagavad teavet Eurojusti rolli kohta.

Vastavalt vastastikuse mõistmise memorandumile Euroopa Politseikolledžiga (CEPOL) ja 2015. aasta operatiivsete tegevusplaanide (EMPACT) kontekstis jätkas Eurojust koolituskursuste toetamist erinevates valdkondades, nagu näiteks finantsuurimised ja aktsiisipettuste analüüs, kokaiini ja heroini salakaubavedu, terroristidest välisvõitlejad, kaupade võltsimine ja intellektuaalse omandi õigused, ühised uurimisrühmad, inimkaubandus ja illegaalsete sissevõetavate smugeldamine.

Eurojust jätkas ka koos CEPOLi, Euroopa õigusalaselt koolituse võrgustiku ja ühiste uurimisrühmade võrgustiku sekretariaadiga osalemist kursusel *Ühised uurimisrühmad ja meeskonna juhtimine*.

Lisaks pakkus Eurojust ELi rahastatud IPA 2014 projekti „Rahvusvaheline koostöö kriminaalõiguses: Lääne-Balkani prokuröride võrgustik” raames koolitust ja korraldas õigustöötajatele juulis nädalase õppevisiidi Lääne-Balkani piirkonda.

3.3 Eurojusti suhted kolmandate riikide ja organisatsioonidega

Koostöölepingud

Eurojustil on pärast Moldova Vabariigiga 21. oktoobril sõlmitud koostöölepingu jõustumist seitse kehtivat koostöölepingut. Veel jõustumata on Montenegroga 3. mail ja Ukrainaga 27. juunil sõlmitud koostöölepingud ning ametlikke läbirääkimisi alustati koostöölepingu sõlmimiseks Albaaniaga.

Säilitati kontakte Bosnia ja Hertsegoviina, Brasiilia, Gruusia, Iisraeli, Mehhiko, Serbia, Tuneesia ja Türgiga, et uurida võimalusi koostöö süvendamiseks. Hinnati ka kehtivate koostöölepingut sätete praktilist rakendamist. Selle raames peeti regulaarseid konsulteerimisnõupidamisi Šveitsi ja Norraga.

Eurojusti kolmandate riikidega seotud juhtumikorraldus

Eurojust osutas abi 300 juhtumist, millest 61s osalesid erinevad kolmandad riigid ja mis olid valdavalt seotud pettuse ja rahapesuga. Kolmandad riigid olid

esindatud 50 koordineerimisnõupidamisel ning kõige sagedasemad osalejad olid Šveits, USA ja Norra. Šveits ja Norra osalesid ka koordineerimiskeskuste töös. Kolmandad riigid olid kaasatud Eurojusti toetatud 14 ühisesse uurimisrühma (vt jaotist 1.4).

Sideprokurörid Eurojustis

Sideprokuröride lähetamine toimub koostöölepingute alusel. Eurojustis on kolm sideprokuröri, kes on lähetatud Norrast, Ameerika Ühendriikidest ja alates märtsist ka Šveitsist.

Šveitsi sideprokurör registreeris 90 juhtumit, kus oli peamiselt tegemist pettuse ja kelmuse, rahapesu, korruptsiooni ning kuritegudega elu, tervise või isikliku vabaduse vastu, ning korraldas 5 koordineerimisnõupidamist ja osales 21 koordineerimisnõupidamisel ja 2 koordineerimiskeskuste töös. Norra sideprokurör registreeris 65 juhtumit, kus oli peamiselt tegemist ebaseadusliku uimastikaubanduse, inimkaubanduse ning kuritegudega elu, tervise või isikliku vabaduse vastu,

ning osales 10 koordineerimisnõupidamisel ja 1 koordineerimiskeskuse töös. USA sideprokurör registreeris 1 merepiraatluse juhtumi ja osales 12 koordineerimisnõupidamisel. Nende kohalolekut Eurojustis ja kaasatust juhtumitesse on peetud kasulikuks, kuna nad suudavad kiirendada ja hõlbustada õigusalasest koostööd liikmesriikide ja kolmandate riikide pädevate asutuste vahel.

Eurojusti kontaktpunktid kolmandates riikides

Eurojust on laiendanud oma ülemaailmset õigusalasest kontaktpunktide võrgustikku kolmandates riikides, avades kontaktpunktid Colombias ja Liibüas. Praegusel ajal on Eurojusti kontaktpunktid 41 kolmandas riigis. Need kontaktpunktid hõlbustavad Eurojusti kaudu toimuvat koostööd liikmesriikide ja kolmandate riikide pädevate asutuste vahel.

Koostöö Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga

Eurojust ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuratuur sõlmisid 2007. aastal koostööalase vastastikuse mõistmise memorandum. 2016. aastal uurisid Eurojust ja Rahvusvaheline Kriminaalkohus seoseid raskete kuritegude (vastavalt Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi määratlusele), terrorismi ja muude kuritegude vahel. Juunis kutsus Eurojust Rahvusvahelise Kriminaalkohtu esindajad kohtumisele

Maria Schnebli, Liaison Prosecutor for Switzerland

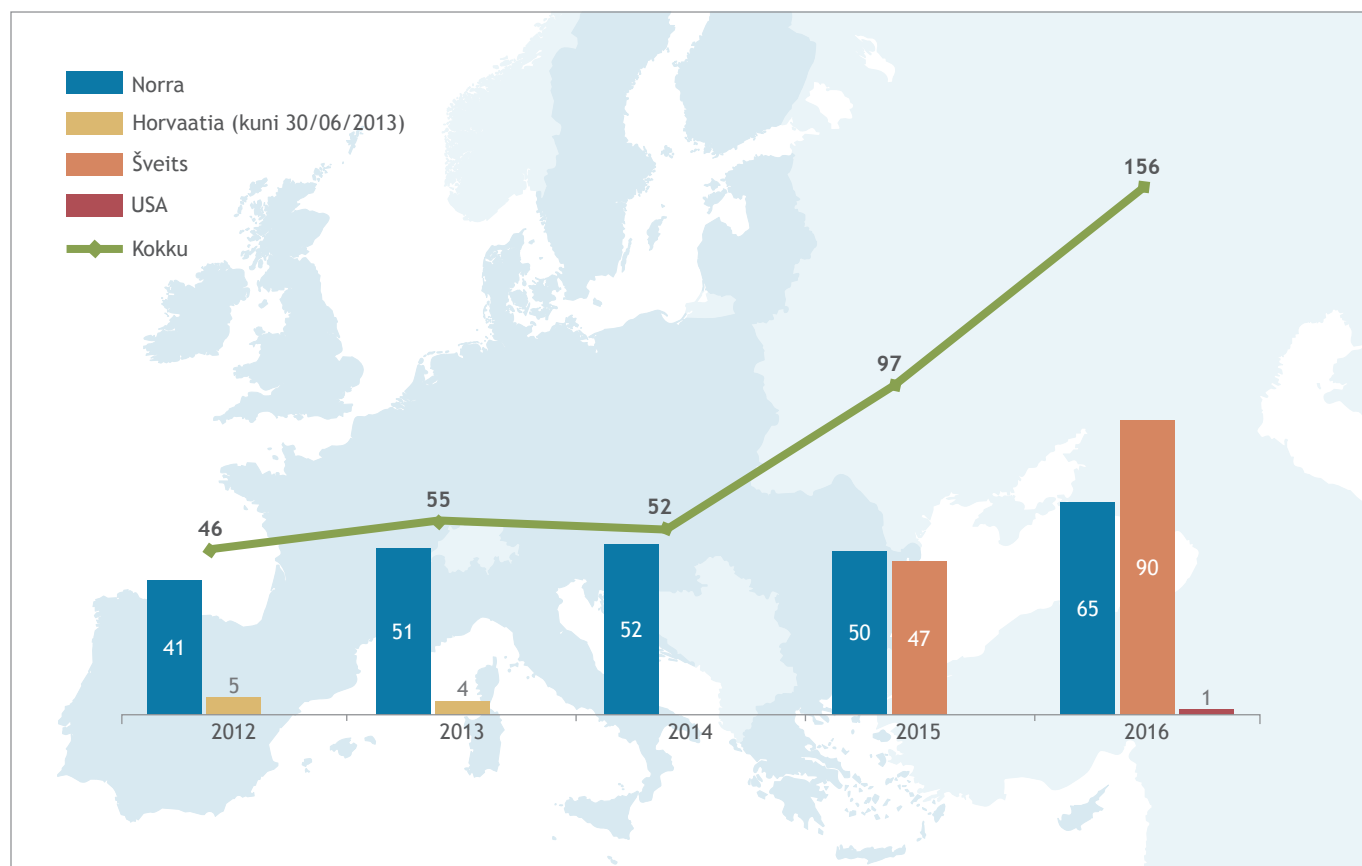

Michael Olmsted, Liaison Prosecutor for the USA

Hilde Stoltenberg, Liaison Prosecutor for Norway

Aastatel 2012-2016 käsitletud juhtumid sideprokuröride järgi

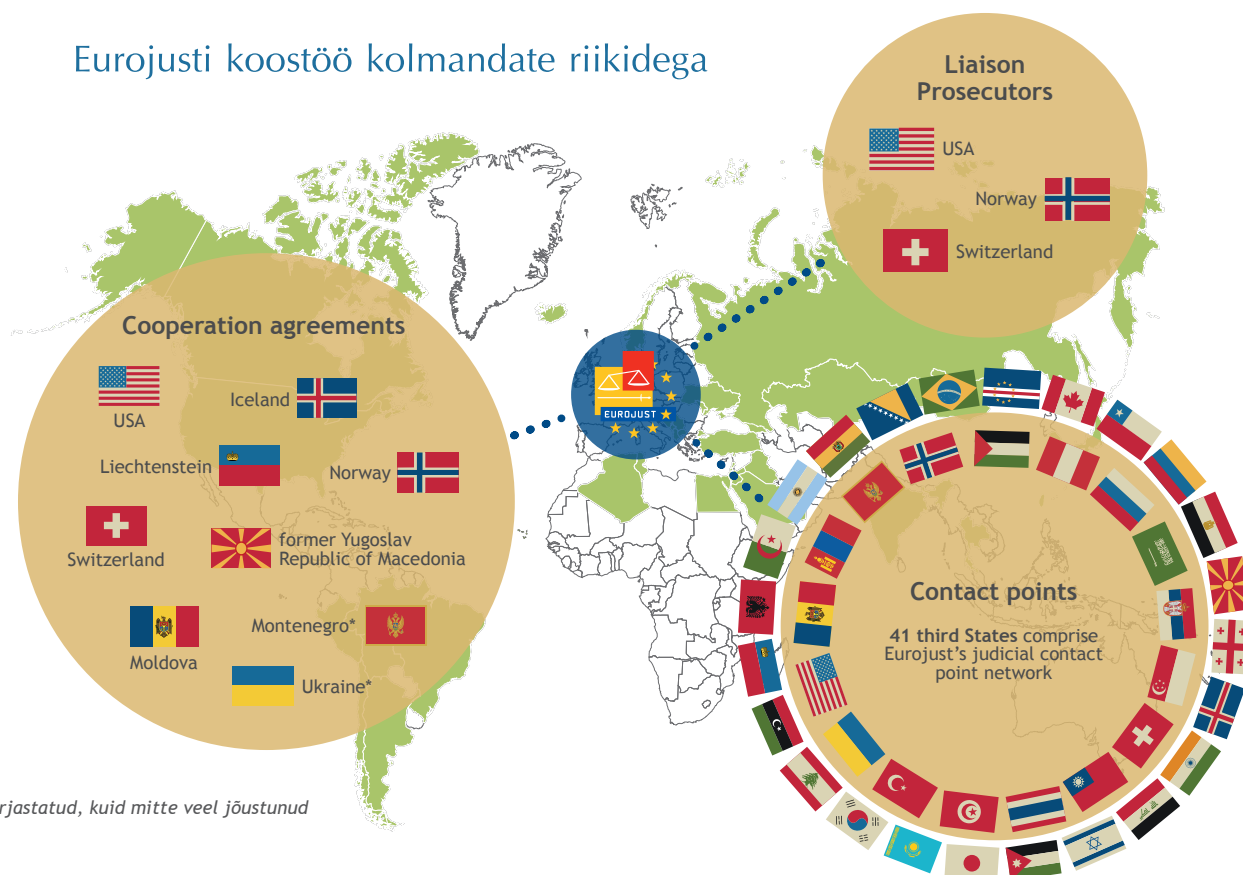
Koostöö Ukraina ja Moldovaga kunstivarguse juhtumis

Itaalia prokuratuur alustas 2015. aasta novembris Itaalias Veronas toimunud muuseumiröövi uurimist. Varastatud oli seitseteist väärtuslikku maali, nende hulgas Rubensi, Tintoretto ja Pisanello tööd. Arvatavad süüdlased olid Itaalia, Ukraina ja Moldova kodanikest kuritegeliku organisatsiooni liikmed. Eurojustis avati juhtum, et aidata kaasa varastatud meistriteoste asukoha kindlakstegemiseks, süüdlaste arreteerimiseks ning kunstiteoste konfiskeerimiseks ja turvaliselt tagasi Itaaliasse toimetamiseks.

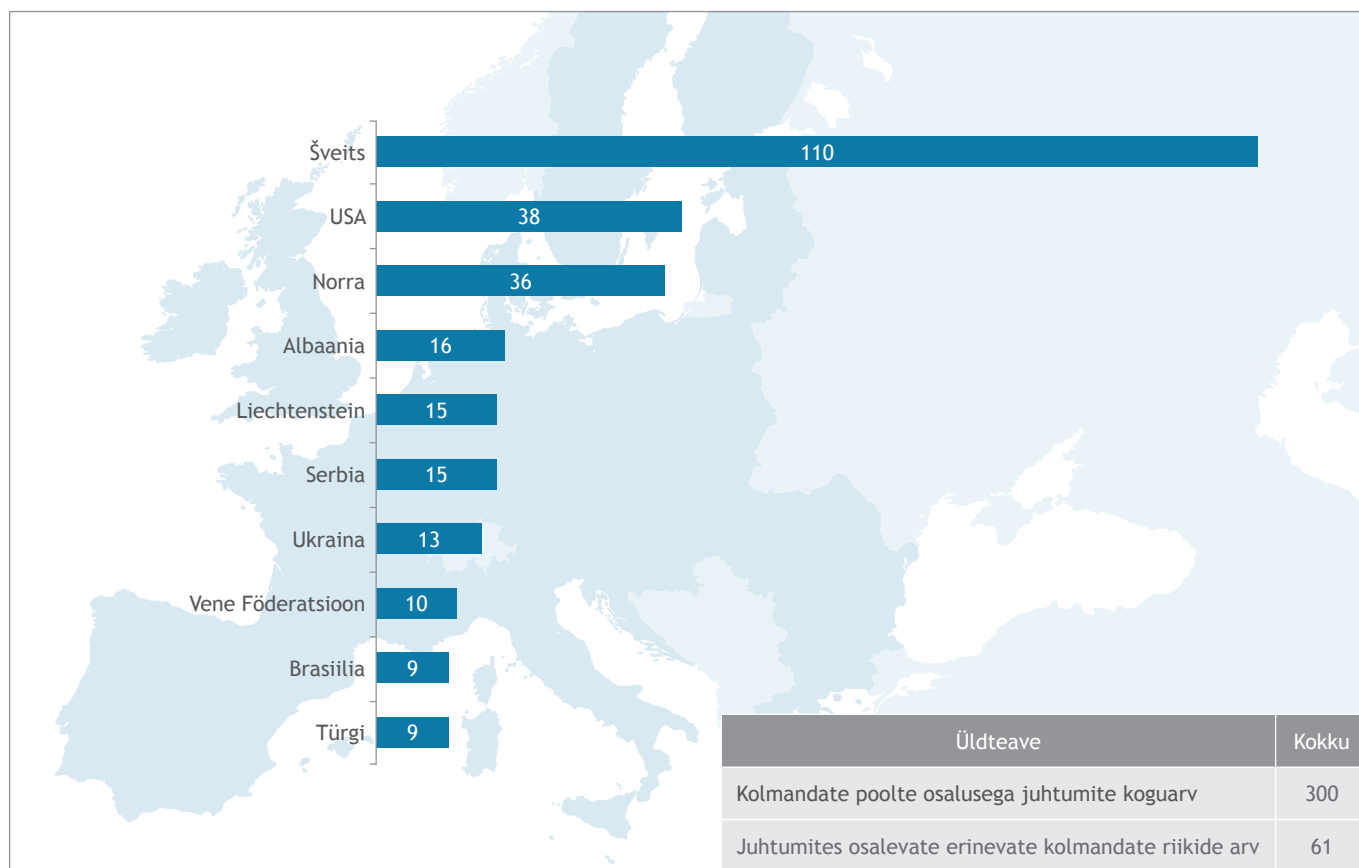
2016. aasta juunis esitas Itaalia Moldovale kaks vastastikuse õigusabi taotlust. Märtsis arreteeriti kaks teist inimest: seitse Itaalias ja viis Moldovas. Vabadusse jäi siiski kaks Moldova päritolu kahtlusalust, kes arvatavalt viibisid Odessas ja kelle valduses olid kõik seitseteist varastatud maali. Eurojust korraldas aprillis koordineerimismõu pidamise kontrollimaks, kas teistes riikides vastavad menetlused käivad, ning ennetamaks võimalikke kohtualluvuse konflikte või *ne bis in idem* olukordi.

Eurojusti toetus oli liikmesriikide ametiasutuste vahelise ühise nägemuse saavutamiseks asendamatu tähtsusega, võimaldades sõlmida lepingu hiljutiste operatiivtegevuste alaseks teabevahetuseks ning tagades Itaalia vastastikuse õigusabi taotluse täitmist Ukraina kontaktpunkti kaudu. See kontaktpunkt mängis poolte vahelise usalduse ja teineteisemõistmise kasvatamisel olulist rolli. Eurojust hõlbustas ka Ukrainas paralleelse uurimise algatamist ning aitas luua mitteametliku töörühma asjaga seotud riikide uurijatest, kas konsulteerisid oma tegevuste koordineerimiseks teineteisega vastavalt 2000. aasta ÜRO rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastase konventsiooni artikli 15 lõikele 5. Koordineerimis-tegevused võimaldasid juhtumi kiiresti lahendada. Paar päeva pärast koordineerimismõu pidamist võimaldas õiguslane koostöö varastatud meistriteosed Odessast edukalt kätte saada. Kaks Moldova kahtlusalust arreteeriti 2016. aasta mais.

Eurojusti koostöö kolmandate riikidega

Eurojusti juhtumikorralduses enim osalenud kümme kolmandat riiki

Eurojusti siseriiklike kontaktisikute ning Norra, Šveitsi ja USA terrorismivastase tegevuse ekspertidega, et tutvustada Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tööd Liibüas raskete kuritegude ja terrorismi vahel tuvasutatud seoste alal. Rahvusvaheline Kriminaalkohus teatas oma valmidusest selliste seoste leidmisel vastastikuse õigusabi ja teabe jagamisel toetust pakkuda.

Eurojust lõi liikmesriikide õigusasutustele võimaluse luua otsekontaktid Rahvusvahelise kriminaalkohtu uurijatega, et tagada raskete kuritegude ja terrorismiga seotud rikkumiste puhul tõhus vastutuselevõtmine. Juulis esitas uurimisdirektor kolleegiumile ülevaate Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tegevusest ning vahetati seisukohti koostöö süvendamisest.

Tutvustame Šveitsi sideprokuröri

„Mind määrati Eurojusti juurde Šveitsi sideprokuröriks 2015. aasta märtsis. Šveitsi jaoks on Eurojusti juures püsivalt töötava sideprokuröri olemasolu kahtlemata tohutu samm. Juba enne 2011. aasta jõustunud Eurojusti ja Šveitsi vahelise koostöölepingu sõlmimist on Šveitsi ja Eurojusti vahel olnud pikaajaline toimiv suhe. Šveitsi riigiprokuratuuri prokurörina olen Eurojusti jaoks operatiivne kontaktpunkt olnud alates 2002. aastast. Nüüd olen Eurojusti püsivalt lähetatud sideprokurörina ning minu jaoks on sisustatud kabinet.

Ehkki Eurojust on mulle läbi aastate tuttavaks saanud, on asjad võrreldes selle ajaga, mil sideprokurörina alustasin, oluliselt muutunud. Peamine erinevus on see, et sideprokurörina saan ma ise Eurojusti juhtumeid avada ja otse nende riiklike büroode poole pöörduda, kelle abi ja koostööd Šveitsi prokurörid oma uurimises vajavad.

Sideprokurörid saavad osaleda kolleegiumi plenaarnõupidamise operatiivses ümarlauas ning korraldada II taseme nõupidamisi ja koordineerimisnõupidamisi, millest viimaste puhul toetab neid ka Eurojusti administratsioon. Osalen regulaarselt Eurojustis riiklike büroode korraldatud koordineerimisnõupidamistel kas Šveitsi prokuröride ja uurijate saatjana või nende esindajana, kui neil pole võimalik Haagi sõita.

Kogu minu teenistusaja jooksul Eurojustis on üheks minu ülesandeks olnud Šveitsi siseriiklike ekspertide aktiivne osalus ja kaasamine põhivaldkondades nagu terrorismi ja küberkuritegevuse vastane tegevus, millele Eurojust oma taktikaliste nõupidamiste ja eksperdivõrgustikega pakub väga väärtuslikku platvormi.

Kuigi Eurojust ei olnud Šveitsis sel ajal, kui siin tööle asusin, laialt tuntud, on prokurörid nüüdseks Eurojustiga tuttavad ning on hakanud selle potentsiaali ära kasutama. Nagu ütles üks prokurör teabetuuril, mida regulaarselt Šveitsis korraldan, „on avanenud uued silmapiirid”. See suundumus on selgesti näha statistikast. Algatasin 2015. aastal 47 juhtumit ja 2016. aastal 90 juhtumit ning need arvud aina kasvavad.

Šveitsi prokurörid pöördusid minu poole üle kogu Šveitsi karistusseadustiku ulatuvate kuritegevuse juhtumitega ja minu „klientide” hulgas on 26 kantoni prokuratuurid minu kodumaa kolmest keelepiirkonnast ning ka peaprokuratuur. Mõned juhtumid on kergesti lahendatavad, kuid teised äärmiselt keerukad, hõlmavad teisi riike ja kestavad aastaid. Kui Šveitsi prokurörid Eurojustiga koostööd tegema harjuvad, liiguvad nad ka varem tundmatutele aladele ja hakkavad tegutsema ühistes uurimisrühmades. Praegu on meil kaks käimasolevat ühist uurimisrühma, kus Šveits aktiivselt osaleb, ja kolm neist on veel ootel. Šveitsi jaoks on see muutus väga tähtis ning seda poleks olnud võimalik saavutada ilma Eurojusti abita.

Nagu teame, on koostöö alati kahepoolne, ja olen seega veendunud – ja seda kinnitavad ka mu igapäevaselt riiklikes büroodes töötavad kolleegid –, et minu siinviibimine toob ka neile lisaväärtust. Šveits on finantskeskusena hinnatud partner eriti majanduskuritegude, rahapesu ja korruptsioonijuhtumite juures. Meie õigussüsteem on võrdlemisi keerukas ning lisaraskusi põhjustab kolm keelt. Võimalus esile kerkivaid probleeme oma kolleegidega regulaarselt arutada ja lahendada on osutunud väga kasulikuks ning saab seeläbi oma abi ja nõu pakkuda ja kodumaal töötavatele prokuröridele.”

Maria Schnebli, tekst väljaandest *Aktuelle Juristische Praxis* AJP/PJA 8/2016, lk 105.

Šveitsi relvastatud juveeliröövi juhtum

Alates 2013. aastast pani hierarhilise struktuuriga Leedu kuritegelik organisatsioon Šveitsis toime 10 relvastatud juveeliröövi. Kurjategijad ähvardasid ohvreid relvadega ja kasutasid füüsilist vägivalda, millega põhjustasid vähemalt ühele ohvrile püsiva ajukahjustuse. Šveitsi uurimises hangitud DNA analüüs seostas toimepanijad paljudes teistes Euroopa riikides, sealhulgas Belgias, Tšehhi Vabariigis, Taanis, Hispaanias, Prantsusmaal, Saksamaal, Itaalias, Hollandis, Austrias, Soomes ja Norras toimepandud röövidega. Röövitud väärtesemed müüdi eBays Leedu IP-aadressidega arvutite kaudu.

Šveitsis arreteeriti uurimise tulemusena mitu isikut, millele aitasid vastastikuse õigusabi raames kaasa ka Leedu ametiasutused. Sellest hoolimata jätkus kuritegeliku organisatsiooni tegevus, kuna madalama astme kurjategijad või „sõdurid” vahetati kiiresti teistega välja ning kuritegeliku organisatsiooni tipuni ei olnud jõutud. Juhtumi selles faasis pöördusid Šveitsi ametiasutused Eurojusti poole, et saada täiendavat tuge õiguslase koostöö näol. 2015. aasta detsembris korraldati koordineerimisnõupidamine. Lisaks Leedule esitatavatele ootel ja kavandatud vastastikuse õigusabi taotluste rahuldamise hõlbustamisele võimaldas nõupidamine leida ühise strateegia, et lammutada kuritegelik organisatsioon selle juhtidele keskendudes.

Kuigi koostöö Leedu ametiasutustega vastastikuse õigusabi alusel toimis hästi, palusid osalevad riigid Leedul algatada uurimine, kuna kurjategijad olid Leedu kodakondsusega ning Leedus kogutud materjalist oleks kasu kõikjal Euroopas käimasolevatele uurimistele. Kuna aga riigid, kus röövid toimusid, ei suutnud esitada piisavalt teavet, ja Leedus puudus piisav tõendusmaterjal, ei olnud Leedu ametiasutustel sel ajal võimalust uurimist alustada.

Šveitsi jaoks oli üks katsumusi Šveitsi eri kantonites samaaegselt toimuv sama kuritegeliku organisatsiooni tegevuse uurimine. Pärast esimest koordineerimisnõupidamist, kus avati kõigi mõjutatud riikide vaheline dialoog, aitas Eurojust Šveitsi ja Leedu ametiasutustel paika panna koostöö, et esmalt toime tulla konkreetset Šveitsi ja Leedut mõjutavate katsumustega.

2016. juunis peeti Šveitsis kahepoolne koordineerimisnõupidamine, kus osalesid kõigi Šveitsi kantonite prokurörid, Šveitsi föderaalprokuratuur ja Leedu ametiasutused. Nõupidamisel tuvastati konkreetsemad koostöövajadused ja jõuti arusaamale, et vastutuselevõtmine peaks eelistatavalt toimuma nii Leedus kui ka Šveitsis, kuna Šveitsis arreteeritud isikud olid valdavalt madala taseme kurjategijad.

Šveitsi kantonite prokuratuurid leppisid kokku röövide toimepanijate vastutuselevõtmise osas ning organisatsiooniline külg jäi Šveitsi föderaalprokuratuuri hooleks. Koordineerimisnõupidamine suurendas Leedu ja Šveitsi ametiasutuste vahelist usaldust ja hõlbustas vastaspoolte vaheliste otsekontaktide loomist.

Koostöövallas 2016. aastal saavutatud positiivsete tulemuste valguses on 2017. aastal plaanis jätkuvalt mitmepoolsete koordineerimisküsimustega tegelda.

Väljakutsed ja parim praktika

4

Oma operatiivse ja strateegilise töö kaudu panustab Eurojust kriminaalasjadega seotud õiguslase koostöö eri valdkondade probleemide ja parima praktika tuvastamisse. Eurojust

tegeles 2016. aastal eriti õiguslaste ja praktiliste raskustega telekommunikatsiooni pealtkuulamise, maksupettuse juhtumite ja Euroopa vahistamismääruse valdkonnas.

4.1 Telekommunikatsiooni pealtkuulamine

Novembris toimus kolleegiumi temaatiline nõupidamine, et vahetada kogemusi telekommunikatsiooni pealtkuulamisega seotud õiguslaste ja praktiliste raskuste valdkonnas. Kolm käsitletud põhiteemat olid traditsioonilised telekommunikatsiooni pealtkuulamise viisid, pealtkuulamiseseadmete paigutamine sõidukitesse ja troojanite laadsete viiruste kasutamine mobiilseadmetes.

Traditsioonilised telekommunikatsiooni pealtkuulamise viisid Siseriiklike seaduste erinevad õigusstandardid põhjustavad jätkuvalt eriti tõendusmaterjali vastuvõetavuse seisukohast telekommunikatsiooni tõhusa pealtkuulamise seisukohast raskusi. Kuigi 2000. aasta vastastikuse õigusabi konventsiooni artikli 4 lõige 1 võimaldab õigusabi taotleval riigil selgesõnaliselt määrata nõuded ja protsessid, mida järgida tuleb, toodi välja mitu näidet, milles oli leitud kompromisslahendus, mis sobis mõlema riigi õigusraamistike ja praktiliste võimalustega. Vastastikuse tunnustamise põhimõtte valguses soovitasid õigustöötajad taotluste esitamisega tegelevatel ametiasutustel nõuda nõuete ja protsesside täitmist ainult siis, kui see on siseriikliku õiguse seisukohast hädavajalik. Kui liikmesriikides kehtivad sama õiguspõhimõtte, näiteks proportsionaalsuse osas erinevad menetlusreeglid, peab pealtkuulamist taotlev liikmesriik tunnustama pealtkuulamist läbiviiva liikmesriigi menetlusraamistikku.

Täiendavad probleemid kerkivad esile siis, kui pealtkuulamise subjekt ootamatult üle riigipiiri teise liikmes-

riiki siseneb. Tagantjärele lubade andmise õigusrežiim erineb riigiti oluliselt ja nii võib pealtkuulamisega hantitud tõendusmaterjal tagantjärele loa mittesaamisel osutuda mittevastuvõetavaks.

Eurojust abistab siseriiklikke ametiasutusi kiireloomuliste pealtkuulamise taotluste ja tõlgetega ning vastavate riiklike ametiasutustega kontaktide loomise hõlbustamise ning kolmandatelt riikidelt pealtkuulamise taotlemisega.

Pealtkuulamiseseadmete paigutamine sõidukitesse Niinimetatud ruumi salajasel pealtkuulamisel, kus sõidukisse paigutatakse pealtkuulamiseseade sees toimuvate vestluste jälgimiseks, tekivad olulised õiguslased raskused, kui sõiduk ületab piiri ja siseneb teise liikmesriigi territooriumile. Erinevalt traditsioonilisest telekommunikatsiooni pealtkuulamisest, millele kohaldub otseselt 2000. aasta vastastikuse õigusabi artikkel 20, puudub eraldi õigusinstrument sõidukisse pealtkuulamiseseadme paigutamiseks piiriüleses kontekstis. Arutati, millises ulatuses on artikkel 20 kohaldatav analoogiapõhimõttel, ja kuivõrd on vajalik omandada nende liikmesriikide nõusolek, mida sõiduk läbis.

Troojanite sarnased viirused Troojanite sarnaste viiruste kasutamine mobiilseadmetes toimuva tegevuse jälgimiseks tõstatatakse seda tüüpi jälgimise äärmiselt suurt sekkumisastet arvestades proportsionaalsusküsimusi.

4.2 Maksupettuse juhtumitega seotud raskused

Operatsioon Vertigo (vt [Eurojusti aastaaruannet 2015](#), lk 54-55) näitaks Eurojusti lisaväärtust õiguslase vastutuse koordineerimisel ja koordineerimiskeskuste töös ning Eurojusti varajase sekkumise olulisust.

Oktoobris toimus maksukuritegude õiguslase koostöö teemaline taktikaline nõupidamine, kus käsitleti õiguslaseid takistusi, parimaid tavasid ja lahendusi piiriülese maksukuritegevuse uurimiseks ja selle eest vastutuselevõtmiseks, ühiste uurimisrühmade rolli maksukuritegevuse juhtumites ning maksukuritegevuse tulude arestimist ja konfiskeerimist.

Ühised uurimisrühmad Rõhutati ühiste uurimisrühmade eeliseid piiriülese maksukuritegevuse juhtumitega seotud raskustega toimetulekul, kuna ühised

uurimisrühmad võimaldavad kiiret finantstõendite kogumist ning vastastikuse õiguslase alast koostööd ning ühist strateegiat suhetes ühisest uurimisrühmast väljapoole jäävate riikidega. Tänu osalevate liikmesriikide ametiasutuste tihedale koostööle ja koordineerimisele suudab ühiste uurimisrühmade raamistik pakkuda ka platvormi kohtualluvuse küsimuste ja vastuvõetavusnõuete jaoks. Välja toodi võimalus lisada varade arestimine/konfiskeerimine ühise uurimisrühma eesmärkide hulka ning määrata ühise uurimisrühma liikmete hulgast vara konfiskeerimise spetsialistid.

Arestimine ja konfiskeerimine Peamised maksukuritegevusest saadud vara arestimisel või konfiskeerimisel tekkinud õiguslased takistused olid järgmised: i) arestimis- või konfiskeerimisotsustest võidakse

keelduda ja neid mitte täita, kui taotleva liikmesriigi väljastatav arestimiskorraldus on osaliselt täitmata või ebatäpne, ja ii) otsusel näidatud summad ei pruugi arestimisotsusele vastata. Lisaprobleeme tekitab vara või tõendusmaterjali täpse asukoha määramise vajadus, nagu nõuab raamotsus 2003/577/JSK arestimisotsuste kohta. Lisaks võib topeltkriminaalsuse testi rakendamine põhjustada maksukuritegevuse juhtumite juures raskuseid välisriikide arestimisotsuste (tunnustamisel) jõustamisel.

Selles osas tõlgendavad mõned liikmesriigid topeltkriminaalsuse põhimõtet *in concerto*, mis tähendab, et taotluskirjas/arestimisotsuses kirjeldatud tegu peab täitma taotluse saajast liikmesriigi seaduste järgi kõik karistatavuse kriteeriumid. Mõnede liikmesriikide jaoks on topeltkriminaalsuse põhimõtte rakendamine *in abstracto* piisav, et kasutada karistusteni viia võivaid sunnimeetmeid. Kriteerium, mis eristab, kas topeltkriminaalsuse nõue on täidetud, peab tegema kindlaks, kas taotluse saajast liikmesriigil on kohustus rakendada oma kohtualluvust või mitte, et rahvusvahelise õiguslase koostöö raames kriminaalmenetlust läbi viia.

4.3 Euroopa vahistamismäärus

Eurojust hõlbustab Euroopa vahistamismääruse rakendamist. 2016. aastal registreeriti 315 juhtumit, mis puudutasid Euroopa vahistamismääruse täitmise parandamist, ulatudes 14%ni kõigist juhtumitest. Kõige suurema hulga taotlusi esitas Kreeka (65), talle järgnesid Poola (37) ja UK (23). Kõige sagedamini said liikmesriikidest taotlusi Itaalia (37), Saksamaa (34) ja Rumeenia (34).

Eurojustil oli tegemist aina suurema arvu juhtumitega, kus õigusasutustel oli raskusi Euroopa vahistamismääruse täitmisega, kuna määruse väljastanud liikmesriigi vanglatingimused on väidetavalt ebasobivad. Eurojust on liikmesriikide ametiasutusi erinevatel viisidel abistanud nii enne kui ka pärast Euroopa Liidu Kohtu teedrajavat otsust *Aranyosi ja Căldăraru* (liidetud kohtuasjad C-404/15 ja C-659/15 PPU), Eurojust kavatseb teematilist arutelu kolleegiumis 2017. aasta algul.

Pidades silmas vastuolus olevaid Euroopa vahistamismäärusi, sätestab Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse (FD EAW) artikkel 16, et kui kaks või enam liikmesriiki on teinud Euroopa vahistamismäärused, mille subjektiks on sama isik, siis võivad vahistamismäärust täitvad õigusasutused taotleda isiku üleandmise osas valiku tegemisel nõu Eurojustilt. Eurojustis avaldati Belgia, Hollandi, Austria, Portugali ja UK õigusasutuste taotlusel kaheksa sellist juhtumit.

Pidades silmas tähtaegade rikkumisi Euroopa vahistamismääruste täitmisel, sätestab Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse artikli 17 lõige 7, et juhul kui liikmesriik ei suuda erandlikel asjaoludel järgida artiklis 17 nimetatud tähtaegu, peab ta sellest teatama Eurojustile ja esitama viivituse põhjused. Registreeriti kakskümmend viis tähtaegade rikkumist, millest kolme puhul oli vajalik edasine tegevus. Nagu varasematel aastatel, toimus enamik tähtaegade rikkumisi väikeses

Eurojusti arvamused samaaegsete Euroopa vahistamismääruste kohta

Esimene Belgia kodanikuga seotud juhtum tegeles Hollandis ja Saksamaal toimepandud narkootikumidega seotud kuritegudega. Belgia prokuratuurid said kolme kuu jooksul kaks seda isikut puudutatavat Euroopa vahistamismäärust. Esimese Euroopa vahistamismääruse puhul taotlesid Saksamaa ametiasutused isiku üleandmist vastutuselevõtmiseks tema väidetava rolli tõttu Saksamaal kanepikasvanduse pidamises. Teise Euroopa vahistamismääruse andsid välja Hollandi ametiasutused Hollandi kohtu 2013. aasta otsusega Hollandis kanepi kasvatamisega tegelevas kuritegelikus organisatsioonis osalemise eest määratud vabadusekaotuse täideviimiseks. ►

hulgas liikmesriikidest (Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Iirimaa, Rumeenia, Slovakkia, Rootsi ja UK). On kaks selgitust, miks enamik liikmesriike ei ole Eurojustile teatanud ühestki rikkumisest: kas tähtaegade rikkumised toimusid ainult teavitavas liikmesriigis või ei järginud mõned liikmesriigid teavituskohustust.

Eurojust avaldas perioodi 2014–2016 kohta raporti „Eurojusti juhtumikorraldus Euroopa vahistamismääruse alal. See raport on eelmise raporti järg (avaldatakse nõukogu dokumendina 10269/14) ja avaldatakse 2017. aastal. Sarnaselt oma eelkäijale käsitleb see Eurojusti rolli selles valdkonnas nii operatiivsel kui ka strateegilisel tasemel ning annab ülevaate Euroopa vahistamismääruse rakendamisega seoses tuvastatud praktilistest ja õiguslikest probleemidest.

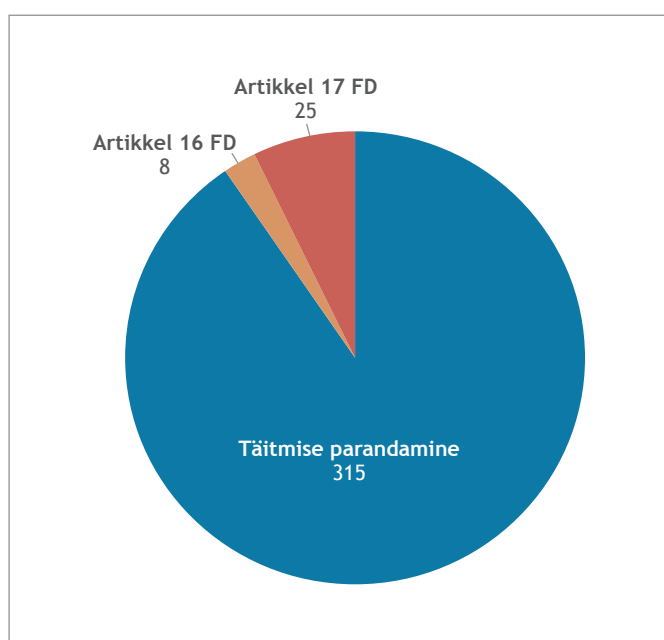
Teises juhtumis oli tegemist Portugali ja Cape Verde kodanikuga, kes kandis Prantsusmaal karistust vabadusekaotuse näol ajal, kui isikule anti erinevate kriminaalkuritegude eest Hollandis välja üks ja Luksemburgis kaks Euroopa vahistamismäärust. Hollandis kahtlustati taotlusealust isikut relvastatud röövis ja tulirelva olemises ning Luksemburgi ametivõimud soovisid taotlusealust isikut vastutusele võtta arvukate süütegude eest, sealhulgas osalemine kuritegelikus organisatsioonis, mõrvakatse ning väljapressimine ähvarduste ja vägivallaga.

Mõlemal juhul taotleti Eurojusti toetust, et hõlbustada omavahel konkureerivate Euroopa vahistamismääruste lahendamist. Euroopa vahistamismäärused vastu võtnud riiklikud bürood soovisid alustada koostööd määrused väljastanud riiklike büroodega. Toimusid **II taseme nõupidamised**, et kaaluda, millele taotlusele anda prioriteet, mille tulemuseks oli kokkulepe osalevate riiklike büroode vahel paluda Eurojusti arvamust samaaegsete Euroopa vahistamismääruste kohta, milles hinnataks ametlikult konkureerivaid Euroopa vahistamismääruseid ja antaks nõu taotluste prioritseerimise kohta. Arvamused põhinesid kohaldataval õigusraamistikul ja *Eurojusti juhistel konkureerivate Euroopa vahistamismääruste kohta* (vt *Eurojusti aastaaruanne 2004*, lk 82–86). Eurojusti koordineerimistegevuste tulemusena saavutati liikmesriikide ametiasutuste vaheline kokkulepe Euroopa vahistamismääruste täitmise osas, mis esitati Eurojusti seisukohtadena.

Belgia juhtumi puhul kinnitas Belgia kohus, et mõlemad Belgiale esitatud Euroopa vahistamismäärused on täidetavad, kuid ei andnud kummalegi määrusele prioriteeti. Belgia prokuratuuriasutused otsustasid täita taotlused vastavalt Eurojustiga saavutatud kokkuleppele. Kuna Saksamaa Euroopa vahistamismääruse eesmärk oli taotlusealuse isiku vastutuselevõtmine, anti sellele määrusele Hollandi taotluse suhtes prioriteet.

Prantsusmaa juhtumi puhul olid mõlemad Euroopa vahistamismäärused väljastatud vastutuselevõtmise eesmärgil. Eurojusti seisukoha järgi pidi esmalt toimuma taotlusaluse isiku väljaandmine Hollandile, kuna muuhulgas oli Hollandi kriminaaljuurdlus jõudnud kaugemale. Et aga mitte ohustada Luksemburgi uurimist, tuli taotlusalune isik ajutiselt lühikeseks ajaks välja anda Luksemburgile, mis võimaldaks Luksemburgis ametliku süüdistuse esitamise osas otsusele jõuda. Eurojusti seisukohas kutsuti Hollandi ja Luksemburgi ametiasutusi täiendavalt üles teineteisega otse konsulteerima küsimustes taotlusaluse isiku edasiseks väljaandmiseks Hollandist Luksemburgile pärast seda, kui Hollandi kohtud on lõplikule otsusele jõudnud.

Euroopa Vahistamismäärused

Ühine soovitus kohtualluvuse konfliktide korral

Kelmuse juhtumi puhul eksporditi Itaaliast ja Hispaaniast renditud ning võltsitud Bulgaaria ja Itaalia registreerimisdokumentidega varustatud autosid Belgiasse, Saksamaale, Prantsusmaale ja Šveitsi Itaalias alustati uurimist 2013. aastal pärast seda, kui mitme Itaalia autorendifirma kaebuste kogusumma ulatus umbes 2 miljoni euron. Sarnaseid kaebusi saadi ka Belgiast ja Hispaaniast ning avati uurimine. Prantsusmaal algatati sama kuritegeliku organisatsiooni osas uurimine

pärast seda, kui juhusliku läbiotsimise käigus avastati Prantsuse-Hispaania piiril veoki seest litsentseerimata sõidukid.

Juhtumi avasid nii Prantsusmaa kui ka Itaalia. Toimusid koordineerimisnõupidamised, et tuvastada paralleelselt käimasolevad uurimised, vahetada teavet ja leppida kokku juhtumise kasutatav strateegia, et vältida võimalikke kohtualluvuse konflikte. Kui Belgia uurimine 2014. aastal suleti, jätkusid paralleelsed uurimised Hispaanias, Prantsusmaal ja Itaalias. Eurojustil paluti selgeks teha, kas need paralleelsed uurimised võivad tõesti kohtualluvuse konfliktide ja *ne bis in idem* olukorrani viia. Teatavad varastatud autod ja mitmed kahtlusalused olid kolme uurimise puhul ühised ning kuriteod olid sooritatud sama ajaperioodi jooksul.

Faktide ja tegutsemisviisi analüüs näitas, et enamik kriminaalkuritegudest toimus Itaalias. Peamised kahtlusalused viibisid arvatavasti Itaalias ja enamik neist olid Itaalia kodanikud. Samuti oli Itaalia ametiasutuste valduses arvestatav hulk tõendusmaterjali. Koostati ühine soovitus, mille liikmesriikidest liikmed Hispaania ja Itaalia esitasid oma ametiasutustele kinnitamaks, et Itaalia oli konkreetse juhtumi menetlemiseks paremal positsioonil, et võtta vajalikud sammud vastavate menetluste kiireks üleandmiseks ja võtta vastu Hispaania üleantavad menetlused. Prantsuse ametiasutused toetasid menetluse Itaaliale üleandmist.

Hispaania ja Itaalia siseriiklikud ametiasutused võtsid ühise soovitusel vastu ja asjaomased Eurojusti riiklikud bürood hõlbustasid erinevate kohtualluvuste vahelist teabevahetust menetluste üleandmise protsessis. Itaalia ametiasutused pidasid hiljuti rakendatud seadustiku seisukohast soovitusel kasulikeks nõuanneteks kohtualluvuse konfliktide ja menetluste üleandmisega seotud õigussätete kohaldamisel ja tõlgendamisel.

Hr Herman Bolhaar, Hollandi peaprokuröride nõukogu esimees, ja hr Jozef Szabó, Slovakkia Vabariigi asepeaprokurör, ütlesid:

„Esimene ühise eesistumise käigus toimunud konsultatiivfoorum kinnitas jälle, et foorum on sobiv platvorm, kus liikmesriikide prokuratuuriasutuste esindajad saavad jagada strateegiaid ja parimaid tavasid, et parandada õigus- ja poliitikaalast koostööd vastutegevuses raskele ja organiseeritud kuritegevusele eesmärgiga tugevdada ELi sisese strateegia õigusalast mõõdet.”

Aasta fookus

Kohtualluvuse konfliktid

Juhised otsustamiseks, milline kohtualluvus peaks süüdistuse esitama

Läbivaadatud 2016. aastal

I OSA: TAUST

Piiriülese kuritegevuse sagenemine on aastate jooksul toonud kaasa kasvava arvu juhtumeid, kus vastutusele võtta ja juhtumeid kohtulahendini viia võimaldab mitme eri liikmesriigi kohtualluvus.

Eurojust on vastavalt oma volitustele alates asutamisest tegelnud küsimusega, millist kohtualluvust rakendada nendes piiriülestes juhtumites, kus vastutuselevõtmine on võimalik või juba algatatud kahes või enamas kohtualluvuses. *Ne bis in idem* põhimõtte rikkumise ohuga kohtualluvuse konfliktide ennetamiseks ja lahendamiseks ja tagamaks, et Euroopa Liidus (EL) oleksid kriminaalmenetluste jaoks paigas kõige tõhusamad tavad, avaldas Eurojust 2003. aastal *Juhiseid otsustamiseks, milline kohtualluvus peaks süüdistuse esitama*. *Juhised* pakuvad välja tegureid, mida tuleks mitme kohtualluvusega juhtumite puhul arvesse võtta. Alates nende vastuvõtmisest on neid kasutatud abistamiseks pädevaid liikmesriikide ametiasutusi määramisel, millist kohtualluvust piiriülestes juhtumites vastutuselevõtmiseks rakendada. *Juhised* on abiks ka Eurojustile liikmesriikide nendes küsimustes abistamisel. Lisaks on *juhised* alates avaldamisest olnud mõnedes liikmesriikides kasutusel alusmaterjalina omaenda seaduste või juhiste väljatöötamisel.

Võttes arvesse ELi institutsioonidele vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arenguid, Eurojusti enam kui kümne aasta jooksul omandatud operatiivkogemust ja õigustöötajate mitmete juhtumite juures väljendatud vajadusi, avaldab Eurojust oma *juhiste* läbivaadatud versiooni.

Kuna valdaval osal liikmesriikidest puuduvad kindlad kriteeriumid, mille järgi piiriülese kohtualluvuse konflikti korral vastutuselevõtmiseks parim koht valida, ja puudub vastav „horisontaalne” ELi õigusala vahend, on need juhised loodud pädevatele asutustele paindlikuks abivahendiks, mis neid juhendab ja neile otsustamisel olulisi tegureid meenutab. Need loovad ühise alguspunkti, millele rajaneb tulevane otsus. *Juhised* ei ole siduvad reeglid ega mõjuta liikmesriikide, ELi ja rahvusvaheliste seaduste kohaldamist.

„Õigusasutused” tähendavad nendes *juhistes* kohtunikke, prokuröre ja teisi seadusejärgselt pädevaid asutusi.

ELi õigusraamistik

Juhised võtavad arvesse vastavat ELi õigusraamistikku, eriti:

- ▶ 30. novembri 2009. aasta raamotsus 2009/948/JSK kohtualluvuskonfliktide ennetamise ja lahendamise kohta kriminaalmenetluses on praegu ainus seda küsimust käsitlev ELi vahend. See näeb ette pädevate asutuste vaheliste otsekonsultatsioonide süsteemi, et saavutada tõhus lahendus ja vältida paralleelsetest menetlustest tulenevaid negatiivseid tagajärgi. Preambulis viidatakse mõnede oluliste teguritele, millega pädevad asutused peaksid arvestama, sealhulgas need, mis sisalduvad Eurojusti 2003. aasta juhistes (põhjendus 9).
- ▶ Teised kriminaalmenetlusi puudutavad õiguslikud vahendid, eriti konkreetsete kuriteotüüpidega seotud tekstid, nagu 13. juuni 2002. aasta raamotsus 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta (artikkel 9) ja 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (artikkel 7), sisaldavad sätteid, mis viitavad teguritele, mida tuleb arvesse võtta menetluste ühte liikmesriiki koondamisel, kui vastutuselevõtmise õigus on olemasolevate faktide põhjal rohkem kui ühel liikmesriigil.
- ▶ Sätteid, mis puudutavad Eurojusti abi liikmesriikide ametiasutuste vahelise koostöö ja koordineerimise hõlbustamist, on muuhulgas järgmised:
 - Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 85 lõige 1 punkt c;
 - nõukogu otsuse 2002/187/JSK, millega moodustatakse Eurojust ja mida on muudetud nõukogu otsusega 2009/426/JSK, artiklid 6, 7 (Eurojusti soovitusel ja mittesiduvad seisukohad) ja artikli 13 lõige 7 (liikmesriikide kohustus teavitada Eurojusti tekkinud või arvatavasti tekkivatest kohtualluvuse konfliktidest);
 - raamotsuse 2009/948/JSK artikkel 12 ja põhjendused 4, 9, 10 ja 14 ning
 - raamotsuse 2008/841/JSK artikkel 7.

II OSA: PRAKTILISED JUHISED

Peamised põhimõtted

- ▶ *Ne bis in idem* liikmesriigi, ELi ja rahvusvahelisel tasemel reguleeritud kriminaalõiguse aluspõhimõtte, mille järgi ei tohiks kostjat süüdistada ühes kuriteos rohkem kui ühe korra olenemata sellest, kas esimese süüdistuse tulemuseks oli süüdimõistmine või õigeksmõistmine. ELi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevas alas on selle põhimõtte peamised õiguslikud alused Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni (CISA) artiklid 54 kuni 58 ja ELi põhiõiguste harta artikkel 50, mida tõlgendatakse vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale. (*Ne bis in idem* põhimõtet puudutavast Euroopa Liidu Kohtu praktikast ülevaate saamiseks vt Eurojusti dokumenti *Ne bis in idem põhimõte Euroopa Liidu Kohtu kriminaalasjade praktikas*.)

Need juhised järgivad *ne bis in idem* põhimõtet ja kiidavad selle täielikult heaks.

- ▶ Kooskõlas raamotsusega 2009/948/JSK (põhjus 12), toetavad need juhised täielikult ideed, et ELi ühises vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevas alas tuleks kohustusliku süüdistuse esitamise põhimõtte, mis on paljude liikmesriikide kriminaalmenetlusõiguse aluseks, lugeda täielikult täidetuks, kui milline tahes liikmesriikidest tagab vastavas kriminaalkuriteos süüdistuse esitamise.
- ▶ Iga juhtum on ainulaadne ja seega tuleb otsus selle kohta, milline kohtualluvus on süüdistuse esitamiseks parim, teha iga juhtumi faktide ja asjaolude alusel. Parima õigusemõistmise huvides tuleb arvestada kõigi võimalike oluliste teguritega.
- ▶ Otsuse tegemisel peaksid õigusasutused hoolikalt ja õiglaselt kaaluma kõiki tegureid, mis igas kohtualluvuses süüdistuse esitamise alustamise poolt ja vastu on.
- ▶ Õigusasutused peavad tuvastama kõik kohtualluvused, kus süüdistamise esitamine on võimalik ning mille puhul on realistlik juhtumiga süüdistuse esitamiseni jõuda.
- ▶ Osana nende juhtumite lahendamist puudutavatest aruteludest peaksid õigusasutused kaaluma kõiki kehtivate rahvusvaheliste konventsioonide ja ELi vahendite pakutavaid võimalusi piiriüleseks tõendusmaterjali hankimiseks, menetluste üleandmiseks või isikute väljaandmiseks.

- ▶ Otsus peab alati olema õiglane, sõltumatu ja objektiivne ning võtma arvesse Euroopa inimõiguste konventsiooni ja ELi põhiõiguste hartat, tagades kostja või potentsiaalse kostja menetluslike tagatiste kaitse.

Mida teha?

- ▶ Kohe, kui avastatakse paralleelsed uurimised, peavad asjaga seotud liikmesriikide pädevad asutused üksteisega kontakti võtma.

Euroopa õigusalase koostöö võrgustik (EJN) saab pädevaid asutusi oma volituste piires abistada, näiteks hõlbustades suhtlust ning tuvastades ja hankides teavet pädevate asutuste kohta, kellega tuleb ühendust võtta.

- ▶ Teise sammuna peaksid pädevad asutused alustama koostööd ja oma tegevuste koordineerimist, et vältida ressursside raiskamist, töö dubleerimist ja *ne bis in idem* põhimõtte rikkumist. Enamasti võimaldab pädevate asutuste vaheline dialoog, vastastikune usaldus ja koostöö lahenduse leida.
- ▶ Paralleelsete menetluste koordineerimisel peavad pädevad asutused kaaluma kõigi vastutuselevõtmiste läbiviimist ühes kohtualluvuses, kui see praktiliselt võimalik on, võttes arvesse mõju, mis võib osadele kostjate ühes kohtualluvuses vastutuselevõtmine omada vastutuselevõtmisele teistes või kolmandates kohtualluvustes. Tuleb teha kõik võimalik, et üks vastutuselevõtmine ei takistaks teist.
- ▶ Otsus vastutuselevõtmise kohta tuleb teha uurimise või vastutuselevõtmise protsessis võimalikult vara ning konsulteerides täies osas iga kohtualluvuse kõigi asjaomaste ametiasutustega.
- ▶ Eurojustil on privilegeeritud positsioon abistada asjaomaseid ametiasutusi nende pingutustes koostöö saavutamiseks ja lahendustel leidmisel igal ajal kõigi eelmiste sammude käigus, ja isegi selleks, et tuvastada liikmesriikides ootel olevad juhtumid, mille puhul vastavad konfliktid tekkida võivad (vt järgnevalt).

Põhitegurid

Otsustamisel, millises kohtualluvuses vastutusele võtta, tuleb arvesse võtta hulka erinevaid tegureid. Kõik need võivad lõplikku otsust mõjutada. Igale tegurile omistatav prioriteetsus ja kaal on juhtumite puhul erinevad.

Mõned tegurid, millega tuleks arvestada, on järgmised.

Territoriaalsus Esialgsetel eeldustel peaks vastutuselevõtmine võimaluse korral toimuma selles kohtualluvuses, kus toimus enamik või olulisim osa kriminaalsest tegevusest või kanti enamik või olulisim osa kahjust. Seega tuleb arvestada nii kvantitatiivse (enamik) kui ka kvalitatiivse (olulisim osa) mõõtmega.

Kahtlusalus(t)e / süüdistatava(te) isiku(te) asukoht Selle teguriga seoses tuleb arvesse võtta hulka erinevaid elemente nagu:

- ▶ koht, kust kahtlusalone / süüdistatav isik tabati;
- ▶ kahtlusalone / süüdistatava isiku rahvus või tava-pärane elukoht;
- ▶ kahtlusalone / süüdistatava isiku võimalikud tingivad isiklikuks sidemed mõne liikmesriigiga või muud olulised huvid;
- ▶ kahtlusalone / süüdistatava isiku teise kohtualluvusse üle- või väljaandmise tagamise võimalikkus ja
- ▶ menetluse üleandmise võimalikkus kohtualluvusele, kus kahtlusalone / süüdistatav isik viibib.

Olukordades, kus tuvastada on võimalik mitu kaas-süüdlast, ei ole tähtis mitte ainult nende arv, vaid ka nende vastavad rollid kuriteo toimepanemisel ning nende vastavad asukohad. Ka siin loevad nii kvantitatiivsed kui ka kvalitatiivsed mõõtmised.

Nende elementide hindamisel tuleb arvesse võtta kõiki kohalduvad ELi õiguslikke vahendeid ja eriti neid, mis on seotud vastastikuse tunnustamise põhimõttega. Nende kohaldamine võib mõjutada selle teguri hindamist ja seega lõplikku otsust süüdistuse esitamise asukoha kohta. Näiteks kui rakendatakse raamotsust vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta kriminaalasjades tehtud otsuste suhtes, millega määratakse vabadusekaotuslikud karistused (2008/909/JSK) koos raamotsusega Euroopa vahistamismääruse kohta (2002/584/JSk), võib see muuta kahtlustatava/süüdistatava asukoha kriteeriumi tähtsusele sekundaarseks, kuna hilisemas etapis on võimalik süüdimõistatud isiku üleandmine vabadusekaotusliku karistuse kandmiseks teisele liikmesriigile.

Tõendusmaterjali kättesaadavus ja vastuvõetavus Õigusasutused saavad juhtumites kasutada usaldusväärset, tõsiseltvõetavat ja vastuvõetavat tõendusmaterjali. Arvesse tuleb võtta õiges vormis

tõendusmaterjali asukohta ja kättesaadavust ning ka selle sobivust ja vastuvõetavust kohtu jaoks. Arvesse tuleb võtta ka asjaomastes liikmesriikides olemasoleva tõendusmaterjali kvaliteeti ja kvantiteeti, kuigi Euroopa uurimismäärusega (direktiiv 2014/41/EL) vastuvõetud õigusraamistik hõlbustab eeldatavasti piiriülest tõendusmaterjali kogumist.

Tunnistajatelt, ekspertidelt ja ohvritelt tõendusmaterjali hankimine Õigusasutused peavad arvestama tunnistajatelt, ekspertidelt ja ohvritelt tõendusmaterjali hankimisega, sealhulgas vajadusel nende võimalused tõendusmaterjali andmiseks teise kohtualluvusse reisida. Arvesse tuleb võtta ka võimalust neilt tõendusmaterjal saada kirjalikult või muudel viisidel, näiteks kaugsuhtlusega telefoni või videokonverentsi teel.

Tunnistajate kaitse Õigusasutused peavad alati tagama, et ei ohustataks tunnistajaid või vastutuselevõtmise protsessile kaasaaitavaid isikuid. Süüdistuse esitamise kohtualluvuse otsustamisel arvestatavad tegurid võivad olla näiteks ühe kohtualluvuse võimekus pakkuda tunnistajakaitseprogrammi, kui teisel kohtualluvusel selline võimalus puudub.

Ohvrite huvid Vastavalt ohvrite õiguste direktiivile 2012/29/EL peavad õigusasutused arvestama ohvrite oluliste huvidega, sealhulgas nende kaitsega, ning sellega, kas nad oleksid kallutatud, kui vastutuselevõtmine toimuks ühe kohtualluvuse asemel teises. Sellised küsimused hõlmavad ohvrite hüvitise nõudmise võimalusi.

Menetluse käik Arvesse tuleb võtta, kui kaugelt on kriminaalmenetlusega vastavas liikmesriigis jõutud. Kui uurimine on ühes kohtualluvuses juba jõudnud hilisesse etappi, ei pruugi juhtumi teisele kohtualluvusele üleandmine olla kohane.

Menetluse kestus Kuigi aeg ei ole otsustav tegur, mida vastutusele võtva kohtualluvuse otsustamisel arvesse võtta, siis kui teised tegurid on tasakaalus, võiksid õigusasutused kaaluda aega, mis vastavas kohtualluvuses menetlusele kuluda võib („hilinevad kohtumõistmine on ebaõnnestunud kohtumõistmine”).

Õiguslikud nõuded Arvesse tuleb võtta olemasolevat õigusraamistikku, sealhulgas igas kohtualluvuses kehtivaid kohustusi ja nõudeid, ning võimalikke mõjusid, mis võivad avalduda vastutuselevõtmisel ühes kohtualluvuses teise asemel ning võimalikku lõplahendust kõigis kohtualluvustes. Õigusasutused ei tohiks aga otsustada ühes kohtualluvuses teise asemel vastutusele võtta ainult seetõttu, et vältida selliste õiguslike nõuete täitmist, mis kehtivad ühes, kuid mitte teises kohtualluvuses.

Karistuse määramise õigused Kuigi tuleb tagada, et võimalikud määratavad karistused peegeldaksid kuriteo raskust, mille eest süüdistus esitati, ei tohiks õigusasutused üritada toimepanijat vastutusele võtta teatavas kohtualluvuses ainult seetõttu, et võimalikud karistused on suuremad kui teises kohtualluvuses. Samuti ei tohiks erinevate kohtualluvuste kohtute suhtelised karistuse määramise õigused olla otsustavaks teguriks selles, millises kohtualluvuses juhtumi puhul vastutuselevõtmine toimub.

Kuritegevuse tulu Arvesse tuleks võtta kohalduvaid arestimist ja konfiskeerimist käsitlevaid ELi ja rahvusvahelisi õiguslikke vahendeid ja eriti ELi vastastikuse tunnustamise vahendeid, hindamaks kuritegevuse tulu külmutamise, tagasisaamise, arestimise ja konfiskeerimise võimalusi. Õigusasutused ei tohiks aga otsustada

ühes kohtualluvuses teise asemel süüdistustust esitada ainult seetõttu, et süüdistuse esitamine võimaldaks kuritegevuse tulu tulemuslikumalt tagasi saada.

Kulud ja ressursid Kuigi õigusasutused peaksid kuludesse ja ressursidesse teadlikult suhtuma, ei tohi juhtumis süüdistuse esitamine või selle mõju prokuratuuri ressurssidele olema otsustav tegur selles, kas juhtumis esitatakse süüdistus ühes või teises kohtualluvuses, välja arvatud siis, kui kõik teised tegurid on võrdväärselt tasakaalus.

Liikmesriikide prioriteedid Õigusasutused ei tohiks keelduda juhtumi vastuvõtmisest oma kohtualluvuses vastutuselevõtmiseks põhjusel, et tegemist ei ole nende liikmesriigi prioriteediga.

Eurojusti tugi

- ▶ Kõik osalevad õigusasutused saavad igal ajal Eurojusti abi küsida.
- ▶ Eurojust saab oma volituste piires ja eelistatavalt juba varajases faasis hõlbustada pädevate asutuste vaheliste esmaste kontaktide loomist ja konsultatsioone, koordineerida nende tegevust, julgustada ja kiirendada teabevahetust, et saada juhtumitest täielik ülevaade, tagada õiguslase koostöö vahendite sujuv rakendamine, selgitada välja seosed kuritegelike võrgustike eri osade vahel ja hõlbustada edasisi otsuseid selle osas, milline kohtualluvus peaks süüdistuse esitama. Juhtumite puhul, milles Eurojust veel ei ole osalenud ja pädevad asutused ei ole suutnud raamotsuse 2009/948/JSK alusel toimuvate otsekonsultatsioonide käigus ühegi tõhusa lahenduse osas kokkuleppele jõuda, suunab milline tahes osalevatest pädevatest asutustest juhtumi vajadusel Eurojustile.
- ▶ Eurojust saab paralleelsed uurimised aegsasti tuvastada ja liikmesriikide ametiasutustele ennetavalt oma tuge pakkuda, kuna omab liikmesriikidelt vastavalt nõukogu otsusele Eurojusti kohta teavet juhtumite kohta, mille puhul on kohtualluvuse konflikte tekkinud või võib tekkida.
- ▶ Eurojusti korraldatud koordineerimisnõupidamistel saavad liikmesriikide pädevad asutused omavahel kohtuda ja vastavate riiklike liikmete abiga käsitletavaid küsimusi arutada. Lisaks võivad ühised uurimisrühmad olla kasulikuks vahendiks kohtualluvuse konfliktide ennetamisel ja lahendamisel, kuna ühiste uurimisrühmade tegevuse raames võivad pädevad asutused samuti kokku leppida, millises kohtualluvuses milliste süütegude eest süüdistus esitatakse.
- ▶ Veelgi enam, tegutsedes läbi oma riiklike liikmete (eraldi või ühiselt) või kolleegiumina võib Eurojust anda välja soovitusi ja mittesiduvaid seisukohti, mis paluvad liikmesriikidel nõustuda sellega, et üks neist võib olla uurimise läbiviimiseks või teatavate tegude eest vastutuselevõtmiseks paremal positsioonil.

Administratsioon

5.1. Tugi operatiivsele ja strateegilisele tööle

Eurojusti administratsioon toetas kolleegiumi tema operatiivses töös ja toimib tegevjuhatusena. 2016. aastal pidas kolleegium 26 operatiivset nõupidamist ja 7 tegevjuhatuse nõupidamist. Lisaks korraldas kolleegium kaks plaanilist sündmust, et arutada organisatsioonilisi arenguid ja strateegilist planeerimist. Kolleegiumis novembris kinnitatud *Eurojusti tegevuste käsiraamatus* antakse administratsioonile juhised riiklike büroode abistamiseks juhtumite menetluses, mis on teetähis ühese ja kaasava lähenemise kinnistamisel kogu organisatsioonis toimivas juhtumikorralduses.

Operatiivküsimused Liikmesriikide ametiasutused palusid Eurojustil koguda teavet või anda õigusabi järgmistel teemadel:

- ▶ Euroopa Liidu Kohtu otsused, milles tõlgendatakse õigustermineid „õigusasutus” ja „kohtuotsus” Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse (FD EAW) kontekstis;

- ▶ ühest liikmesriigist teise toimunud „vanema sooritatud lapseröövi” kuriteona tunnustamine;
- ▶ Euroopa vahistamismäärust käsitleva raamotsuse (FD EAW) artiklid 18 ja 19 seoses „ajutise üleandmise” ja „isiku ülekuulamisega”;
- ▶ terroristidest välisvõitlejad;
- ▶ vestluste pealtkuulamine troojanilaadsete nutitelefonesid kaugkäivitavate viirustega ja
- ▶ kiireloomulistes olukordades (nt hädaolukorras) kehtiv menetlusõigus.

Temaatilised arutelud Kolleegium jagas omavahel oskusteavet ja parimaid tavasid Eurojusti jaoks erilist operatiivset tähtsust omavates valdkondades: kohtuekspertiisiteaduse hindav aruandlus ja telekommunikatsiooni pealtkuulamine.

5.2 Administratsiooni ümberkorraldused

Vastavalt administratiivdirektori *ad interim* ettepanekule ja kolleegiumipoolsele vastuvõtmisele rakendub administratsiooni uus organisatsiooniline struktuur 2017. aasta jaanuaris. Ümberkorralduste aluseks olev põhimõte on ressursside optimaalne kasutamine ja sünergiate loomine Eurojusti operatiivsete vajaduste toetamiseks. Juhtumianalüüsiüksuse ja õigusteenistuse üksuse mõnede osade liitmisel loodav uus operatiivüksus toimib ühtse kontaktpunktina riiklike

büroode ja kolleegiumi jaoks. Operatiivüksus rakendab operatiivtöös tugiteenuste pakkimisel multidistsiplinaarset lähenemist. Eurojusti üldjuhtimis- ja kommunikatsioonivõimekuse tugevdamiseks ning Eurojusti maine tõstmiseks sidusrühmade hulgas luuakse organisatsiooni kommunikatsioonibüroo, institutsiooniliste küsimuste büroo ja programmeerimis- ja aruandlusbüroo.

5.3 Personal ja eelarve

Personal 2016. aasta lõpul oli Eurojustis 347 töötajat, sealhulgas 72 riiklikku liiget, asetäitjat ja assistenti, 196 tähtajalist teenistujat, 31 lepingulist teenistujat, 21 lähetatud riiklikku eksperti, 8 ajutist teenistujat ja 19 internit. Eurojust saavutas oma detsentraliseeritud asutuste ametikohtade 5-protsendilise vähendamise eesmärgid.

Paralleelselt selle administratiivressursside piiramisega andsid eelarveametid Eurojustile kolm uut operatiivtöökohta, mis olid mõeldud täiendama mitmeaastases finantsraamistikus paika pandud sihte, et toetada terrorismivastase tegevuse, küberkuritegevuse ja sissērändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamisega seotud töö kasvavaid nõudmisi.

Eelarve Eurojusti 2016. aasta eelarve, 43 539 737 eurot, sisaldas 6 980 000 eurot, mis oli eraldatud uute tööruumide projektile. Eelarve oli algselt Eurojusti taotletust 7 protsenti väiksem. Selle piirangu tõttu ja tagamaks meie nõudlusest sõltuva operatiivtöö sooritamist ja võimet oma õiguslikke kohustusi täita muudeti Eurojusti 2016. aasta tööprogrammi, et ameti tegevusi veelgi enam prioritseerida. Mõned IT-arendused lükati edasi ja mitmed kohtumised, näiteks kohtumine Eurojusti riikide kontaktisikutega ja kohtumine Eurojusti kontaktpunktidega kolmandates riikides, tühistati, et tagada eelarve täielik rakendamine juhtumikorraldusele ja koordineerimisenõupidamistele. Värbamised lükkusid edasi ja vabade

töökohtade määr jäi 3,45 protsendi juurde. Eelarve-
survet leevendas teatud määral uue hoone valmimise
edasilükkumine majandusaasta lõppu ning eelarve
täitmise määraks saavutati 99,89 protsenti.

Konsolideeritud iga-aastane tegevusaruanne
Vastavalt Eurojusti finantseeskirjade artiklile 47 koos-
tab administratiivdirektor ameti aasta jooksul saavu-

tatu kohta *konsolideeritud iga-aastase tegevusaruande*
(CAAR). CAAR toob välja Eurojusti iga-aastase tööprog-
rammi eesmärkide saavutamise ulatuse, mis põhineb
tuvastatud tulemuslikkuse põhinäitajatel, paigutatud
inim- ja finantsressurssidel ja rakendatud sisekont-
rollimeetmetel. CAAR esitatakse eelarveametnikele
1. juuliks ja selle leiab Eurojusti veebilehelt.

5.4 Organisatsioonilised arengud

Pärast Eurojusti ja selle tegevuste hindamist vasta-
valt Eurojusti käsitleva Nõukogu otsuse artiklile 41a
ja kooskõlas tegevuskavaga kolleegiumi 2015. aas-
tal vastuvõetud soovitude rakendamiseks loodi
töörühm, kelle eesmärgiks sai organisatsiooniliste
tööstruktuuride läbivaatamine ja optimeerimine ning
prioriteetide kindlaksmääramine. Kolleegium võt-
tis 2016. aastal muuhulgas vastu järgmised otsused:
i) rohkem teenuseid ja ressursse administratsiooni
poolt operatiivtöö toetamiseks; ii) konkreetsete sam-
mud ühiseks ja harmoneeritud lähenemiseks and-
mete sisestamiseks juhtumite haldussüsteemi, seal
töötlemiseks ja sealt kustutamiseks; ja iii) piiratud
arv poliitikatöö projekte prioriteetsetes kuritegevus-
valdkondades ja õiguslase koostöö vahendid.

Administratsioon jätkas kolleegiumi abistamist
Eurojusti määruste eelnõude ja Euroopa Prokuratuuri
asutamisega seotud seadusandlike arengute jälgimisel
ja analüüsimisel. Nõukogu jõudis Eurojusti määruse
elnõu osas 2015. aasta veebruaris üldise lähenemise-
ni, jättes välja Euroopa Prokuratuuriga seotud sätted.

Eurojust jagas 2016. aastal komisjoni, nõukogu ja
Euroopa Parlamendiga oma vaateid koostöö kohta
tulevase Euroopa Prokuratuuriga, põhinedes oma os-
kusteadmistele ja praktilisele kogemusele kriminaal-
asjades toimuva õiguslase koostöö alal ning seoses
võimaliku mõjuga selle ressursidele.

Eurojusti juhtimismeeskond pärast administratsiooni ümberkorraldamist.

5.5 Uued tööruumid

Eurojusti uute tööruumide ehitustööd jätkusid 2016. aastal nagu planeeritud ning programm jäi graafikusse. 1. aprilliks saavutasid ehitustööd oma kõrgpunkti, millega algas ehituse lõppfaas, kus tööde teostaja annab hoone vastuvõtvale riigile ja Eurojustile üle 2016. aasta detsembri ja 2017. aasta 1. kvartali lõpu vahele jääva perioodi jooksul.

Eurojust kavatseb uutesse ruumidesse kolida 2017. aasta 2. kvartali lõpus, mis oleneb üleandmisest vastavalt Eurojusti nõuete programmile.

Näide Eurojusti väljaannetest 2016. aastal:

Avalik juurdepääs dokumentidele

[Eurojusti dokumentidele avaliku juurdepääsu](#) taotluste arv vähenes 2016. aastal ning võrreldes 2015. aasta 18 taotlusega oli taotlusi 15. Lisaks sai Eurojust kolm konsultatsiooni-taotlust määruse 1049/2001 artikli 4 lõike 4 alusel kui taotletava dokumendi kolmandast poolest autor. Kordustaotlusi 2016. aastal ei saadud. Eurojust jätkas Eurojusti veebilehel kättesaadava [avaliku dokumendiregistri](#) uuendamist. Avalikkusele otse kättesaadavate dokumentide aina kasvav loetelu on mõeldud hõlbustada kodanike ligipääsu Eurojusti valduses olevatele dokumentidele ilma ametlikku ligipääsu taotlemata ja suurendama Eurojusti tegevust puudutava teabe läbipaistvust ja kättesaadavust.

Eurojust ja
õigustöötajate
võrgustikud

Eurojust võõrustab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku (EJN), ühiste uurimisrühmade ekspertide võrgustiku ja Euroopa genotsiidi, inimsu-sevastaste kuritegude ja sõjakuritegude uurimise ning nende eest vastutuselevõtmise kohase võrgustiku (ge-notsiidivõrgustiku) sekretariaate, tuginedes oma res-surssidele. Nende liikmed on osa Eurojusti personalist.

Sekretariaadid osutavad teenuseid võrgustikele ja hõlbustavad koostööd kolleegiumi ja riiklike büroo-dega nende ühistes tegevusvaldkondades. Eurojust pakub õiguslase, administratiivset ja finantslase tuge ka Euroopa Liidu liikmesriikide peaprokurö-ride ja prokuratuurijuhtide konsultatiivfoorumile (konsultatiivfoorum).

6.1 Euroopa õiguslase koostöö võrgustik

1998. aastal loodud [Euroopa õiguslase koostöö võr-gustik](#) on liikmesriikide määratud siseriiklikest kon-taktpunktidest koosnev võrgustik kriminaalasjades toimuva õiguslase koostöö hõlbustamiseks. Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kontaktpunktid abista-vad õigustöötajaid igapäevaselt õiguslase ja praktilis-te nõustamisega ning loovad otsekontaktid pädevate siseriiklike asutustega. Sekretariaat loodi 2003. aastal.

Nõupidamised. Euroopa õiguslase koostöö võrgus-tiku plenaarnõupidamised toimusid Amsterdumis ja Bratislavas. Arutatud küsimuste hulgas olid inimkau-bandus / tööalane ärakasutamine, finantsuurimused, e-tõendusmaterjalid, koostöö ja sünergiad ohvrite õi-guste Euroopa võrgustiku (ENVR) ja Euroopa küber-kuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustiku vahel. Eurojustis peeti kolm nõupidamist: korraline nõupidamine, tehniliste küsimuste kontaktisikute nõu-pidamine ja siseriiklike kontaktisikute nõupidamine.

Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku piirkondlikud nõupidamised toimusid Saksamaal, Hollandis, Austrias, Portugalis ja Rumeenias. Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku riikidevahelised nõupidamised toimusid Lätis, Poolas, Rumeenias ja UKs. Nõupidamised võimaldasid Eu-roopa õiguslase koostöö võrgustiku kontaktpunktidel ja kohalikel ametiasutustel arutleda õiguslase koostöö üle eri valdkondades, sealhulgas Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku ja Eurojusti vaheliste suhete üle. Nõupidamistel osalesid Eurojusti riiklike büroode esindajad.

Eurojusti ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku ühine dokument

Ühine dokument *Õigustöötajate abistamine kriminaa-lasjadega seotud rahvusvahelise koostöö vallas: Euroo-pa õiguslase koostöö võrgustik ja Eurojusti „Mida saa-me teie heaks teha?” on saadaval kõigis ELi ametlikes keeltes ning avaldati Euroopa õiguslase koostöö võr-gustiku ja Eurojusti veebilehtedel. See teavitab õigus-töötajaid teenustest ja abist, mida Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ja Eurojust neile pakkuda saavad, tagamaks, et Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ja Eurojust tegeleksid juhtumitega nende pädevuse piires, kasutaksid aega ja vahendeid efektiivselt ja väl-diksid tegevuste dubleerimist.*

Koostöö Eurojustiga Euroopa õiguslase koostöö võrgus-tik ja Eurojust jätkasid liikmesriikides toimuva vastastikus-te hindamiste kuuenda vooru tegevuskavade rakendamist.

Osana Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku plenaar-nõupidamisest Hollandi eesistumisel kohtusid Euroo-pa õiguslase koostöö võrgustiku kontaktpunktid oma kolleegidega Eurojusti riiklikest büroodest kahepool-setes õpikodades, et arutada, kuidas tagada Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku ja Eurojusti vaheliste sünergiate tugevdamisega parim võimalik tugi õigus-töötajatele. Paljudel juhtudel sai kinnitust hea koostöö. Rõhutati Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kon-taktpunktide ja Eurojusti riiklike büroode vaheliste lä-hedaste ja regulaarsete kontaktide ja konsultatsioonide tähtsust. Üldtulemina vaadatakse läbi ühine dokument.

Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku veebileht

Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku veebilehel on uuendatud mitmeid jaotisi. Avaldati kompendiu-mi uus versioon. See vahend aitab koostada kõiki õi-guslases koostöös kasutatavaid taotlusettepe, mis põhinevad kas vastastikuse tunnustamise vahenditel või vastastikusel õigusabil.

Loodi uued versioonid justiitsraamatukogu jaotise-le õiguslike vahendite rakendamise staatuse kohta. Samuti töötas Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku sekretariaat välja uue veebipõhise aruandlusvahendi Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kontaktpunk-tidele, mis valmis 2017. aasta jaanuariks.

Euroopa õiguslase koostöö võrgustik jätkas suhete aren-damist teiste õiguslase võrgustike ja kolmandate riikide-ga. Nende kontaktandmed on Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kontaktpunktide jaoks saadaval Euroopa õi-guslase koostöö võrgustiku jaotises „Kolmandate riikide-ga toimuv koostöö ja õiguslased võrgustikud”.

Koolitus Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku sekre-tariaat korraldas koostöös Euroopa õiguslase koolituse võrgustikuga seitsmenda keelekursuse Euroopa õigus-lase koostöö võrgustiku kontaktpunktidele. Kontakt-punktidel oli ühe nädala jooksul võimalus oma keeleoskust parandada ja teisi osalejaid Euroopa õiguslase koostöö võrgustikust ja selle veebilehe toimimisest teavitada.

6.2 Ühiste uurimisrühmade võrgustik

[Ühiste uurimisrühmade võrgustik](#) on 2005. aastal asutatud võrgustik, mis koosneb siseriiklikest justiits- ja õiguskaitse kontaktpunktidest, kes vastutavad ühiste uurimisrühmade kasutamise ergutamise ning infovahetuse ja parima praktika vahetamise eest. Sekretariaat loodi 2011. aastal. Alates 2013. aastast haldab sekretariaat Eurojusti loodud toetusprogrammi ühiste uurimisrühmade tegevusele finantsabi andmiseks (vt jaotist 1.4).

Aastakoosolek Ühiste uurimisrühmade siseriiklike ekspertide 12. aastakoosolek toimus juunis, mil eritähelepanu oli ühiste uurimisrühmade töös esinevate sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise juhtumitega seotud katsumustel ja võimalustel. Kogu Euroopast pärit eksperdid ja õigustöötajad ning teised asjaomased asutused ja sidusrühmad arutasid kahe päeva jooksul konkreetseid samme, kuidas tõhustada ühiste uurimisrühmade tööd sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise juhtumites. [Koosoleku järeldused](#) on kättesaadavad Eurojusti veebilehel.

Projektid Ühiste uurimisrühmade võrgustik uuendas [kahte õigustöötajatele kasulikku dokumenti](#), mis on kättesaadavad ka Eurojusti veebilehel: **Ühiste uurimisrühmade käsiraamat**, mida täiustati põhjalikult, et seda saaks kasutada ühiste uurimisrühmade jaoks

praktilise juhendina, sisaldades ka korduma kippuvate küsimuste osa, ning **Ühiste uurimisrühmade näidisleping**, mis vaadati läbi eesmärgiga olemasolevat näidislepingut lihtsustada ja viia sisse mitmed olemasolevate lepingute analüüsist tulenevad muudatused. See on heaks kiidetud Euroopa Liidu Nõukogu otsusega.

Ühiste uurimisrühmade võrgustik jätkas ühiste uurimisrühmade riikide siseriikliku seadusandluse (avaldati uued kokkuvõtted DK, IT, LV, HU, PL, PT, FI ja UK kohta) ja praktika (algatati 20 uut ühiste uurimisrühmade hindamist) alase teabe kogumist. Teave tehakse kättesaadavaks ühiste uurimisrühmade piiratud ligipääsuga alas, mis on veebiplatvorm, kuhu ELi õigustöötajad saavad ligipääsu taotleda.

Koolitus Lisaks kursusele *Ühised uurimisrühmad* (vt peatükki 3) ja aastakoosoleku järeldustele panustasid ühiste uurimisrühmade võrgustik ja selle sekretariaat konkreetselt sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise juhtumitega seotud raskustega tegelemisse. Üritus korraldati koostöös CEPOLi, Euroopa õiguslase koolituse võrgustiku ja Kagu-Euroopa politseikoostöö konventsiooniga (PCC-SEE) ja sinna kogunes kolme päeva jooksul 25 osalejat seda tüüpi kuritegevusest mõjutatud liikmesriikidest ja kolmandatest riikidest, et tõhustada selles valdkonnas ühiste uurimisrühmade tegevust.

6.3 Genotsiidivõrgustik

[Genotsiidivõrgustik](#) loodi 2002. aastal, et tagada tihe koostöö siseriiklike asutuste vahel, mis uurivad ja menetlevad kohtus genotsiidikuritegusid, inimsusevastaseid ja sõjakuritegusid, vahetades operatiivset infot, parimat praktikat ja kogemusi. See on õigustöötajate võrgustik, mis koosneb uurijatest, prokuröridest ja vastastikuse õigusabi ametnikest. Sekretariaat loodi 2011. aasta juulis.

Nõupidamised Eurojustis toimus kaks plenaarnõupidamist, milles keskenduti Rwanda Vabastamise Demokraatlike Jõudude (FDLR) juhtide vastase juhtumi praktilistele raskustele Saksamaal ning Süüria ja Iraagi kultuurpärandi objektide rüüstamise ja hävitamisega seotud kuritegudele. Mõlema iga-aastase nõupidamise [järeldused](#) on kättesaadavad Eurojusti veebilehel. Lisaks toimus üks *ad hoc* nõupidamine, et arutada ja jätkata siseriiklike uurimisi seoses Süürias jätkuva relvakonfliktiga, võttes arvesse märkimisväärset hulka ELi territooriumile saabuvaid Süüria pagulasi, kelle hulgas on võigaste tegude ohvreid, tunnistajaid ja toimepanijaid. Nõupidamiste aruanded avaldati nõukogu dokumentidena 10169/16 ja 13409/16.

[Esimene ELi päev karistamatuse vastu](#) korraldati 23. mail Hollandi eesistumise, genotsiidivõrgustiku, Eurojusti ja Euroopa Komisjoni poolt. Iga-aastase sündmuse eesmärk on tõsta teadlikkust kõige kohutavamatest kuritegudest, edendada siseriiklike uurimisi ja vastutuselevõtmist, käsitleda ohvrite positsiooni ja osalust kriminaalmenetlustes ja uuendada ELi-ülest tahet selliste kuritegude karistamatuse vastu võidelda. Tulemused avaldati nõukogu dokumendina 10233/16.

Koolitused Oktoobris viis genotsiidivõrgustik koostöös endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohu (ICTY) ja ÜRO õigusriigi alase rühmaga konfliktidega seotud seksuaalse vägivalla uurimise ja vastutuselevõtmise alase koolitusprogrammi. Genotsiidivõrgustik jätkas koostöös Euroopa õiguslase koolituse võrgustikuga kohtunikele ja prokuröridele mõeldud koolitusprogrammide elluviimist ja alustas koostööd CEPOLiga, et töötada välja koolitusprogramm, milles käsitletak raskete rahvusvaheliste kuritegude uurimisega seotud aspekte.

Projektid 2016. aastal viidi ellu mitmeid faktiandmete kogumisi ja hindamisi. Kõige põhjalikum

küsimustikus hinnati, kuidas rakendatakse praegu nõukogu otsust 2003/335/JSK, et seada liikmesriikide tasemel üles eriüksused, mille ülesanne on raskete rahvusvaheliste kuritegude uurimine ja nende eest vastutuselevõtmine. Nende üksuste olemasolu võimaldab säilitada spetsiifilist teavet selle kohta,

kuidas toime tulla keerukate õiguslike ja praktiliste katsumustega, säilitada oskusteavet, parimaid tavasid ja samas üksuses saadud kogemusi. Töö hõlmas ka küsimusi, mis on seotud ohvrite osalemisega kohtumenetlustes ja nende kaitsega. Tulemused avaldati nõukogu dokumendina nr 10234/16.

6.4 Konsultatiivfoorum

Konsultatiivfoorum asutati 2010. aastal, et tugevdada õiguslast koostööd ja vastastikust usaldust liikmesriikide vahel ning anda sisend kohtunikelt ja prokuröridelt ELi institutsioonidele vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arendamiseks.

Ühine nõupidamine Pärast arutelu tulevase vormi ja sisu üle oli 2016. aasta esimene kord, kui korraldavad ELi eesistujariigid kutsusid kokku ühise nõupidamise. Hollandi peaprokuröride nõukogu ja Slovakkia Vabariigi peaprokuratuur kutsusid juunis ühiselt kokku konsultatiivfoorumi 11. nõupidamise, milles keskenduti uusimatele arengutele küberkuritegevuse, terrorismi ja sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise alal ning koostööle põhiliste kolmandate riikidega võitluses raske ja organiseeritud kuritegevusega.

Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslaste koostöö võrgustiku konsultatiivfoorum arutas strateegilise seminari *Küberruumi võtmed* tulemusi seoses küberkuritegude uurimist ja nende eest vastutuselevõtmist puudutavate sagedasemate raskustega, keskendudes koostööle teenusepakkujatega ja krüptimisele. Toetati Hollandi ELi eesistumisel Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslaste koostöö võrgustiku loomist, mis aitaks luua kontakte liikmesriikide küberkuritegevusega tegelevate õigustöötajate vahel ning tõsta küberkuritegevuse uurimise ja nende eest vastutuselevõtmise tõhusust.

Õiguslaste vastutoime terrorismile ja sisserändajate ebaseaduslikule üle piiri toimetamisele Asjaomaste liikmesriikide esindajad jagasid oma kogemusi seoses õiguslaste vastutoime tugevdamisega terrorismiähvarduste ning hiljuti Prantsusmaal ja Belgias aset leidnud terrorirünnakutele. Tutvustati sisserändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise juhtumite uurimise ja nende eest vastutuselevõtmisega seotud katsumusi ja saadud õppetunde eriti seoses avamerel kohtualluvuse määramisega, ning lisaväärtust, mida pakub selliste kuriteotüüpide käsitlemine raske organiseeritud kuritegevusena.

Rõhutati vajadust tugevdada ja optimeerida rahvusvahelist õiguslast koostööd õigustöötajate vaheliste tugevamate kontaktide ning seadusandluse ja parimate tavade jagamisega ning aidata uurimistele vajadusel kaasa näiteks spetsiifiliste uurimistehnikate ja ühiste uurimisrühmade kaudu.

Koostöö põhiliste kolmandate riikidega Jagati seisukohti kogetud õiguslike ja praktiliste katsumuste ning võimalike viiside kohta, kuidas tugevdada vastastikuse õigusabi taotluste täitmisel, teabevahetusel ja tõendusmaterjali kogumisel koostööd kolmandate riikide õigussasutustega. Eurojust tutvustas enda välissuhete alal käimasolevaid tegevusi, rõhutades lisaväärtust, mida pakuvad õiguslaste koostöö hõlbustamisel koostöölepingud, Eurojusti lähetatud sideprokurörid ja õiguslaste kontaktpunktide võrgustik kolmandates riikides.

Koosoleku järeldused on kättesaadavad Eurojusti veebilehel.

Aitäh!

Me tänname **Francisco Jiménez Villarejot**, *Hispaania* riiklikku liiget, tema töö ja väärtusliku panuse eest Eurojusti kolleegiumi asepresidendina 2013. aasta novembrist kuni 2016. aasta novembrini.

Aitäh ja hüvasti

Petter Sødal, *Norra* sideprokurör Eurojusti juures 2013. aasta oktoobrist kuni 2016. aasta augustini

Klaus Rackwitz, administratiivdirektor 2011. aasta oktoobrist kuni 2016. aasta septembrini

ISBN: 978-92-9490-107-1

EUROJUST

Maanweg 174, 2516 AB The Hague, Netherlands

Telefon: +31 70 412 5000 - E-post: info@eurojust.europa.eu - Veebileht: www.eurojust.europa.eu